

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Katedra žurnalistiky

**VLIV ARABSKÉHO JARA NA MEDIÁLNÍ REPREZENTACÍ
MUSLIMSKÝCH ZEMÍ V ČESKÉM TISKU: TUNISKO A SÝRIE**

**THE INFLUENCE OF ARAB SPRING ON MEDIA
REPRESENTATION OF MUSLIM COUNTRIES IN CZECH
PRESS: TUNISIA AND SYRIA**

Magisterská diplomová práce

Bc. Lucie Kožová

Vedoucí práce: Mgr. Renáta Sedláková, Ph.D.

Olomouc 2015

Prohlašuji, že jsem tuto magisterskou diplomovou práci vypracovala samostatně za použití přiznané literatury a pramenů. Práce má bez příloh a poznámek pod čarou 163 786 znaků.

V Olomouci dne 17. 04. 2015

Bc. Lucie Kožová

Na tomto místě bych velmi ráda poděkovala své vedoucí magisterské diplomové práce Mgr. Renátě Sedlákové, Ph.D., především za její cenné rady a časté konzultace, které mi poskytla. Zároveň patří mé díky i rodině a přátelům, kteří mě v dokončení práce neustále podporovali.

Anotace

Diplomová práce zjišťuje, jak se arabské jaro promítlo do mediální reprezentace arabských zemích v českých tištěných médiích a jak se ve vybraných obdobích mediální reprezentace proměňuje. Autorka tuto problematiku sleduje na konkrétním případu dvou zemí: Tuniska a Sýrie. V diplomové práci jsou předloženy výsledky z analýzy 202 článků, jenž vyšly v předrevolučním, revolučním a porevolučním období v denících MF Dnes, Lidové noviny, Hospodářské noviny a Právo. Prvním obdobím je doba před arabským jarem a to 20.12.2008 – 20.1.2009 v Tunisku a období mezi 16.3. a 16.4. 2009 v Sýrii. Dále bylo analyzováno období, kdy byly revoluce v obou případech nejintenzivnější, tedy od 20. 12. 2010 do 20. 01. 2011 v Tunisku a od 16. 03. do 16. 04. 2011 v Sýrii. Posledním analyzovaným obdobím je v Tunisku 20. 12. 2012 – 20. 12. 2013 a u Sýrie 16.03.2013 – 16.4.2013. Autorka práce vychází z teorií a konceptů referujících o konstrukci reality, reprezentaci, stereotypech a stereotypizaci, agendě-setting, gatekeepingu a zpravodajských hodnotách, typologii zpráv, tématech a zdrojích. V diplomové práci je hlavní výzkumnou metodou kvantitativní obsahová analýza doplněná o interpretativní sociologické čtení. Závěry práce ukazují konkrétní rozdíly v mediální reprezentaci Tuniska a Sýrie a zároveň přinášejí poznatky o promítnutí arabské jaro do článků o Tunisku a Sýrii.

Klíčová slova:

Mladá fronta DNES, Právo, Hospodářské noviny, Lidové noviny, mediální obraz, Tunisko, Sýrie, arabské revoluce, arabské jaro, muslimové, Arabové, obsahová analýza, interpretativní sociologické čtení

Annotation

This thesis investigates how the Arab Spring is reflected in media representations of Arab countries in Czech printed media and how media representations change in specific periods. The author pursues this issue on the case of two countries: Tunisia and Syria. The thesis presents results from an analysis of 202 articles, which were published in the pre-revolutionary, revolutionary and post-revolutionary period in the newspapers MF Dnes, Lidové noviny, Hospodářské noviny and Právo. The first period is the time before the Arab Spring from 20. 12. 2008 to 20. 01. 2009 in Tunisia and between 16. 03. and 16.4. 2009 in Syria. Furthermore, periods when the revolution was the most intense in both cases, from 20. 12. 2010 to 20. 01. 2011 in Tunisia and from 16. 03. to 16. 04. 2011 in Syria, were analyzed as well. The last analyzed period in the thesis is in Tunisia from 20. 12. 2012 to 20. 12. 2013 and in Syria from 16. 03. 2013 to 16. 04. 2013. This thesis is based on theories and concepts referring to the construction of reality, representation, stereotypes and stereotyping, agenda-setting, gatekeeping and news values, typology of news, topics and resources. In this thesis, the main research method is the quantitative content analysis complemented by interpretive sociological reading. Conclusions of the works show specific differences in media representation of Tunisia and Syria and also bring findings about Arab Spring reflection in articles about Tunisia and Syria.

Key words:

Mladá fronta DNES, Právo, Hospodářské noviny, Lidové noviny, media image, Tunisko, Sýrie, Arab revolutions, Arab Spring, Muslims, Arabs, content analysis, interpretative reading

Obsah

Úvod	8
1. Teoretický rámec práce	10
1.1 Konstruování reality	10
1.1.1 Sociální konstrukce reality	10
1.1.2 Mediální konstrukce reality	11
1.2 Reprezentace, stereotypy, stereotypizace	13
1.3 Agenda-setting, gatekeeping a zpravodajské hodnoty	15
1.3.1 Agenda-setting	15
1.3.2 Gatekeeping a zpravodajské hodnoty	15
1.4 Typologie zpráv a témata	17
1.5 Sociální sítě jako nový zdroj informací	19
1.6 Arabské jaro	20
1.6.1 Tunisko: historicko-politický kontext	20
1.6.2 Sýrie: historicko-politický kontext	22
1.6.3 Obraz islámu, Arabů a arabských zemí v České republice	23
2 Metodologický rámec práce	25
2.1 Výzkumný problém	25
2.2 Cíl výzkumu	27
2.3 Výzkumné metody	28
2.3.1 Obsahová analýza	28
2.3.2 Interpretativní sociologické čtení	29
2.4. Konstrukce výběrového souboru	31
2.5 Výzkumné otázky a hypotézy	33
2.5.1 Hlavní výzkumné otázky	33
2.5.2 Vedlejší výzkumné otázky a hypotézy	33
2.6 Operacionalizace	35
3 Analytická část	47
3.1 Míra významnosti článků	48
3.1.1 Mediální pokrytí Tuniska a Sýrie	48
3.1.2 Rozsah analyzovaných článků o Tunisku a Sýrii	52

3.1.3 Umístění článků o Tunisku a Sýrii do rubrik	54
3.1.4 Shrnutí	56
3.2 Výskyt publicistického a zpravodajského žánru	59
3.2.1 Neutrálnost vs. názorové hodnocení	59
3.2.2 Shrnutí	62
3.3 Zastoupení soft news a hard news	64
3.3.1 Aktuální vs. doplňující informace	64
3.3.2 Shrnutí	66
3.4 Zpravodajské hodnoty	67
3.4.1 Medializace témat na základě stanovených kritérií.....	67
3.4.2 Shrnutí	71
3.5 Témata	75
3.5.1 Tematické rámování	75
3.5.2 Shrnutí	81
3.6 Autoři příspěvků.....	84
3.6.1 Pravidelně přispívající autoři a zpravodajské agentury.....	84
3.6.2 Shrnutí	87
3.7 Zdroje	89
3.7.1 Typy zdrojů	89
3.7.2 Shrnutí	92
4 Závěr.....	95
5 Diskuze	100
6 Použitá literatura	102
7 Přílohy	110
7.1. Kódovací kniha	110
8 Seznam tabulek a grafů	112

Úvod

Významné historické a politické události získávají ve většině případů zájem osob z řad expertů zabývajících se sociálně vědními obory. O daných událostech se objevuje nesčetné množství odborných studií z historické či politologické perspektivy. Zájem členů akademických obcí a odborníků mimo univerzitní půdu však nezaručuje i zájem ze strany médií. Pro média jsou atraktivní především události, ve kterých se objevují divácky zajímavá témata se správnou kombinací zpravodajských hodnot. To je důvod, proč příjemci českých mediálních obsahů mohli v roce 2003 nalézt měsíčně několik zpráv o Válce v Iráku¹, avšak už nebyli pravidelně informováni o válkách a revolucích ve východní Africe, které probíhají v této oblasti od 90. let 20. století do současnosti. (Černošus, 2013) Právě mediálně atraktivní události jsou často předmětem výzkumů v oboru mediálních studií. V rámci této akademické disciplíny vznikla řada odborných prací zaměřujících se na mediální obrazy válek či krizí, díky kterým výzkumníci dospěli k řadě zásadních poznatků. Výsledky těchto analýz se týkají např. způsobu reprezentace událostí, jenž se odehrávají tisíce kilometrů daleko od příjemce daného média. Touto diplomovou prací chceme přispět k většímu povědomí o vlivu arabského jara na mediální obraz arabských zemí v českých tištěných médiích. Tato problematika není dle našeho názoru v odborných studiích dostatečně zastoupena, což může být dáno aktuálností tématu a do jisté míry i rozsáhlostí revolucí, jenž probíhaly ve více jak 10 zemích. To je také důvodem, proč se zaměříme na tištěná média. Z relevantních studií jsme identifikovali pouze jednu, která se zaměřuje na problematiku arabských revolucí v kontextu českých tištěných médií a to diplomovou práci *Arabské revoluce v Egyptě a Tunisku optikou vybraných tištěných médií*. (Dočkalová, 2013)

Předloženou diplomovou prací považujeme za dílčí příspěvek k problematice mediálního zobrazování muslimských zemí v českých médiích v souvislosti s arabským jarem. Považujeme za důležité sledovat, jakým způsobem média reprezentují arabské země a jejich obyvatele, jelikož by to do jisté míry mohlo ovlivnit fungování české společnosti (strach z muslimské menšiny, otevřené nepřátelství). (Alkazemi, 2011) Do problematiky vlivu arabského jara na mediální obraz muslimských zemí chceme přinést poznatky nejenom z období, kdy začaly probíhat revoluce, ale i z doby předrevoluční a porevoluční. Zároveň považujeme za přínosné sledovat přístup médií k dvěma různým arabským zemím a to

---

¹ Ozbrojený konflikt probíhající v letech 2003-2011 na území Iráku. Koalice vedená Spojenými státy americkými okupovala Irák, kde byl u vlády Saddám Husajn.

k Tunisku a Sýrii. Budeme analyzovat, jakým způsobem vybraná média referují o arabské zemi, která je cílem českých turistů² a v čem se liší její mediální obraz od reprezentace Sýrie, která je považována za nepřítele Západu. (Dam, 2011)

Diplomovou práci členíme do několika oddílů. V teoretické části představujeme studie odborníků na poli mediálních studií, díky kterým disponujeme poznatky pro teoretické ukotvení výzkumu. Součástí je i historicko-politický kontext Tuniska a Sýrie a informace týkající se obrazu islámu, Arabů a arabských zemí v České republice. V metodologické části blíže představíme výzkumný problém a cíl výzkumu. Nezbytné je i povědomí o výzkumných metodách, které budou aplikovány v průběhu analýzy. V poslední části se budeme věnovat ukazatelům proměny mediálního obrazu arabských zemí v českých tištěných médiích.

---

² Svět. *Idnes.cz*. [online]. 17.6.2011 [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: cestovani.idnes.cz/tunisko-opet-laka-turisty-na-krasne-pamatky-a-nizke-ceny-pkt-/kolem-sveta.aspx?c=A110531_123118_igsvet_tom

1. Teoretický rámec práce

Při analýze proměn mediálního obrazu arabských zemí se budeme pohybovat na poli mediálních studií. Právě proto je naše diplomová práce ovlivněna teoriemi a výzkumy vědců zabývajících se problematikou historie, smyslu, účinků a obsahu médií. Proměnu mediálního obrazu Tuniska a Sýrie budeme analyzovat na základě teorií a konceptů referujících o konstrukci reality, reprezentaci, stereotypech a stereotypizaci, agendě-setting, gatekeepingu a zpravodajských hodnotách, typologii zpráv, tématech a zdrojích. Pro analýzu článků o Tunisku a Sýrii je důležité znát i historicko-politický kontext obou zemí a také obraz islámu, Arabů a arabských zemí v České republice.

1.1 Konstruování reality

Pro pochopení mechanismu vytváření mediálních obrazů je důležité rozumět teorii sociální konstrukce reality a z ní vycházející mediální konstrukci reality. Na těchto principech fungují procesy v médiích a je reprezentována realita.

1.1.1 Sociální konstrukce reality

Teorie sociální konstrukce reality byla poprvé představena P. Bergerem a T. Luckmannem v knize *The Social Construction of Reality: the outline of the sociology of knowledge. (1966)* V díle nás seznamují s procesem sociální interakce a komunikace, ve kterém dochází k lidskému vnímání, jenž je složeno z mnoha různých realit. Lidské vnímání se v tomto procesu aktualizuje a je závislé na třech procesech: externalizaci, internalizaci a objektivizaci. Na základě těchto procesů dochází k neustálé institucionální reprodukci světa. Jedinci vnímají vše kolem sebe jako danou realitu, která však není daná a je utvářena naší myslí a našim jednáním. (Berger, Luckmann, 1999) Každodenní realita, která je výsledkem našeho vnímání a jednání se ukotvuje pomocí jazyka, ten slouží k utvrzení daného řádu a objektivizuje realitu. (Berger, Luckmann, 1999) Berger s Luckmannem do velké míry souhlasí se S. Halleem, který popisuje jazyk jako privilegované médium. Jazyk je důležitý pro konstrukci významů a podle Halla se dá považovat za reprezentační systém. Autor dále upozorňuje na interpretaci světa, která není jednotně daná, ale je vytvářena každým jedincem zvlášť. Následně ve společnosti dochází ke směně a sdílení významů. Právě díky směně a sdílení chápou jednotlivci realitu podobně. (Hall, 1997) K roli jazyka při konstruování reality se vyjadřuje i R. Sedláková v textu *Mediální reprezentace Druhých v multikulturní společnosti: „Nejdůležitějším znakovým systémem je jazyk, jehož prostřednictvím se odehrává*

každodenní realita. Bez řeči a komunikace není možná žádná konstrukce skutečnosti ani typifikovaná interakce.“ (Sedláková, 2009: 47)

Sociální konstrukci reality se věnují i DeFleur a Dennise, kteří se vyjadřují k této problematice v souvislosti s masovými médii. Každodenní vnímání reality jedincem je obohaceno o interpretaci reality právě ze strany médií a to prostřednictvím textů, obrazů nebo zvuků. Při utváření lidských myšlenek a lidského jednání musíme brát v potaz média, pod jejichž vlivem dochází ke standardizaci. Ve zmíněném procesu dochází ze strany jedince k interpretaci ovlivněné médii a následně k interpersonální komunikaci, ve které jsou interpretace sdílené. (DeFleur, Dennise, 1998)

1.1.2 Mediální konstrukce reality

Od sociální konstrukce reality se přesuneme ke konstruování reality mediální a pokusíme se nastínit, na jakých principech funguje a proč je v problematice konstrukce mediální obrazu neopomenutelná. *„Vztah médií a vnější skutečnosti je v mediálních studiích pojímán jako proces mediace – zprostředkovávání, při kterém médium jako instituce vstupuje mezi okolní svět a příjemce a zprostředkovává jim kontakt se společenskou realitou a tím ji zároveň definuje.*“ (Sedláková, 2009: 49) Z citovaného textu vyplývá, že média jsou jednou ze základních institucí v naší společnosti a nemálo se podílejí na fungování a konzervaci společenského řádu.

Mediální konstrukce reality ovlivňuje naše názory a jednání, není tedy těžké si připustit, že média dokáží vnuknout divákovi i prioritizaci určitých témat, dále dochází k učení se reality přímo z konzumovaných médií příjemcem. (McQuail, 1999) Právě díky těmto vlivům se ptáme, jak média konstruují obraz Tuniska a Sýrie a jaké strategie k tomu používají. Média reprezentují arabské země způsobem, který pak bude podle sociální konstrukce reality tvořit podstatnou část celkového konzumentova smýšlení o arabských zemích.

Dříve nebo později se dostaneme k otázce, jestli je sociální realita shodná s její reprezentací v médiích, dochází-li k jistým odlišnostem nebo dokonce k popření jedné či druhé strany. Na tuto problematiku se dá dívat z konstruktivistického a reflexivního pohledu. Podle konstruktivistického přístupu se média podílejí na tvorbě naší reality a to prostřednictvím reprezentací. Realita je vytvořena až ve chvíli, kdy se objevuje v médiích, kde se vyskytuje pouze část dané reality. (Reifová, 1998). Podle konstruktivistické tradice je popsán proces součástí logiky mediálních systémů a připouští více možností jak

interpretovat médii konstruovanou realitu. (Sedláková, 2009) Reflexivní tradice pracuje s pojmem preexistence objektivní skutečnosti a hovoří o řadě různých podob, které mohou být médii vytvořeny, s tím souvisí riziko šíření hegemonie a sociální kontroly. (Schulz, 2000)

Z předchozích odstavců vyplývá, že lidé chápou mediální obsahy jako realitu a podle toho jednají, tím se z mediální reality stává realita faktická, tento proces je považován za sebenaplnující proroctví. (Sedláková, 2009) Proces proměny mediální reality na realitu faktickou popisuje i Mariam F. Alkazemi, ve svém výzkumu *Social Construction of Reality Television: An Analysis of Print Journalism Coverage of All-American Muslim*. Nastiňuje zde situaci australských muslimů po 1. září 2001, kdy australská média referovala o muslimech v souvislosti s teroristickým útokem. Na základě mediálního diskurzu zaměřujícího se na terorismus v souvislosti s islámem se muslimové stali obávaným objektem strachu australských občanů a zároveň se sami báli své vlastní mediální reprezentace. Tento strach vyvolaný mediálním obrazem měl dopad na každodenní realitu v Austrálii. (Alkazemi, 2011) Mediální reprezentace muslimů a muslimských zemí v českých médiích může mít také dopad na každodenní realitu v naší zemi, právě z toho důvodu považujeme výzkumy zaměřené na mediální obrazy přínosné a do jisté míry i nutné pro pochopení fungování médií a společnosti.

1.2 Re prezentace, stereotypy, stereotypizace

Mediální instituce ve velké míře pracují s konceptem reprezentace, který vzniká na základě ustálených vzorců. K reprezentování široké škály lidí dochází hlavně v námi zkoumaném zpravodajství a také v reklamách. (Burton, Jirák, 2003) Podle Burtona existují tři roviny procesu reprezentace a to typy, stereotypy a archetypy. Jelikož se v naší diplomové práci zaměřujeme na zpravodajství, budeme zmíněné roviny interpretovat v tomto diskurzu.

Typy jsou charakteristické pro stále stejné opakující se vlastnosti určitých osob: muž, důchodce, Arab. (Trampota, 2006) Na druhou stranu stereotyp do jisté míry deformuje již používanou reprezentaci, tu dále redukuje a zbytek dříve používané reprezentace nadsadí. Stereotyp je následně příčinou soudů a předsudků. Také je hojně používán pro označení zakonzervovaného vztahu k určitým skupinám jedinců, jako příklad můžeme uvést právě muslimy. (Burton, Jirák, 2003) Norská výzkumnice Julie Schönemann ve svém výzkumu *The Stereotyping of Muslims: An Analysis of The New York Times' and The Washington Times' Coverage of Veiling and the Muhammad Cartoon Controversy* tvrdí, že stereotyp muslima jak ho známe dnes byl započat po 11. září 2009. Ve svém výzkumu zaměřujícím se na stereotypizace muslimů v USA zmiňuje nejčastější výrazy objevující se na předních stránkách amerických novin v souvislosti s muslimy a islámem. Výrazy mají konotativní charakter ve vztahu k muslimům, jsou jimi např. džihád, sebevražední útočníci, šaría nebo nucené manželství. (Schönemann, 2013) Konkrétní média úmyslně produkují příspěvky, které nesou hodnoty cílového publika, s nímž dále sdílí postoje a představy. Podle Jiráka jsou stereotypy ve společnosti chápány jako dané a přijatelné, to je způsobeno korelací stereotypů v médiích se stereotypy ve společnosti. (Jirák, 2003)

Stereotypy se zabýval i S. Hall, jenž patří k teoretikům birminghamské školy kulturních studií. Na základě rozdílů mezi stereotypy a typy, které Hall popisuje, je možné lépe pochopit samotný koncept stereotypů. Typizaci, tak ji popsal Bergmann a Luckmann v teorii sociální konstrukce reality, chápeme jako způsob, kterým vytváříme významy a na základě toho se orientujeme v okolním světě. To dále souvisí s vytvářením kategorií (jsou obecnější než posuzované objekty), do kterých řadíme např. osoby. Typy tedy chápeme jako charakteristiky: např. náboženské vyznání, pohlaví nebo národnost. Zde platí, že typ by měl být snadno zapamatovatelný, minimálně proměnlivý a rozpoznatelný. (Sedláková, 2007) Oproti tomu stereotyp redukuje např. osoby na základě charakteristik, které reprezentuje jako dané od přírody i v případech, kdy jsou dané kulturně. Jako příklad můžeme uvést bombový

atentát provedený teroristou pocházejícího ze Sýrie. Na základě stereotypu usoudíme, že muž je teroristou, jelikož je syrské národnosti. Ovšem Syřanem se narodil, ale teroristou nikoliv. Tím se stal například na základě vztahů s extremisty nebo mohl být ovlivněn výchovou. Hall v rámci stereotypů dále hovoří o hranicích, které určují, co je buď deviantní nebo normální, patologické nebo normální, nepřijatelné nebo přijatelné. Podle toho následně rozdělujeme na to co jsme my a co jsou oni. (Hall, 1997) V neposlední řadě Hall upozorňuje na výskyt stereotypů v prostředí, kde má jedna strana výrazně více moci než další strany. To se může projevat například v českých médiích, kde jsou náboženské minority na základě tohoto konceptu pravděpodobně stereotypizovány. (Hall, 1997)

U problematiky stereotypů musíme zmínit i naturalizaci podle Barthes. Ten zmiňuje funkci stereotypů zafixovanou v naturalizaci, tato funkce je získávána skrze mýtus. Odhalit mýtus není jednoduché, jelikož pravděpodobně dosáhl konsensu s určitými hodnotami a postoji ve společnosti. (Burton, Jiráček, 2001)

Poslední rovinou jsou archetypy, které chápeme jako hluboko zakořeněné stereotypy a týkající se nejhluběji zakořeněným pojmům ve společnosti (matka, dobro, zlo). *„Reprezentace představitelů různých sociálních skupin ve zprávách mohou vykazovat různou míru ustálenosti, případně nabývat rozdílné variability. Jednotlivé reprezentace se zakládají na opakovaném výběru a zdůraznění určitých atributů popisovaného a opomíjení atributů jiných. Vypovídají tak o optice konkrétního média.“* (Trampota, 2006: 93). Citovaný úryvek vypovídá i o znázorňování arabských zemí v médiích, případně jejich obyvatel. Právě výzkum mediálních obrazů vytvořených českými redakcemi přispívá k celkovému vědění o fungování českých médií. Trampota se ve své knize *Zpravodajství* zabývá problematikou zobrazování minorit v médiích a upozorňuje především na polarizaci „my a oni“, kde dochází k zdůraznění odlišností určité skupiny s poukázáním na jejich původ, vyznání apod., tato stále se opakující reprezentace určitých skupin v souvislosti se stejnými nebo podobnými událostmi vede k vytvoření už zmíněných stereotypů. (Trampota, 2006)

1.3 Agenda-setting, gatekeeping a zpravodajské hodnoty

Již bylo nastíněno, jakým způsobem mohou média stereotypizovat osoby odlišné národnosti nebo jiného náboženského vyznání než je to majoritní. Nyní nás bude zajímat, díky jakým tématům se např. muslimské země nebo jejich občané dostávají na stránky deníků a jaké zpravodajské hodnoty se ve zkoumaných člancích vyskytují. Tato problematika je teoreticky ukotvena v teoriích agendy-setting, gatekeepingu a zpravodajských hodnot.

1.3.1 Agenda-setting

Koncept agenda-setting³ funguje na principu vybírání zpráv, které budou předkládány příjemcům médií. Také se rozhoduje, jaké zprávy předkládány veřejnosti nebudou. V důsledku nastolování agendy se v médiích objevují zprávy se stále se opakujícími tématy. Médii nastolená témata se stávají pro příjemce důležitější, než témata médii nerepresentovaná. Tím získávají jistou prestiž ve společnosti. (DeFleur, 1996). S tímto tvrzením přišli již v 60. letech v USA Maxwell McCombs a Donald Shaw, kteří se věnovali výzkumu publika v období předvolební kampaně. Cílovou skupinou byli nerozhodnutí voliči. Autoři zkoumali, jakým tématům ve zpravodajství dávali tito jedinci přednost. Výsledek přinesl zjištění o ovlivňování veřejné agendy agendou mediální.⁴ (Reifová, 2004). Tento výzkum a jemu podobné přináší fakta o schopnosti médií vyloučit některá témata z veřejného nebo politického diskurzu. (DeFleur, 1996) Tématu se dále věnoval i Cohen, který rozvíjí teorii vlivu mediální agendy na veřejnou a dodává, že média nám sice neříkají, co si máme myslet, ale do velké míry se podílejí na tom, o čem pak přemýšlíme. (Trampota, 2006)

Mediální agenda s největší pravděpodobností ovlivňuje i výskyt článků o Tunisku a Sýrii v periodikách. Nemůžeme tedy tuto problematiku opomenout a v praktické části budeme analyzovat, s jakými tématy byly země Tunisko a Sýrie spojovány a jakou pozornost jim vybrané deníky věnovaly, s tím souvisí i proměna témat a pozornosti médií k Tunisku a Sýrii před a po arabském jaru. Je zde totiž předpoklad určitého narušení běžné mediální agendy vybraných médií touto nestandardní událostí.

1.3.2 Gatekeeping a zpravodajské hodnoty

O tematizaci mediální agendy rozhodují pracovníci v médiích, kteří se tím stávají gatekeepery. Významnou osobou v oblasti gatekeepingu je Kurt Lewin, který srovnával „hlídání brány“ v médiích s rozhodováním o koupi potravin. „Zjistil, že roli dveřníka

³ Je jednou z teorií sociální konstrukce mediované reality (DeFleur, 1996)

⁴ Média ovlivnila témata politických debat v průběhu předvolební kampaně.

sehrávají takové mechanismy, jež některé produkty do vědomí zákazníků pouštějí a jiné nikoli. Lewin pojem aplikoval na rozhodovací procesy v malých skupinách“ (Reifová, 2004). Není tajemstvím, že na stránky deníků se nemohou dostat veškeré události. Nabízí se však otázka, jakým způsobem výběr témat probíhá. Na tuto otázku bychom si mohli odpovědět pomocí konceptu zpravodajských hodnot. McQuail se v souvislosti se zpravodajskými hodnotami zmiňuje o subjektivním vybírání zpráv danými pracovníky v médiích. Lidé v redakcích od počátku existence tisku přemýšlejí, jak zaujmout čtenáře, jakou událost publikovat a co by čtenář měl nebo neměl vědět. Éra ryze subjektivního posuzování ovšem podle autora skončila se vznikem teorie zpravodajských hodnot, tedy nesubjektivního nástroje gatekeepingu. (McQuail, 1999)

Pojem zpravodajské hodnoty⁵ pochází od Waltera Lippmanna. Ve své knize *Public Opinion* označil za zpravodajské hodnoty osobní zaujetí, konflikt, prostorovou blízkost, jednoznačnost události a překvapení. Tento koncept následně rozšířili J. Galtung a M. Rugeová, kteří byli následováni Winfriedem Schulzem. (Reifová, 2004) Galtung a Rugeová stanovili následující zpravodajské hodnoty: frekvence, práh pozornosti, jednoznačnost, význam, souznění, překvapení, kontinuita, variace, vztah k elitním národům, vztah k elitním osobám a negativita. Média tedy kladou význam těm zpravodajským hodnotám, o kterých se domnívají, že jsou žádané publikem. (Kunczik, 1995). Témata obsahující žádané hodnoty následně lehce projdou přes „gatekeepera“ a stanou se součástí mediální agendy.

Jednotlivé články mohou obsahovat více zpravodajských hodnot. Za předpokladu, že téma obsahuje některou zpravodajskou hodnotu uznávanou daným médiem, má šanci projít branou, pokud splňuje kritéria více zpravodajských hodnot, má otevřenou cestu k medializaci. (Kunczik, 1995)

---

⁵ V originále news value. (Lipmann, 1922)

1.4 Typologie zpráv a témata

Velmi často se nám z tisku dostává stejných typů zpráv, které jsou do zpravodajství zařazovány podle určitých vzorců. V této souvislosti výzkumníci definovali mnohé typologie zpráv. Mezi nejvýznamnější autory patří G. Tuchmanová, J. Hartley nebo H. Molotch a M. Lesterová. (Trampota, 2006) V této kapitole se dále budeme dále zabývat i tématy.

V analytické části práce zkoumáme typy zpráv podle americké medioložky Gay Tuchmanové, která zprávy rozděluje na hard news a soft news. (Trampota, 2006). Rozdělení je pro náš výzkum důležité hlavně z hlediska aktuálnosti zpráv. Zajímá nás, jestli vybraná média v souvislosti s Tuniskem a Sýrií plní svou informativní funkci. Tedy zda předkládají příjemcům médií v souvislosti s Tuniskem a Sýrií hard news⁶ nebo jestli referují o analyzovaných zemích prostřednictvím soft news⁷. Z analýzy se dále dozvíme, jestli se typy zpráv proměňují a jak vypadá v tomto směru česká tištěná mediální scéna v diskurzu arabských zemí.

Pro výzkum je dále důležité pochopit principy 2. stupně agendy setting, tedy framingu. Dle McCombse je framing zarámování události, které chápeme jako zpracovávání konkrétní tematické události. Právě zde mohou různá média postupovat odlišně. (McCombs, 2004) Představme si zprávu o nepokojích v Tunisku. V jednom z analyzovaných deníků může být referováno převážně o násilí a počtu zraněných. Redakce dalšího deníku však stejnou událost zarámuje např. politicko-ekonomicky a píše především u důvodů nepokojů a ekonomických a politických důsledcích. Právě framing nám poskytuje určitý kontext událostí a to výběr různých atributů, které jsou následně zdůrazněny na úkor atributů vynechaných. Framing neprobíhá jenom na straně médií, ale do jisté míry rámuje i příjemci zpráv a to svou interpretací události popsaných v médiích. (Trampota, 2006)

Do agendy setting 2. stupně patří i priming, jedná se o vypíchnutí konkrétních atributů, tak aby byl změněn postoj příjemce média k předkládanému tématu. (Trampota, 2006)

Pro náš výzkum je důležité sledovat, jaká témata byla upřednostňována v rámci vybraných periodik. Jak se výběr témat měnil v kontextu arabského jara a jestli dochází

---

⁶ Hard news mají limitovaný čas na zveřejnění, musí být aktuální. Přesnější definice je uvedena v operacionalizaci na str. 39

⁷ Soft news chápeme jako zprávy doplňující a zabývající se běžným životem lidí. Články nerefereují o aktuálním dění. Přesnější definice je uvedena v operacionalizaci na str. 40

k novým tematickým trendům, tak jak se to stalo v případě dánských tištěných medií.
(Eskjæra, 2012).

1.5 Sociální sítě jako nový zdroj informací

Samotnou kapitolou revolucí v Tunisku a Sýrii jsou zdroje referující o těchto dvou zemích v denících MF Dnes, Lidové noviny, Právo a Hospodářské noviny. V diplomové práci rozeznáváme redakční zdroje, zpravodajské agentury, syrské zdroje, tuniské zdroje a sociální sítě. Právě poslední z vyjmenovaných zdrojů je předmětem této podkapitoly. Příchod nepokojů byl doprovázen i novým využitím reaktivních sociálních sítí. Již před revolucemi přinášely sociální sítě a online média informace různého charakteru, ale během revoluce v Tunisku a Sýrii jsme mohli spatřit jejich využití v revoluční praxi. Sociální sítě začaly poskytovat informace přímo od účastníků revoluce a plnit mobilizační funkci (svolávání protestů) a obcházet oficiální informační kanály. (Eskjæra, 2012) Z tohoto důvodu bylo arabské jaro v českém prostředí spojováno s výrazem „Facebooková revoluce“⁸.

Na základě informací o sociálních sítích vycházejících z dánského výzkumu Mikkel Fugl Eskjæry jsme se rozhodli těmto zdrojům věnovat zvláštní pozornost. Eskjæra se zabýval sociálními sítěmi ve dvou rovinách. V první rovině se zaměřoval na sociální sítě jako na zdroje a v druhé rovině sleduje tyto média a jejich schopnost být nástrojem v rukou revolucionářů. (Eskjæra, 2012) Sociální sítě jako nástroj popisuje v následujícím úryvku i Volfová: *„Byla to především občanská angažovanost mladých Arabů na sociálních sítích, jako jsou Facebook, Twitter a YouTube, která koncem ledna 2011 rozpoutala demonstrace v Tunisku a v Egyptě na protest proti korupci, policejní represí, nezaměstnanosti a vysokým cenám potravin. Mladá generace představuje asi 30 procent populace v arabském světě, a ačkoli je vzdělaná, nemá šanci uplatnit se na trhu práce, založit rodinu a žít svobodný život.“* (Volfová, 2011: 1) V diplomové práci sledujeme, jestli i v českém prostředí docházelo k odkazování na sociální sítě a případně v jaké míře.

Facebook nebyla jediná využívaná sociální síť během arabských revolucí. Příspěvky se objevovaly i na Twitteru, Youtubu či blozích občanů revolučních zemí. U nás byl v té době nejvíce známý a propagovaný Facebook, pojmenování revoluce tedy více koresponduje s našim regionem. Ve výzkumu budeme sledovat, jak často byly sociální sítě a samotná Facebooková revoluce ve vybraných médiích zmiňovány a nebude chybět ani srovnání Tuniska a Sýrie v této oblasti.

---

⁸ Pochválen buď Facebook. Respekt. Praha: Respekt. 28.2.2011, r. 12, č. 9, s. 9.

1.6 Arabské jaro

V této kapitole se zaměříme na vývoj Tuniska a Sýrie v historicko-politickém kontextu. V tomto směru nás bude zajímat stav těchto dvou zemí před revolucí, v době revolučního neklidu a zmíníme, jaká je aktuální situace v Tunisku a Sýrii. Součástí kapitoly je také zhodnocení současného stavu odborných textů a výzkumů, které se zabývají mediálním obrazem arabského jara a obrazem islámu a muslimů v České republice. Tyto informace slouží k obohacení metodologické a analytické části práce o faktické informace, které v souvislosti s naším výzkumem utvářejí komplexní pohled na Tunisko a Sýrii.

Termín arabské jaro v historicko-politickém kontextu označuje revoluce, které se začaly šířit v prosinci 2010 z Tuniska. Nepokoje byly zapříčiněny především politickými, ekonomickými a sociálními podmínkami v regionu. Heslem revoluce bylo „*lid chce pád režimu*“⁹. (Hesová: 2011) Demonstrace a nepokoje pokračovaly z Tuniska do Egypta, dále pak do Bahrajnu, Jemenu a Libye. (Joffé, 2013) V březnu 2011 dorazila revoluce do Sýrie, kde boje pokračují i v dubnu roku 2015.

Jedno-stranický systém, který dominoval celému regionu, byl jedním ze zdrojů nespokojenosti obyvatel daných zemí. Opozice zde buď neexistovala, nebo její existence byla umožněna pouze pro zdání plurality. Dalšími evidentními spouštěči revoluce byla chudoba a slabá občanská společnost. Obyvatelstvo se často ocitalo na hranici chudoby. Vysoká nezaměstnanost hrála klíčovou roli např. v Tunisku. (Joffé, 2013)

Jasmínová revoluce v Tunisku měla na rozdíl od Sýrie, kde ještě nyní¹⁰ probíhají boje, velmi rychlý průběh. Nicméně se v této zemi stále řeší otázka porevolučního uspořádání země, které je doprovázeno občasnými demonstracemi.¹¹ Určitý rozdíl očekáváme i v přístupu Západního tisku k těmto dvou revolucím, který se projevuje např. ve spojování Tuniska a Sýrie s určitými zpravodajskými hodnotami. Tato problematika je předmětem výzkumné části.

1.6.1 Tunisko: historicko-politický kontext

Tato země byla před arabským jarem známá hlavně jako turistická lokalita na severu Afriky. V médiích byla pozitivně prezentována právě v souvislosti s cenově výhodnými zájezdy do evropsky zařízených hotelů v atraktivním prostředí Středozemního moře. Toto

---

⁹ V překladu: ašša'ab juríd iskát annizám.

¹⁰ Duben roku 2015.

¹¹ Otázku porevolučního uspořádání sledujeme v médiích (Reuters, český tisk).

tvrzení můžeme podložit analýzou článků, které vyšly v období od 20.10.2008 do 20.01.2009¹² Od roku 1987 zde vládl prezident Zín Abidín bin Alí. Konec jeho vlády nastal až v době arabské revoluce v Tunisku, v prosinci 2010. Bin Alího politika přála zahraničním turistům a do značné míry i ovlivňovala pohled Západních médií na Tunisany. Bin Alí vedl prozápadní umírněnou politiku a stál za sekularismem v Tunisku. Za touto politickou strategií byla schována druhá tvář prezidenta, která stála za potlačováním opozičních stran, cenzurou médií a pronásledováním aktivistů a novinářů. Všechny tyto negativní aspekty vlády prezidenta Bin Alího vedly k jasmínové revoluci, která později ovlivnila i politický vývoj okolních zemí. (Filiu, 2011)

Ke zmíněné politice Bin Alího se přidala velice špatná ekonomická situace celé země a sociální podmínky obyvatel. Tunisko začalo procházet silnou krizí, která se stala neúnosnou. (Hesová, 2011) Na počátku revoluce tedy byla ekonomická, politická a socio-kulturní nespokojenost. S upálením tuniského občana Mohameda Bouazíziho získali Tunisané do té doby chybějící impuls. Mladý muž se rozhodl upálit v den, kdy mu policie zabavila jeho zboží na tržnici a na úřadech mu nikdo nevěnoval pozornost. Po této události se začaly šířit nepokoje a propukly masivní demonstrace, které skončily útekem prezidenta bin Alího do Saúdské Arábie. (Dočkalová, 2013)

Revoluce sice proběhla, ale v roce 2011 se Tunisko začalo potýkat s novými výzvami. Problémem byla nestabilní vláda a nové uspořádání společnosti. Hlavní otázka směřovala k tomu, kdo zemi povede a jakým směrem. (Joffé, 2013) Pozitivní ohlasy získala po revoluci armáda, a to především svými pokusy o vyjednávání během nepokojů a taky udržení částečného pořádku v ulicích. Armáda se také podílela na usměrnění bývalých členů vlády, kteří byli striktně proti změně a odmítali se přizpůsobit nové situaci. Dále zde vystupovala osoba premiéra Muhammada Ghannúšího¹³, který patřil mezi prezidentovi muže a nejspíš stál za odjezdem prezidenta bin Alího ze země. Další neopomenutelnou skupinou zde byla opozice. (Joffé, 2013)

Po Jasmínové revoluci se k moci dostala islamistická Strana obnovy¹⁴. Na začátku roku 2014 však Tunisko přijalo novou ústavu. Ústava je spojována s lepšími vyhlídkami do

---

¹² Češi přišli na chuť zájezdům First minute. *Právo*. Praha: Právo. 05.1.2009, r. 19, č.3, s. 5.

¹³ Na Ghannúšího se vázalo ještě několik lidí z bývalé vlády bin Alího a tito lidé v čele s Ghannúším měli stát za pučem.

¹⁴ Tuniské jméno je Ennahda. Tato strana se veřejně distancuje od práva šaría. Představitelem strany je Rašíd Ghannúší, který žil za vlády prezidenta bin Alího v exilu.

budoucnosti (otázka náboženské svobody, rovnost práv žen a mužů a zákony nezávislé na islámu¹⁵).

1.6.2 Sýrie: historicko-politický kontext

Revoluce v Sýrii začala na jaře 15. března 2011, nejdříve nepokoje probíhaly v duchu arabského jara, nicméně postupně nabraly podobu vnitřního ozbrojeného konfliktu. V občanské válce figurují dva útvary, které se skládají z velkého počtu stran a dalších přímých či nepřímých aktérů z mezinárodního prostředí.

Na jedné straně stojí vládnoucí strana Baas a prezident Bašára al-Asad. Tento útvar podporuje více jak 20 místních seskupení (např. Arabská demokratická strana, Syrské ozbrojené síly nebo Hizballáh). Prezident Asad má vojenskou podporu Ruska, Severní Koreje a Íránu.¹⁶ Další nepřímé podpory se prezidentovi dostává od Číny či Argentiny.

Opoziční útvar tvoří rebelové, kteří chtějí docílit odstoupení prezidenta Asada a strany Baas. Součástí rebelů je mnoho politických a občansko-náboženských útvarů (např. Syrská opoziční koalice, Syrská revoluční fronta nebo Syrská svobodná armáda). Proti-prezidentské uskupení má podporu mnoha islamistů a radikálů (Al-Káida, Brigáda syrských mučedníků, Čečenští separatisté). Rebelové jsou vojensky podporováni Spojenými státy americkými, Katarem či Francií.¹⁷ Nepřímá podpora je hlavně ze strany Evropské unie, NATO či Ligy arabských států. (Starr, 2012) V neposlední řadě situaci komplikuje i nový hráč a to uskupení Islámský stát, který si v Sýrii nárokuje území od roku 2014, právě přílišné množství zainteresovaných aktérů je jedním z důvodů neustálého pokračování občanské války.

V Sýrii jsou hlavními jmenovateli chaos a násilí, tato situace trvá již přes tři roky a výrazně se nezlepšuje. Velice často jsou páčány úmyslné útoky na civilisty, jsou unášeni lékaři, novináři či dobrovolníci a každým dnem narůstá počet obětí.¹⁸ Míru agresivity obou stran ukazuje např. použití chemických zbraní v srpnu 2013.

Situace v Sýrii se liší od Tuniska především nemožností jednoznačně rozdělit strany na ty „dobré a špatné“, velice těžko mohou běžní mediální konzumenti analyzovat složitou syrskou krizi. Pro novináře jsou v Sýrii nebezpečné podmínky a zdroje jsou často zavádějící nebo odkazují na sociální sítě. V celé občanské válce hraje důležitou roli i náboženství. Asad

---

¹⁵ Tunisians vote for new parliament, hope for full democracy. [online]. 2014 [cit. 2015-02-04]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/2014/10/26/tunisia-election-idUSL6NOSK0OC20141026>

¹⁶ Dále vojenská podpora od Alžírsko, Běloruska a Venezuely.

¹⁷ Dále vojenská podpora od Turecka, Saudské Arábie, Německa, Vietnamu, Syrských muslimů.

¹⁸ Podle OSN bylo do konce roku 2013 přes 130 000 obětí.

často hovoří o rebelech jako o náboženských fanaticích, zároveň však má opozice podporu USA. (Starr, 2012) Všechny tyto informace jsou pro příjemce zpráv matoucí, a proto bude velice zajímavé sledovat, jaký je mediální obraz Sýrie v českém tisku a jak se liší od mediálního obrazu Tuniska.

1.6.3 Obraz islámu, Arabů a arabských zemí v České republice

V této kapitole představíme dosavadní relevantní výzkumy týkající se zobrazování arabských zemí v českých médiích.

Hned v úvodu zmíníme výzkum Martiny Křížkové z roku 2006, autorka referuje o obrazu českých muslimů před arabským jarem a poukazuje na jisté stereotypy, které se v tuto dobu objevovaly v médiích. Podle Křížkové se o muslimech hovoří nejčastěji v souvislosti s konfliktem nebo kontroverzí, dále je zdůrazňována jejich odlišnost a jsou symbolem hrozby. To je dáno především mediálním prahem pozornosti, který je nastaven takovým způsobem, aby do tisku pronikly jen témata s velkým čtenářským potenciálem. Tuto problematiku budeme dále sledovat u kapitoly zabývající se zpravodajskými hodnotami v analyzovaných článcích o Tunisku a Sýrii. Autorka se dále pozastavuje nad nedostatkem mediálních obsahů, referujících o islámském náboženství a muslimech, přispívajících k osvětě českých obyvatel. Muslimská menšina je podle autorky v České republice malá a občan se s ní často neseťkává. Většinu informací o muslimech tedy získává právě skrze média, která o nich ani o muslimské kultuře neposkytují ucelený obraz. (Křížková, 2006)

K podobným výsledkům dospěl i průzkum veřejného mínění agentury STEM. Průzkum byl uveřejněn ve stejném roce v Hospodářských novinách, agentura informuje o faktu, že výsledky průzkumu vypovídají o neobeznámenosti českých občanů s muslimskou kulturou. (Radoňová, 2007)¹⁹

Dále je důležité zmínit i výzkumy zabývající se přímo médii v souvislosti s arabským jarem. V roce 2006 vydala Michaela Závodná diplomovou práci *Mediální obraz libyjského konfliktu ve zpravodajství ČT, AJE a CNN*. Ve výzkumu přinesla poznatky týkající se formálních a obsahových postupů České televize při konstrukci mediální agendy libyjského konfliktu. Tyto poznatky se týkaly například výběru zdrojů příspěvků, zpravodajských hodnot a způsobu prezentace aktérů libyjského konfliktu. U problematiky zpravodajských hodnot autorka uvádí negativitu jako nejčastější zpravodajskou hodnotu ve vybraných příspěvcích

---

¹⁹ Průzkum dále uvádí, že podle 55 % oslovených lidí hrozí válka mezi Západem a muslimským světem, 29 % občanů ČR považuje islám za sektu a 60 % obyvatel má z tohoto náboženství strach.

všech analyzovaných televizních stanic. Ve výzkumu dále vyšla najevo podobnost ČT se CNN ve způsobu prezentace aktérů libyjského konfliktu a také v rámování konfliktu. Na druhou stranu se ČT lišila od CNN a AJE ve výběru zdrojů. V ČT převažovaly nekoaliční zdroje, u CNN koaliční zdroje a v AJE byli nejčastějšími zdroji přímo libyjské aktéry. (Závodná, 2006) Mediálním obrazem v souvislosti s arabským jarem se zabývala i Michaela Dočkalová ve výzkumu *Arabské revoluce v Egyptě a v Tunisku optikou vybraných tištěných médií: obsahová analýza*. V diplomové práci Dočkalová zkoumá v denících MF Dnes a Právo způsob, jakým deníky rozvíjely agendu arabských revolucí. Autorka přináší poznatky týkající se žánrového členění příspěvků, zpravodajských hodnot, využívání zdrojů a framingu. U obou deníků převažoval zpravodajský žánr nad publicistickým, výrazné rozdíly nebyly objeveny ani u zpravodajských hodnot, kde MF Dnes i Právo využívaly nejvíce koncept negativity. Zásadní odlišnosti se objevily až u využívání zdrojů. Deník Právo využíval nejvíce zahraniční agentury a média, oproti tomu v příspěvcích MF Dnes se nejčastěji vyskytovaly vlastní redakční zdroje.

Po provedení rešerše v oblasti dosavadního výzkumu zobrazování muslimů v českém tisku musíme konstatovat nedostatek relevantního vědeckého materiálu. Velmi nedostatečným jsme shledaly dosavadní vědění o událostech arabského jara v kontextu české mediální scény. Aktuálnost tématu přispívá k malému množství relevantních výzkumů zabývajících se zmíněnou problematikou. Tento fakt považujeme za jeden z limitů našeho výzkumu.

2 Metodologický rámec práce

2.1 Výzkumný problém

Řada zahraničních výzkumníků zaměřujících se na analýzu médií v souvislosti s příchodem arabského jara zkoumá, jakým způsobem tento revoluční jev ovlivnil např. témata článků, zdroje či četnost příspěvků. Analytici tuto problematiku pak následně zpracovávají v kontextu zemí, které o arabském jaru referují nebo jsou jeho součástí. Ze zahraničních výzkumníků můžeme jmenovat například M. F. Alkazemi, která ve své studii *Kuwaiti political cartoons during the Arab Spring: Agenda setting and selfcensorship* analyzuje 261 karikatur v kuvajtských tištěných médiích, jež vyšly v průběhu arabského jara. Součástí výzkumu je i poukázání na cenzuru médií v souvislosti s revolučními událostmi. (Alkazemi, 2014) Dalším výzkumem zaměřujícím se na média v souvislosti s revolučními událostmi na Blízkém východě je *Arab Spring in Turkish Daily English Press*, ve kterém autor analyzuje mediální obraz arabského jara v tureckých tištěných médiích vycházejících v anglickém jazyce. Výzkumným vzorkem je zde 225 článků publikovaných od ledna do června 2011 v denících *Hürriyet Daily News* a *Today's Zaman*. Autor se ve výzkumu zaměřoval např. na zdroje a mediální rámování. V této diplomové práci se také ptáme, kdo byl autorem příspěvků o Tunisku a Sýrii ve sledovaných obdobích, v jakém poměru byly využívány redakční a neredakční zdroje a jaké byly rozdíly v jejich referování o Tunisku a Sýrii. Právě z tohoto důvodu jsou pro nás výsledky Kaczorowskiho podstatné. Autor ve svém výzkumu uvádí rozdíly v referování obou deníků o totožných událostech. Deník *Today's Zaman* často referoval o událostech z pohledu pouze jedné strany a používal vlastní zdroje, oproti tomu deník *Hürriyet Daily News* referoval o událostech krátce. Jeho zdroje byly především zahraniční tiskové agentury a většinou nepoužíval komentáře účastníků událostí. (Kaczorowski, 2014) Nejdůležitějším zahraničním výzkumem pro předloženou diplomovou práci je *Changing Revolutions, Changing Attention? Comparing Danish Press Coverage of the Arab Spring in Tunisia and Syrie* dánského výzkumníka Mikkel Fugl Eskjæry, z jehož práce náš výzkum vychází. (Eskjæra, 2012) Autor prokázal změny v mediální reprezentaci Tuniska a Sýrie. Tyto dvě země získaly v průběhu arabského jara stejnou pozornost jako elitní státy v regionu, o kterých se psalo nejvíce (Turecko a Izrael). Dále se zde objevují i informace o tematickém zaměření článků. O Tunisku se v začátcích revolučních nepokojů psalo i nadále ve spojení se sportem a turismem, dále byl zmíněn i teror ve spojitosti s karikaturami proroka Muhammada. Zvrat v tématech nastal po útěku prezidenta Aliho ze země, kdy se v denících

začalo o arabském jaru referovat více. Nicméně obrovský zájem o tuto problematiku nastal až po vypuknutí nepokojů v Sýrii. Eskjæra dále obě země komparoval a zjistil, že nepokoje v Sýrii měly daleko vyšší míru pokrytí než nepokoje v Tunisku. To bylo zapříčiněno do jisté míry i výskytem klíčového slova Sýrie v článcích referujících o arabském jaru v jiných zemích, jako je například Bahrajn nebo Libye. Autor zmiňuje i nová témata, která se v průběhu revolucí objevovala u obou analyzovaných zemí a to například demokracie, nepokoje, sociální podmínky nebo nová média. Eskjæra se ve svém výzkumu dále věnoval zdrojům, zmiňoval i sociální média, která se podle něj stala pro dánský tisk novým zdrojem informací. U problematiky zdrojů autor ještě dodává, že většina článků vznikla mimo region Blízkého východu. Existují i další výzkumy nebo odborné články pojednávající o arabském jaru v kontextu médií, za zmínku určitě stojí kritická reflexe *Covering the Arab Spring: Middle East in the Media – the Media in the Middle East* uveřejněnou v *Global Media Journal*, kde autoři pojednávají o roli médií v průběhu arabských revolucí a o samotných výzkumech v oblasti mediálního pokrytí arabského jara. (Galal, Spilhaus, 2012) Jak vyplývá z textu, zahraniční výzkumníci se arabskému jaru věnují od jeho samotného počátku, oproti tomu v České republice můžeme pozorovat jistou mezeru na poli mediálních výzkumů zabývajících se vlivem arabského jara na mediální reprezentaci Arabů, muslimských zemí či islámu jako takového, popřípadě zde chybí i konkrétněji zaměřené studie na určitou mediální problematiku, tak jak tomu je například ve výzkumu *Kuwaiti political cartoons during the Arab Spring: Agenda setting and selfcensorship*. (Alkezmi, 2014). Náš výzkum vzniká, aby přispěl k prohloubení vědění o vlivu arabského jara na mediální zobrazování arabských zemí v českých médiích. Vzhledem k tomu, že v současné době²⁰ referují česká média o arabských zemích i v kontextu Islámského státu a teroristických útoků v Evropě, není zde pochyb o aktuálnosti tématu a jeho využití do budoucna, například pro další navazující výzkumy zaměřující se mediální obrazy muslimů po roce 2014.

---

²⁰ 3.4. 2015

2.2 Cíl výzkumu

Diplomová práce zjišťuje, jak se arabské jaro promítlo do mediální reprezentace muslimských států v českých tištěných médiích a jak se ve vybraných obdobích mediální reprezentace Tuniska a Sýrie proměňuje. Ve výzkumu se zaměříme na tři období. Prvním obdobím je doba před arabským jarem a to 20.12.2008 – 20.1.2009 v Tunisku a období mezi 16.3. a 16.4. 2009 v Sýrii. Dále se zaměřujeme na dobu, kdy byly revoluce v obou případech nejintenzivnější, tedy od 20. 12. 2010 do 20. 01. 2011 v Tunisku a od 16. 03. do 16. 04. 2011 v Sýrii. Posledním analyzovaným obdobím je v Tunisku 20. 12. 2012 – 20. 12. 2013 a u Sýrie zkoumáme období 16.03.2013 – 16.4.2013. V této době se tuniská společnost soustředí na důsledky arabského jara, které má vliv na politickou situaci v zemi a v Sýrii stále probíhá válečný konflikt. Tunisko a Sýrie jsou vhodným zastoupením arabských zemí, jelikož nejsou Západním světem vnímány totožně. Tunisko je médií prezentováno jako přítel Západu, tedy pozitivně a na Sýrii je pohlíženo negativně. (Eskjæra, 2012) Tento mediální obraz je utvářen blízkým vztahem Sýrie s Iránem, vazbami na Hamás, Hizballáh a jiné teroristické organizace. (Dam, 2011) Z tohoto důvodu budeme zkoumat i rozdíly v pozornosti českého tisku k povstání v Tunisku a Sýrii.

2.3 Výzkumné metody

V předložené diplomové práci pracujeme s výsledky výzkumu Mikkel Fugl Eskjæry, který se věnuje problematice mediálního pokrytí arabského jara v dánském tisku. Jeho výzkum *Changing Revolutions, Changing Attention? Comparing Danish Press Coverage of the Arab Spring in Tunisia and Syria* slouží jako zdroj inspirace a faktů pro uskutečnění obdobného výzkumu v prostředí českých tištěných médií. V Eskjærově výzkumu nalezneme prvky kvalitativních i kvantitativních metod. Ve svém výzkumu analyzuje rozdíly v pozornosti médií k tématu Tuniska a Sýrie a analytickým nástrojem je zde kvalitativní obsahová analýza, jenž je založena na kódování a interpretativním rozboru vícero dokumentů ve vztahu ke kontextu. Díky těmto metodám se Eskjærovi podařilo zjistit, jakým způsobem dánský tisk rámoval protesty v Tunisku a Sýrii, jak mediální účastníci konstruují obrazy národních rozdílů, a jak se tyto konstrukce vztahují ke komerčnímu a ideologickému kontextu dánského tisku. V našem výzkumu budeme pracovat s kvantitativní obsahovou analýzou. Čeká nás tedy kódování proměnných vyskytujících se v analytických jednotkách. Sebraná data budou sice sama o sobě přínosnými ukazateli proměny mediálního obrazu, avšak bude nutné podrobit analytické jednotky i interpretativnímu čtení, která bude navazovat na kvantitativní výzkum a zároveň je i součástí obsahové analýzy (určování dominantního tématu v analytických jednotkách²¹). Eskjærovův výzkum je srovnávací studií mediálního pokrytí dvou specifických period během arabského jara: prvního měsíce protestů v Tunisku (20. 12. 2010 – 20. 01. 2011) a prvního měsíce protestů v Sýrii (16. 03. 2011 – 16. 04. 2011). V předložené diplomové práci posouváme výzkum ještě o něco dál a zkoumáme i situaci před arabským jarem a v době porevoluční.

2.3.1 Obsahová analýza

Cílem kvantitativní části diplomové práce je získat co nejvíce relevantních dat pro analýzu mediální reprezentace Tuniska a Sýrie v denících Právo, Lidové noviny, MF Dnes a Hospodářské noviny. Z tohoto důvodu byla zvolena obsahová analýza, díky které můžeme analyzovat velké množství textů. Za přednosti obsahové analýzy považujeme hlavně reliabilitu, validitu a strukturovanost. (Neundorf, 2002)

Při analýze musíme postupovat podle přesně stanovených pravidel a prvním našim krokem je stanovení výzkumných otázek a hypotéz, které musí být vědecky podloženy. Další postup je následovný: definujeme výběrový soubor, určíme reprezentativní vzorek a

---

²¹ Více v operacionalizaci témat na str.43.

charakterizujeme nejmenší jednotku měření, což bude v našem případě jeden článek. Abychom mohli následně kódovat, musíme vymežit kategorie, které jsou přesně a nezaměnitelně definované. Také je důležité vybrat všechny proměnné ještě před začátkem výzkumu. Data získaná z kódování je nutné popsat a dát do souvislostí, tak aby výsledkem byl jasný a strukturovaný výstup. (Neuendorf, 2002)

Obsahová analýza má své klady i zápory. Její největší předností je fakt, že poskytuje objektivní výsledky, které jsou osvobozeny od subjektivního ovlivnění výzkumníka. Obliba obsahové analýzy spočívá i v její strukturovanosti a přehlednosti. U záporů obsahové analýzy, je nutné zmínit určité zprůměrnování reprezentantů a redukování reality, to znamená, že skrze obsahovou analýzu věnujeme pozornost pouze jevům, které můžeme kvantifikovat. (Trampota, Vojtěchovská, 2010) S tím souvisí absence kontextu a vysvětlení. Tyto veličiny zakódovat nemůžeme, a proto je dobré doplnit výzkum i jinou výzkumnou metodou kvalitativního typu (v našem případě doplníme interpretativním čtením).

2.3.2 Interpretativní sociologické čtení

Za předpokladu, že by byla použita pouze obsahová analýza, mohl by být opomenut širší význam vybraných textů a s ním i kontext, ve kterém analyzovaná data vznikala. Interpretace jakožto umění výkladu je spojena s hermeneutikou, která provází společenské vědy od jejich úplného začátku. Celkově se interpretace zaměřuje na význam, který je obsažen v daném textu. (Kronicková, 1997)

Při zkoumání významu a kontextu dat můžeme zaujmout pozitivistický i interpretativní přístup. U obou rámců se postupuje podobným způsobem, zvolíme si výzkumný problém, který budeme zkoumat a následně se držíme výzkumných otázek zvolených na počátku výzkumu. Dále musíme odůvodnit výběr textů. Pro náš výzkum jsme zvolili interpretativní přístup, tedy vybíráme texty mimořádného významu. Naopak v pozitivistickém rámci se vybírají texty dostupné a reprezentativní. Neopomenutelnou podmínkou pro interpretaci zvoleného textu jsou znalosti a teoretický základ. Před samotnou analýzou je tedy nezbytné zvolit si správné texty, jenž jsou pro výzkum nezpochybnitelně důležité. Bude se jednat například o analytické jednotky, v nichž se vyskytují některé charakteristické rysy zkoumaných proměnných nebo v nich lze vysledovat určitý trend, který je nutné blíže analyzovat. (Kronicková, 1997)

Jak již bylo naznačeno, v předložené diplomové práci budeme používat interpretativní sociologické čtení vymezené Kronickovou. Tato metoda pracuje s kvantitativními i

kvalitativními postupy. Běžně není možné pracovat se všemi relevantními materiály, což vede k řízenému výběru textů, které jsou vhodné pro výzkum. V této části byl zvolen zmíněný interpretativní rámec, tedy dochází k výběru textů podle důležitosti. Analyzujeme jen některé materiály, to ovšem neznamená, že opomeneme texty ostatní. (Sedláková, 2007) Musíme znát všechny zkoumané texty, které jsou vybrány pro obsahovou analýzu, jelikož právě ostatní materiály spolu s teoretickými východisky nám dovolují nahlédnout význam a kontext zkoumaného textu. U interpretativního sociologického čtení nelze pouze stanovit platnou interpretaci, musíme vytvořit i interpretace alternativní, které budou na základě jasných pravidel zamítnuty. Proces zamítnutí a přijmutí interpretace je závislý na komparativním vážení důkazů, které je u interpretativního sociologického čtení nezbytné. (Kronicková, 1997)

V rámci sociologického interpretativního čtení se budeme řídit čtyřmi kritérii, která jsou důležitá k udržení validity. Interpretace musí být konzistentní, celistvá, přesvědčivá a smysluplná. (Kronicková, 1997) Tato metoda byla vybrána, aby doplnila kvalitativní analýzu a stala se nástrojem pro získávání hlubších informací z dat, které se mohou někdy jevit jako prázdná čísla, pokud je ale umíme číst se správným kontextem, dostaneme se k cennému materiálu. Právě proto je úkolem kvalitativní analýzy dané informace zkompletovat a přinést hlubší náhled do problematiky.

2.4. Konstrukce výběrového souboru

Analytickou jednotkou našeho výzkumu byl zvolen novinový článek. Všechny analyzované články byly vybírány v databázi Anopress a to na základě následujících kritérií: článek musel obsahovat klíčové slovo Tunisko nebo Sýrie a musel být publikován v jednom z vybraných celostátních médií: MF Dnes, Lidové noviny, Právo nebo Hospodářské noviny. Do analýzy nebyly zařazeny regionální mutace. Ve výzkumu analyzujeme pouze celostátní data a vyřazením této skupiny článků se vyvarujeme zkreslení, jelikož u regionálních mutací dochází k cílení na určitou část populace, která žije v dané oblasti. V neposlední řadě je nutné, aby byla analytická jednotka vydána ve vybraných obdobích. Období jsou pro lepší přehlednost znázorněna v tabulce č. 1, v textu budeme dále používat i názvy daných období.

Tabulka 1 Přehled vybraných období

	1. období/předrevoluční	2.období/revoluční/arabské jaro	3. období/ porevoluční v Tunisku/konfliktní v Sýrii
Tunisko	20.12.2008 - 20.01.2009	20.12.2010 - 20.01.2011	20.12.2012 - 20.01.2013
Sýrie	16.3. - 16.4. 2009	16.3. - 16.4. 2011	16.3. - 16.4. 2013

Do výběrového souboru byly zařazeny i články o cestování a sportu. Důvodem je především analýza proměny mediálního obrazu arabských zemí. Například i referování o Tunisku v souvislosti s cestováním českých občanů je pro nás relevantní, jelikož zde vidíme, jakým tématům dávalo vybrané médium přednost v konkrétním období a jak se jeho preference liší vůči ostatním médiím nebo proměňuje v jiných analyzovaných obdobích.

Jako reprezentanty arabských zemí jsme vybrali Tunisko a Sýrii, jelikož mezi nimi existují podstatné rozdíly. Ty hrají klíčovou roli v jejich prezentaci českými tištěnými médii. Tunisko je podle cestovních kanceláří²² oblíbeným cílem turistů. Ti se v Tunisku mohou pohybovat téměř bez omezení i ve večerních hodinách a to bez větších obav. Cestovní ruch spolu s politikou bývalého prezidenta bin Alího vedl k prozápadnímu nahlížení západoevropských, tedy i českých médií. Na Tunisko je nahlíženo jako na přítele Západu. (Eskjæra, 2012) Na Sýrii je prostřednictvím médií nahlíženo negativně, velkou roli zde hraje přátelství Sýrie s Iránem. Dále nelze opomenout vazby na Hamás, Hizballáh, a jiné teroristické organizace. (Dam)

Výzkum sleduje kontinuální proměny mediálního obrazu Tuniska a Sýrie v kontextu arabského jara. Výběr vzorku se odvíjel od nejintenzivnějšího průběhu revolucí (v každé zemi

²² Svět. *Idnes.cz*. [online]. 17.6.2011 [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: cestovani.idnes.cz/tunisko-opet-laka-turisty-na-krasne-pamatky-a-nizke-ceny-pkt-/kolem-sveta.aspx?c=A110531_123118_igsvet_tom

vypukly revoluce v jinou dobu), tímto způsobem bylo nadefinováno druhé období. V diplomové práci sledujeme vývoj a proměny mediálního obrazu, proto bylo vhodné zvolit první období přesně dva roky před revolucí a třetí období dva roky od prvního revolučního dění.

Výběrový soubor tvoří celkem 202 analytických jednotek. O Sýrii vyšlo celkem 134 článků, z toho bylo vydáno 23 článků v MF Dnes, 32 článků v Lidových novinách, 34 článků v deníku Právo a 45 článků v Hospodářských novinách. Analytických jednotek s klíčovým slovem Tunisko bylo celkem 68. V MF Dnes jich vyšlo 20, v Lidových novinách 9, v deníku Právo 28 a v Hospodářských novinách 11.

2.5 Výzkumné otázky a hypotézy

2.5.1 Hlavní výzkumné otázky

HVO1: Jak se proměňuje mediální reprezentace Tuniska a Sýrie v českém tisku v kontextu arabského jara?

HVO2: Jak se liší mediální reprezentace Tuniska od mediální reprezentace Sýrie ve vybraných médiích v kontextu arabského jara?

2.5.2 Vedlejší výzkumné otázky a hypotézy

VV1: Měnila se frekvence mediálního pokrytí Tuniska a Sýrie ve vybraných obdobích?

H1: Mediální pokrytí Tuniska v analyzovaných denících bude nejfrekventovanější v období od 20.12.2010 do 20.01.2011.

H2: Mediální pokrytí Sýrie v analyzovaných denících bude nejfrekventovanější v období od 16.03. do 16.04.2011.

H1 a **H2** byly zařazeny na základě výzkumu provedeného v dánském tisku, ve kterém se prokázal zvýšený zájem médií o události v Tunisku a v Sýrii právě v průběhu těchto období. (Eskjæra, 2012)

VV2: Jaké je umístění příspěvků v rubrikách MF Dnes, Lidové noviny, Právo a Hospodářské noviny?

H3: O Tunisku se bude v období 20. 12. 2008 – 20. 01. 2009 psát nejvíce v rubrice Sport.

H4: Sýrie bude celkově nejčastěji zastoupena v zahraničních rubrikách.

H3 byla zařazena, jelikož dánská tištěná média věnovala před vypuknutím nepokojů pozornost právě sportu. (Eskjæra, 2012) **H4** jsme zvolili na základě geologické polohy Sýrie, politickému dění a náboženskému vyznání v této zemi. (Uhlířová, 2013)

VV3: Jaké je zastoupení zpráv o Tunisku a Sýrii v rámci publicistického a zpravodajského žánru ve vybraných médiích?

VV4: Jaké typy zpráv vybraná periodika používají v souvislosti s Tuniskem a Sýrií?

VV5: Jaké zpravodajské hodnoty byly uplatňovány v jednotlivých článcích o Tunisku a Sýrii uveřejněných ve vybraných médiích?

H5: V analyzovaných článcích o Sýrii budeme celkově nejvíce nacházet zpravodajskou hodnotu negativitu.

Hypotéza 5 byla stanovena na základě geologické polohy Sýrie, politického dění a náboženského vyznání v této zemi. (Uhlířová, 2013)

VV 6: Přes jaké dominantní tematické okruhy vybrané deníky komunikovaly v souvislosti s články o Tunisku a Sýrii v daných obdobích?

H6: Nejčtetnějším dominantním tématem v období od 16.03. do 16.04.2011 bude u Sýrie revoluce.

H7: Nejčtetnějším dominantním tématem v období od 20.12.2010 do 20.01.2011 bude u Tuniska revoluce.

H8: Nejčtetnějším dominantním tématem v období od 16.03. do 16.04. 2013 bude u Sýrie revoluce.

Hypotézy 6 a 7 vycházejí z dánského výzkumu v tištěných médiích, kde byly analyzovány stejné časové úseky, jako v námi stanovených hypotézách a dominantním tématem u obou zemí byla revoluce. (Eskjæra, 2012) **H8** byla stanovena vzhledem k politické situaci v Sýrii, která se od období 16.04.-16.04.2011 nadále zhoršovala, proto i zde očekáváme silné zastoupení tématu revoluce. (Uhlířová, 2013)

VV7: Kdo je autorem příspěvku?

VV8: Jaké zdroje používala vybraná česká média při referování o Sýrii a Tunisku?.

VV9: Jaká byla frekvence používání neredakčních zdrojů českými médii při referování o Sýrii a Tunisku?

VV10: Jak často se psalo o facebookové revoluci a sociálních sítích?

2.6 Operacionalizace

Pro analýzu je nezbytné transformovat teoretické koncepty do výzkumného jazyka. V této kapitole se budeme věnovat operacionálním definicím, které slouží k převedení dat v člancích do jazyka analytické části diplomové práce.

- **Název článku**

Tato kategorie primárně slouží k lepší orientaci v analyzovaných datech. A to především pro případné dohledávání analytických jednotek.

- **Datum vydání článku**

V analýze je pro nás důležité časové ukotvení sledovaných článků. Jedině tak můžeme charakterizovat proměny mediální reprezentace v daných obdobích.

- **Stát**

Reprezentanty arabského světa jsou v našem výzkumu dva státy, Tunisko (1) a Sýrie (2). Díky této kategorii jsme schopni analyzovat data pro každý stát zvlášť a přinést poznatky o tom, jak se proměňuje mediální reprezentace zmíněných států a jak se dané reprezentace od sebe liší.

- **Médium**

V této kategorii rozlišujeme čtyři celostátní deníky – MF Dnes (1), Lidové noviny (2), Právo (3) a Hospodářské noviny (4). V analýze nás zajímá celkový obraz Tuniska a Sýrie v českých médiích, ale i v každém deníku jednotlivě. Jelikož je cílem výzkumu analýza proměny mediální obrazu arabských zemí v českých tištěných médiích, byly záměrně vybrány deníky celostátního charakteru a s co největším počtem čtenářů. Zároveň bylo zapotřebí vybrat deníky tendující k pravici i k levici. V tomto výzkumu analyzujeme seriózní deníky oslovující co nejširší skupinu obyvatel. Na základě toho jsme logicky upustili od analýzy bulváru (Aha!, Blesk) a jednostranně zaměřeného tisku (deník Sport).

Vybrané deníky

Mladá fronta Dnes sama sebe prezentuje jako ideologicky neutrální deník s téměř 700 tisíci čtenáři²³, avšak každé médium svým způsobem prezentuje svou představu ideální

---

²³ Mladá fronta Dnes. *MaFra*. [online]. [cit. 2015-02-15]. Dostupné z: http://www.mafra.cz/cs/?y=mafra_all\cs_produkty-a-sluzby_mlada-fronta-dnes.htm&menu=

společnosti, z tohoto důvodu ani MF Dnes není zcela neutrální. (Trampota, 2006) Jistým ukazatelem ideologického zaměření může být např. volba témat či interpretační rámce, na základě toho vnímáme MF Dnes jako středo-pravicové médium.

Lidové noviny se prezentují jako deník vzdělaných lidí se speciálním zájmem o politiku, kulturu, vzdělání a ekonomiku. Každé vydání čte dle Media projektu okolo 192 tisíc čtenářů.²⁴ Lidové noviny vnímáme jako tisk tendující k pravici.

Deník Právo je historicky vnímán jako levicové médium a i v našem výzkumu jsme ho zařadili na středo-levicovou stranu politického spektra. Dalším důležitým aspektem pro náš výzkum je čtenost a Právo disponuje 328 tisíci čtenářů²⁵

Hospodářské noviny se charakterizují jako médium zaměřující se na ekonomiku a politiku, stejně jako MF Dnes i Hospodářské noviny se označují za politicky neutrální, v předložené diplomové práci je však řadíme k liberálnímu tisku tendujícímu k pravici. Hospodářské noviny měly na konci roku 2014 okolo 172 000 čtenářů.²⁶

- **Počet slov**

Zde zjišťujeme rozsah článků a zkoumané analytické jednotky řadíme do tří skupin. Nejkratší články vymezujeme do 199 slov (1), středně-dlouhé články obsahují 200 – 399 slov (2) a dlouhé články obsahují více jak 400 slov (3). Kategorie Počet slov nám objasňuje, jak se dané deníky zajímaly o agendu Tuniska a Sýrie a kolik prostoru jim na svých stránkách věnovaly.

- **Rubrika**

U této kategorie kódujeme rubriky daných deníků, ve kterých se vyskytovaly zkoumané analytické jednotky. Patří sem rubriky stálé (např. Zprávy ze zahraničí) i nestálé (např. Obama a odzbrojení). Pro větší efektivitu a smysl přistupujeme k tematicky stejným rubrikám z odlišných deníků, jako k jednomu celku. To např. znamená, že rubrika Ze světa (Mladá Fronta dnes) má stejný kód jako rubriky Svět (Lidové noviny), Ze zahraničí (Právo) a Svět (Hospodářské noviny). Naším cílem je zjistit s jakými rubrikami byly dané státy nejvíce

---

²⁴Lidové noviny. *Mafra*. [online]. [cit. 2015-02-15]. Dostupné

z: http://www.mafra.cz/cs/?y=mafra_all\cs_produkty-a-sluzby_lidove-noviny.htm&menu=

²⁵ Čtenost deníků. *Unie vydavatelů*. [online]. [cit. 2015-02-15]. Dostupné

z: http://www.unievydavatelu.cz/cs/deniky/fakta_cisla_denicich/ctenost_deniku/239-deniky_celostatni

²⁶ Čtenost deníků. *Unie vydavatelů*. [online]. [cit. 2015-02-15]. Dostupné

z: http://www.unievydavatelu.cz/cs/deniky/fakta_cisla_denicich/ctenost_deniku/239-deniky_celostatni

spojovány a jestli se trend ve zkoumaných letech proměňoval, navíc je to jedna z dalších kategorií, která jasně ukáže odlišné mediální rámování Tuniska a Sýrie ze strany vybraných českých deníků a zároveň naznačí odlišnosti v mediálních strategiích zkoumaných mediálních aktérů

Názvy rubrik:

Nelze určit (1): do této kategorie spadají články, u kterých nebyla uvedena konkrétní rubrika.

Sport (2): rubrika se vyskytuje v MF Dnes, Lidových novinách, Hospodářských novinách i deníku Právo. Objevují se zde články referující o sportovních výsledcích nebo výkonech sportovců.

Zprávy ze zahraničí (3): rubrika se vyskytuje v MF Dnes, Lidových novinách, Hospodářských novinách a v deníku Právo. Čtenáři jsou prostřednictvím článků informováni o dění mimo Českou republikou. Témata článků jsou zaměřena politicky, sociálně nebo například ekonomicky, předmětem je světové dění.

Zpravodajství (4): tato rubrika se nachází pouze v deníku Právo a vyskytují se zde čtenářsky atraktivní témata.

Ceny 2009 (6): rubrika byla v roce 2009 součástí celostátního vydání MF Dnes a články v ní referovaly především o cenách zájezdů, nemovitostí nebo spotřebitelského zboží.

Trhy a ekonomika (7): rubrika deníku Právo obsahující články zaměřující se na ceny a ekonomickou situaci v ČR a ve světě.

Titulní strana (9): tím je míněná přední strana všech zmíněných deníků.

Publicistika (10): rubrika vyskytující se v deníku Právo a MF Dnes, autoři článků zde vyjadřují své názory na různá témata.

Téma (11): tato rubrika byla zaznamenána v deníku Právo, Lidové noviny a Hospodářské noviny. Články zde referují o aktuálních tématech zaměřujících se na světové dění.

Názory (12): rubrika se vyskytuje v denících MF Dnes, Lidové noviny a Hospodářské noviny. Články zde obsahují subjektivní názory autorů, kteří se zde vyjadřují ke světovému dění.

Dovolená v Teple (14): rubrika jenž se vyskytovala v roce 2013 na stránkách Lidových novin, články zde referují o možnostech rekreace v Čechách i v zahraničí.

Premiéry (15): tato rubrika byla identifikována v deníku Lidové noviny a má publicistické rysy.

Rozhovory (16): tato rubrika se vyskytuje v MF Dnes i Lidových novinách a články zde obsažené jsou publicistickými rozhovory.

Kultura (17): rubrika se nachází ve všech zkoumaných médiích a články zde referují o kultuře jako takové.

Obama a odzbrojení (18): jedná se o speciální rubriku Hospodářských novin, jenž se objevovala na stránkách tohoto média 6.4.2009. Články zde referují o zahraniční politice amerického prezidenta Baracka Obamy.

Orientace (19): rubrika deníku Lidové noviny, její součástí jsou publicistické články na různá témata.

Horizont (20): rubrika Lidových novin obsahující články publicistického typu.

- **Žánr**

Kategorie přináší další poznatky o proměně mediálního obrazu Tuniska a Sýrie v českých denících. v tomto případě zjistíme, jestli byly články o Tunisku a Sýrii zpracovávány spíše publicisticky nebo zpravodajsky.

V rámci této kategorie rozlišujeme **zpravodajský žánr (1), publicistický žánr (1), nelze určit (3)**. V rámci publicistického žánru se vyskytují rozhovory, komentáře, analýzy či reportáže, které si definujeme, ale zmíněnou kategorii budeme kódovat jako celek. Analýza různých publicistických oblastí není pro náš výzkum podstatná a neměla by pro nás vyšší informativní hodnotu.

U **zpravodajství** je předpokladem neutralita. Podle Osvaldové můžeme zprávu označit za „základní kámen zpravodajství, je definován jako žurnalisticky zpracovaná informace o něčem co se stalo nebo nestalo, stane nebo nestane, nebo o změně nějakého stavu. Fakta, děje nebo myšlenky při tom pouze zaznamenává, sumarizuje a konstatuje.“ (Osvaldová, 2001) Do zpravodajství patří **zprávy** či **zpravodajské rozhovory**.

Zpráva

U zprávy předpokládáme věcnost, přesnost, spolehlivost a úplné znění. Zpráva musí být subjektivně neutrální a včasná. „Informace o události nebo jevu, který se stal nebo nestal, stane nebo nestane, odpovídá na základní otázky kdo, co, kde, rozšířená zpráva na jak a proč.“ (Osvaldová)

Zpravodajský rozhovor

Nejdůležitější vlastnost zpravodajského rozhovoru je stručnost. Účastník rozhovoru odpovídá na otázky kdo, co, proč, jak a kdy. Novinář by měl otázky pokládat jednoznačně, u odpovědí platí to samé. Nesmí zde chybět jasnost a výstižnost. (Tušer, 1999)

U **publicistického žánru** jde o názor na dané téma. Jedná se i o navrhované řešení, na jejichž publikaci se nemusí spěchat, protože komentuje již publikovanou zprávu, může být také rozloženo do různých časových úseků. „Publicistika obsahuje soudy, postoje, pojmy, jejím výsledkem není jen informování, ale také poznávání.“ (Osvaldová, 2001) Patří sem **publicistický rozhovor, komentář, analýza a reportáž.**

Publicistický rozhovor

Slovní interakce mezi dvěma a více aktéry. Účelem rozhovoru je získání informací a názorů. Patří sem: publicistické, reportážní, komentující, portrétní a rozborové interview, dále také online rozhovor a chat. Důležité je, že sem zařazujeme rozhovory, které jsou subjektivní a to ze strany novináře nebo hosta. (Osvaldová, Halada, 2002)

Komentář

Tento článek vychází z již známých faktů či idejí a dále zde nalezneme pozadí událostí a možné příčiny či následky. Komentář je subjektivní a výrazně autorský. Existují různé druhy komentářů, jako je sportovní, autorský nebo tematicky zaměřený. (Osvaldová, Halada, 2002)

Analýza

Analýzu definujeme jako rozbor určité události. Jsou zde fakta, nové informace i souvislosti, ale zároveň se v analýze odráží i záměry jejího autora (jakým stylem provede analýzu a jak ji vykonstruuje pro příjemce), z tohoto důvodu nemůžeme analýzu zařadit do zpravodajského žánru. (Osvaldová, Halada, 2002)

Reportáž

Za reportáž považujeme články, které přináší svědeckou výpověď konkrétního zážitku. Obsahuje aktuální a názorovou složku. (Osvaldová, Halada, 2002)

- **Typ zprávy**

Hard news (2) mají limitovaný čas na zveřejnění, musí být aktuální. Do této skupiny budou patřit články, které referují o válce, ekonomice, zločinu, náboženství (v

případě, že je řešena aktuální situace) a revoluci. (Trampota, 2006) V seriózních denících očekáváme valnou většinu hard news.

Soft news (1) chápeme jako zprávy doplňující a zabývající se běžným životem lidí. Články nereferují o aktuálním dění, jako příklad můžeme uvést zprávu o tuniském národním jídle, tato zpráva může být vydána kdykoliv. Do této skupiny patří články o umění, zábavě, celebritách, životním stylu, sportu, turistice a historii. Soft news jsou pro čtenáře zajímavé a do jisté míry mohou mít i informativní charakter – např. bezpečnost při cestování po Tunisku. Nicméně Soft news nesplňují faktický přístup typu: co se stalo? Kdo byl do situace zapleten? Kde a kdy se to stalo? Proč? (Paterson, 2000)

- **Zpravodajské hodnoty**

Další kategorie jsou z řád zpravodajských hodnot. Každou zpravodajskou hodnotu kódujeme zvlášť a to způsobem **je (1)/není (0)** přítomna v analytické jednotce. Do výzkumu jsme zahrnuly téměř všechny známé zpravodajské hodnoty kromě variace a výskytu, tyto dvě hodnoty nejsou pro předmět našeho výzkumu relevantní. Zde netvrdíme, že pro všechny námi kódované zpravodajské hodnoty nalezneme ve výzkumu využití, nicméně je raději zařazujeme do výzkumu a to pro případné využití ve výzkumné části diplomové práce.

V našem výzkumu budeme kódovat obecné zpravodajské hodnoty vzniklé z konsensu dosavadních výzkumů v oblasti zpravodajských hodnot a mající vypovídající hodnotu pro náš výzkum. Zvolena byla **negativita**, jelikož se v předložené diplomové práci zabýváme mediálním obrazem konfliktů, které mohou mít negativní vyústění. Události byly spojovány s představiteli států nebo jinými osobami, proto byla zařazena i **personalizace, vztah k elitním státům a národům a vztah k elitním osobám**. V souvislosti s Tuniskem očekáváme i zpravodajskou hodnotu **blízkost**, jelikož tato země je turistickým cílem českých občanů. V denících očekáváme i hodnoty jako **jednoznačnost, jednoduchost** nebo **smysluplnost**, tyto hodnoty jsou základem pro pochopení článků ze strany čtenářů. V revolucích velmi často nastávají zvraty a nové okolnosti, proto bude pravděpodobně využívána i zpravodajská hodnota **novost**. **Kontinuita a možnost dalšího vývoje** je znakem dlouhotrvajících událostí, očekáváme je tedy i u revolučních událostí v Tunisku a Sýrii. Některé události mohou být pro čtenáře **překvapivé** nebo **předvídatelné** a to se týká i článků o Tunisku a Sýrii. (Reifová, 2004)

Negativita

Události, které mají/mohou mít nepříjemné a negativní důsledky. (Reifová, 2004)
Negativita je často využívanou zpravodajskou hodnotou u události jako je válka, tedy tam, kde předpokládáme úmrtí, nemoc nebo například zločin. (Ruß Mohl, 2005)

Personalizace

Události, ve kterých jsou aktéři konkretizováni a spojováni s určitými činy.

Emoční rovina

Zpravodajská hodnota označuje soucit s danou zemí ze strany redakce konkrétního média.

Vztah k elitním státům a národům

Události spojené s významnými a početnými státy nebo národy.

Stát: je vymezen státní mocí, státním občanstvím a územím.

Národ²⁷: můžeme definovat jako „kolektivní identitu založenou na společném vědomí charakteristické sounáležitosti (vědomí „my“), jenž vyplývá ze společných dějin (často i území) a kultury – zejména jazyka, a také vůle po zachování této skupiny ve formě státu.“ (WHO, 2014)

Elitní: za elitní považujeme státy nebo národy, které byly ve vybraných obdobích důležitými hráči na poli mezinárodní politiky nebo v oblasti Blízkého východu. Elitní jsou i státy nebo národy s velkým počtem obyvatel jako Rusko, Spojené státy americké nebo Čína. Za elitní považujeme i Českou republiku, jejíž média analyzujeme.

Vztah k elitním osobám

Články, které se vztahují k významným politickým osobnostem, náboženským představitelům a opinion leaders. (Reifová, 2004)

Blízkost

Hodnotu identifikujeme na základě kulturní a sociální blízkosti události s médiem nebo příjemcem média. (Reifová, 2004)

---

²⁷ Definování národu je jedním z největších problémů společenských věd vůbec, existuje mnoho definicí, které se mění již od přelomu 18. a 19. století. Stále nemáme jasnou a ustálenou definici.

Jednoznačnost

Článek, který je konstruován jednoznačným způsobem. Článek tohoto typu nabízí čtenáři jen jeden způsob interpretace a ostatním způsobům se vyhýbá, je psán dominantně. Na základě jednoznačnosti vznikají mediální stereotypy. (Reifová, 2004)

Jednoduchost

Události, které můžeme jednoduše vysvětlit. (Reifová, 2004) Příjemce mediálních obsahů dokáže tyto události lehce interpretovat.

Smysluplnost

Událost, která je pro čtenáře pochopitelná a má s ní kulturní zkušenost. (Reifová, 2004)

Novost

Tuto zpravodajskou hodnotu nalezneme v článcích, které jsou aktuální, nové. (Reifová, 2004). Novost je typická pro zprávy, jenž informují o aktuální situaci.

Kontinuita

Jsou to události, které již získaly zájem publika, už se o nich psalo. (Fuller, 1996)

Možnost dalšího vývoje

Jedná se o události, které mají potenciál pro další vývoj, především jsou ceněné ty, které v budoucnu budou spojovány např. s nějakým dramatem. (Reifová, 2004)

Souznění

Článek splňuje očekávání publika. (Reifová, 2004)

Překvapení

Událost, která je pro recipienta překvapivá, ale zároveň musí obsahovat i další zpravodajské hodnoty: jednoznačnost a smysluplnost. (Reifová, 2004)

Předvídatelnost

Příjemce událost očekává (proslov prezidenta).

- **Autor příspěvku**

U této kategorie je naší intencí zjistit, kdo je autorem příspěvku. Díky těmto datům jsme v analýze schopni popsat, kdo se vyjadřoval k různým tématům a typům zpráv a jak intenzivně. U této kategorie se v několika případech objevuje místo jména autora pouze zkratky, např. (jvl). Některé zkratky jdou dohledat, ale nedá se to říci o všech.²⁸

- **Témata**

Témata byla vybrána podle výzkumu Mikkel Fugl Eskjæry a částečně upravena, aby vyhovovala specifikům naší diplomové práce, jako je prostředí České republiky nebo výzkumné cíle. Každé vybrané téma kódujeme zvlášť a to způsobem je (1)/ není (0) obsaženo v analytické jednotce. Analyzujeme s jakými tématy byly státy Tunisko a Sýrie spojovány a k jakým tematickým proměnám ve zkoumaných letech případně docházelo ve vybraných médiích. Zároveň nám výskyt témat v českém tisku prozradí více o mediální reprezentaci arabských zemí jednotlivými deníky.

Každý analyzovaný článek má své dominantní téma, které se vyskytuje v rámci analytické jednotky v nejvyšší míře. Hlavní téma analytické jednotky je určováno na základě naší znalosti zkoumaných textů i podobných textů nezahrnutých do analýzy. Tuto znalost uplatníme v rámci interpretativního čtení, které využívá nejenom zmíněnou výzkumníkovu obeznámenost s problematikou, ale i schopnost porozumět částem ve vztahu k celku a naopak. V tomto případě je pro nás celkem jeden článek a jeho částmi jsou odstavce. V každém odstavci je vždy jedno dominantní téma a po dočtení textu jsme schopni říci, jaké téma má v článku nejvyšší podíl a to na základě jeho částí i celkového vyznění. V této části výzkumu jsou důležité i otázky výzkumníka, které napomáhají k validní interpretaci textu: jaká slova nás vedou k tvrzení, že se jedná o téma politika? Jaká jsou další témata v tomto odstavci? Z jakého důvodu má téma turismus menší podíl než téma politika? (Kronicková, 1997)

Bohatství muslimů

Téma bohatství identifikujeme v článcích, ve kterých se píše o bohatství v souvislosti s představiteli Tuniska a Sýrie i jinými obyvateli daných zemí.

---

²⁸ Výchet autorů je v příloze na str. 109.

Ekonomika

Pod téma ekonomika patří všechny články, které referují o ekonomické situaci dané země a jejich obyvatel. Zahrnujeme sem články o chudobě jednotlivých občanů nebo skupin.

Kultura

Do kultury spadají všechny články, které referují o jazyce, umění či zvycích. Do této kategorie nepatří náboženství, které je pro svoji důležitost kódováno samostatně.

Náboženství

Všechny články, které referují o náboženství, náboženských radikálech nebo sektách. Náboženství je součástí kultury, avšak vzhledem k možnému vlivu náboženství na události v Tunisku a Sýrii kódujeme zvlášť.

Násilí

Do této kategorie zahrnujeme násilí fyzické i psychické. Dále sem patří násilí samotné i pouhá hrozba proti sobě samotnému, jiné osobě, společenství nebo skupině. Za násilí je považováno všechno, co může způsobit zranění, smrt, psychickou újmu nebo strádání.²⁹

Pravděpodobně se budeme setkávat s případy, kdy většina článku referujících o revoluci obsahuje i kód násilí. I přes to je důležité tyto dva kódy oddělit, jelikož násilí se může objevovat individuálně a to s absencí revoluce (zkoumáme různá období).

Politika

Do této kategorie patří všechny články referující o politice a politických představitelích.

Revoluce

Téma revoluce se objevuje v článcích zabývajících se nepokojí, zahraniční intervencí nebo vnitřně-politickými konflikty na území Tuniska či Sýrie.

Sex

Téma sex zahrnuje všechny články, které referují o sexu, sexuálním chování a sexualitě.

Sport

Všechny články, které referují o sportu nebo o sportovních výsledcích

---

²⁹ Naše definice vychází z definice Světové zdravotnické organizace, WHO.

Terorismus

Patří sem plánované násilí nebo vyhrožování násilím. Násilný akt nebo hrozba násilím jsou většinou mířené proti nezúčastněným osobám s cílem vyvolat strach. Terorista chce prostřednictvím strachu dosahovat svých politických, ideologických nebo náboženských cílů. (Ministerstvo vnitra České republiky, 2009)

Turistika

Do tohoto tématu spadají všechny články referující o turistice, počasí a zájezdech.

Ženy

Všechny články, které referují o ženách, jako důležitých aktérkách událostí, ať v pasivní či aktivní roli.

- **Zdroje**

Do této kategorie patří **redakční zdroje, zpravodajské agentury, tuniské zdroje, syrské zdroje a sociální sítě a blogy**. V kódovací tabulce je možno zaznamenat až 4 zdroje z jedné analytické jednotky. Zdroj je oficiálně uveden u každého článku (např. autor nebo agentura), dále za zdroj považujeme i citaci (přímou i nepřímou).

Redakční zdroje (1)

Patří sem reportéři deníků MF Dnes, Lidové noviny, Právo a Hospodářské noviny a odborníci poskytující rozhovor na žádost redakce.

Zpravodajské agentury (2)

Neredakční zdroje, které spadají pod zpravodajské agentury. Patří sem univerzální zpravodajské agentury (Reuters), specializované (Bloomberg), dále agentury světové, mezinárodní, regionální nebo národní. Nespádají sem agentury tuniské a syrské.

Tuniské zdroje (3)

Tuniské zdroje zahrnují místní média, představitele země (vládní, nevládní – opinion leaders, vojenské). Dále jsou za tuniský zdroj považováni i běžní občané, členové opozice. Pod toto téma spadají očitá svědectví z Tuniska.

Syrské zdroje (4)

Syrské zdroje zahrnují místní média, představitele země (vládní, nevládní – opinion leaders, vojenské authority). Dále jsou za syrský zdroj považováni i běžní občané a členové opozice. Pod toto téma spadají očitá svědectví ze Sýrie.

Sociální sítě³⁰ a blogy (5)

Zdrojem je jakákoliv sociální síť nebo blog. **Blog** identifikujeme jako webovou aplikaci, na kterou jsou přidávány příspěvky, které návštěvníci webových stránek mohou vidět

- **Sociální sítě a Facebooková revoluce**

Výskyt jakékoliv sociální sítě v analyzovaných článcích kódujeme způsobem **vyskytuje se v analytické jednotce (1)** nebo **nevyskytuje se v analytické jednotce (0)**. Díky této kategorii dokážeme zanalyzovat, jestli se v článcích o Tunisku a Sýrii psalo o sociálních sítích jako takových a jestli se česká média používala termín facebooková revoluce.³¹

Sociální síť

Je prostor internetu, kde mohou registrovaní členové komunikovat s ostatními uživateli skrze svůj profil. Na sociálních sítích se sdílí fotografie, videa, názory a je zde možné informovat o nadcházejících událostech, které se již mohou konat mimo internet.

Facebooková revoluce

Budeme kódovat prostý výskyt výrazu **facebooková revoluce** a to způsobem **nachází se (1) / nenachází se (1)** v článku.

---

³⁰ Více informací u kategorie Sociální sítě a facebooková revoluce na této straně.

³¹ O sociálních sítích a facebookové revoluci píšeme podrobněji na str. 19 , v kapitole 1.5. Sociální sítě jako nový zdroj informací.

3 Analytická část

V této části diplomové práce se zaměříme na analýzu dat získaných při kódování vybraných článků o Tunisku a Sýrii. V obou zemích analyzujeme tři období. Pro dobrou přehlednost byla vytvořena tabulka č.1. V tabulce jsou znázorněna a pojmenována vybraná období. Názvy období uvedené v tabulce budeme dále používat v textu.

Tabulka 2 Přehled analyzovaných období

	1. období/předrevoluční	2. období/revoluční – arabské jaro	3. období/porevoluční v Tunisku, konfliktní v Sýrii
Tunisko	20.12.2008 - 20.01.2009	20.12.2010 - 20.01.2011	20.12.2012 - 20.01.2013
Sýrie	16.3. - 16.4. 2009	16.3. - 16.4. 2011	16.3. - 16.4. 2013

Díky interpretaci dat získáme informace, jenž vypovídají o míře významnosti vybraných příspěvků o Tunisku a Sýrii, výskytu publicistického a zpravodajského žánru nebo zpravodajských hodnotách. Dále se zaměříme na zastoupení soft news a hard news. Také se budeme zabývat otázkou, kdo jsou autoři analyzovaných příspěvků a jaká témata se objevovala v analyzovaných článcích. Rovněž nás bude zajímat, jaké zdroje sledovaná média využívala při referování o Tunisku a Sýrii. Eskjæra v souvislosti s arabským jarem v Tunisku i Sýrii hovoří o výrazné roli sociálních sítí, které byly do velké míry hybnou silou revolucí a alternativním zdrojem informací. (Eskjæra, 2012) Na základě této informace budeme v analytické části také sledovat, jestli vybraná česká média odkazovala na Facebook a jiné sociální sítě nebo se o nich zmiňovala v článcích referujících o Tunisku a Sýrii. V analýze budeme sledovat proměny analyzovaných ukazatelů a provádět průběžnou komparaci mediálního obrazu Tuniska a Sýrie napříč všemi obdobími.

3.1 Míra významnosti článků

V této kapitole se zaměříme na míru významnosti, kterou redakce deníků MF Dnes, Lidové noviny, Hospodářské noviny a Právo přikládaly článkům o Tunisku a Sýrii. Míru významnosti sledujeme na následujících ukazatelích: frekvenci výskytu, rozsahu analyzovaných článků a redakčním členění.

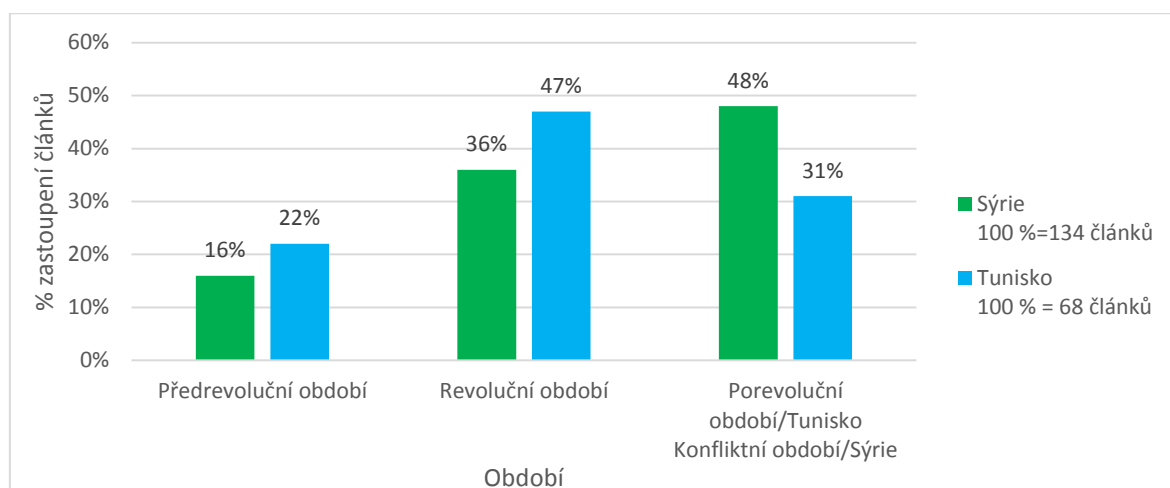
3.1.1 Mediální pokrytí Tuniska a Sýrie

O Tunisku vycházelo nejvíce článků v revolučním období. Z celkových 68 článků náleží 32 článků právě do období arabského jara, což je navýšení o 17 článků oproti předrevolučnímu období, kde bylo článků pouze 15 a je to i o 11 článků více než v porevolučním období, kde vyšlo 21 článků. Z ukazatelů se dá vyčíst zvýšení zájmu o události v Tunisku ze strany Lidových novin, MF Dnes, Hospodářských novin i Práva především v průběhu arabského jara. Následně je zaznamenán pokles zájmu ze strany vybraných médií v porevolučním období.

Vývoj mediálního pokrytí Sýrie se od toho tuniského odlišoval. Největší množství článků bylo identifikováno v konfliktním období, jedná se o 65 článků z celkového počtu 134 analyzovaných jednotek. Vybraná média se o Sýrii nezajímala pouze v konfliktním období, ale i v období arabského jara, kdy o této zemi vyšlo 48 článků. Nejméně článků vyšlo v předrevolučním období, bylo jich celkem 21. Odlišnosti ve vývoji mediálního pokrytí těchto dvou zemí lze připsat událostem v Sýrii. V této oblasti revoluční nepokoje nedospěly do svého konce a přešly do občanské války. Oproti tomu Tunisko zažívalo největší pozornost médií právě v období arabského jara. Následná politická situace v zemi se dle sebraných dat nejeví pro česká média natolik atraktivně, jak tomu bylo u událostí v Sýrii.

Graf 1 Frekvence pokrytí článků o Tunisku a Sýrii v českém tisku ve všech zkoumaných obdobích

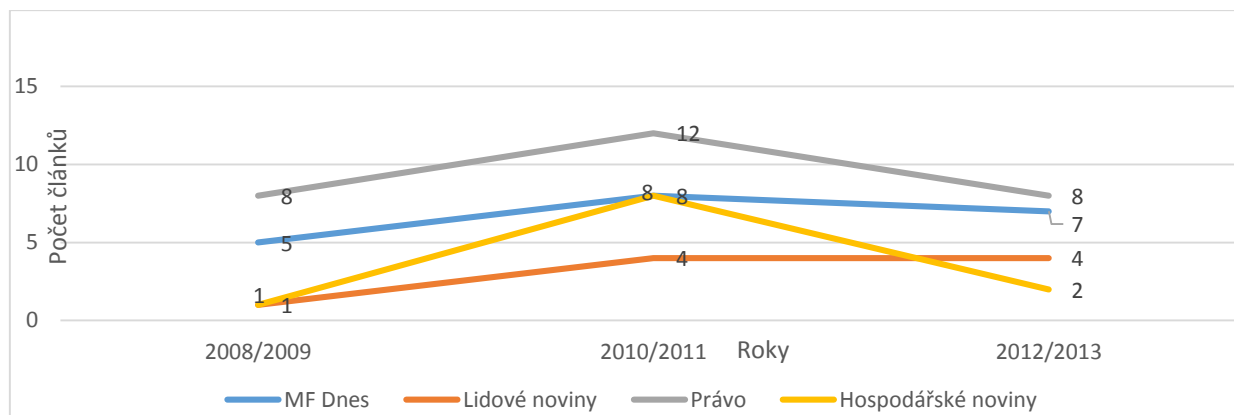
Nejvyšší výskyt článků referujících o Tunisku byl zaznamenán v deníku Právo. Tento český deník dominoval ve všech analyzovaných obdobích. V předrevolučním období tvořily články Práva celých 53 % z celkového počtu analyzovaných jednotek o Tunisku. V revolučním období bylo v Právu 38 % ze všech analyzovaných článků o Tunisku. Právě v období od 20.12.2010 do 20.01.2011 se o dění v Tunisku začaly více zajímat i ostatní deníky. Vyšší výskyt článků je patrný u deníku Hospodářské noviny, ale pouze v revolučním období. Po arabském jaru věnuje redakce Hospodářských novin Tunisku opět nižší pozornost, stejně jak tomu bylo v předrevolučním období. Podobný průběh můžeme nahlédnout i v již zmíněném Právu, které sice i v porevolučním období vydává nejvíce článků o Tunisku, ale je to méně než v průběhu revolučního období³². Frekvence výskytu článků v deníku Právo ukazuje na zájem referovat o Tunisku ve větší míře než deníky MF Dnes, Lidové noviny nebo Hospodářské noviny. V porevolučním období však Právo nereferuje o politických, sociálních nebo ekonomických tématech běžných pro období arabského jara. Tento deník spojuje Tunisko především se sportovními výsledky: *Události ve zkratce*³³, tedy informuje o této zemi spíše jednostranně. Články obsahující sportovní tematiku vycházely v porevolučním období také v deníku MF Dnes, částečně se zde objevovalo i téma turistiky. Můžeme tedy říci, že deníky MF Dnes a Hospodářské noviny informovaly čtenáře v souvislosti s Tuniskem převážně s tématy, které nevypovídaly o porevoluční situaci v Tunisku nebo kultuře dané země. Rozdílný obsah článků se vyskytoval pouze v Lidových novinách, kde se

³² Arabské jaro je v grafu označeno jako 2010/2011.

³³Události ve zkratce. *Právo*. Praha: Právo, 14.01.2013, r.20 , č.11 , str.19. Dostupné také z Anopress.cz

v porevolučním období objevovalo i téma kultury a Tunisko bylo okrajově zmíněno i v souvislosti se světovým děním: *Merkelová bude skládat účty*³⁴ nebo *Tunisko plné historie*³⁵.

Graf 2 Tunisko: frekvence výskytu článků o Tunisku ve vybraných médiích v rámci všech analyzovaných období

Celkově nejvyšší nárůst článků o Sýrii je patrný mezi obdobími 16.3. – 16.4. 2009 a 16.3. – 16.4. 2011. To je viditelné například v Hospodářských novinách. V revolučním období vydala redakce Hospodářských novin o 16 článků více, než ve stejném období v roce 2009. V žádném jiném analyzovaném médiu nebyl zaznamenán větší nárůst článků v revolučním období. V rámci arabského jara se v Hospodářských novinách vyskytovaly převážně články o situaci na Blízkém východě. Primárně byla zmiňována Sýrie jako např. v článku *Rozbouřená Sýrie čeká, co řekne prezident*³⁶, ale příspěvky v médiu byly věnovány i situaci v Bahrajnu a Libyi: *Do Libye míří i Turci, chtějí ukončit válku*³⁷. Můžeme říci, že Blízkovýchodní země byly vždy primárním tématem všech článků ve sledovaném období.

Hospodářské noviny vybočují z řady i v konfliktním období, kdy zájem o Sýrii ze strany Hospodářských novin klesl ze zmíněných 24 článků na 13. To je opravdu ojedinělé, v ostatních analyzovaných denících se výskyt článků o Sýrii zvyšoval i v konfliktním období. V tomto období se v Hospodářských novinách psalo primárně o Sýrii pouze jednou a to v článku *Sýrie zažila chemický útok, tvrdí svědci*³⁸, dále se setkáváme s tématem Sýrie především v pravidelných *Briefinzích*³⁹ a v rubrice *Ze zahraničí*, kde je téma prezentováno

³⁴ Merkelová bude skládat účty. *Lidové noviny* Praha: Lidové noviny, 7.1.2013, r.25, č.5, str.6. Dostupné také z Anopress.cz

³⁵ Tunisko plné historie. *Lidové noviny*. Praha: Lidové noviny, 11.1.2013, r.25, č.9, str.18. Dostupné také z Anopress.cz

³⁶ Rozbouřená Sýrie čeká, co řekne prezident. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 30.03.2011, r., č., str.2. Dostupné také z Anopress.cz

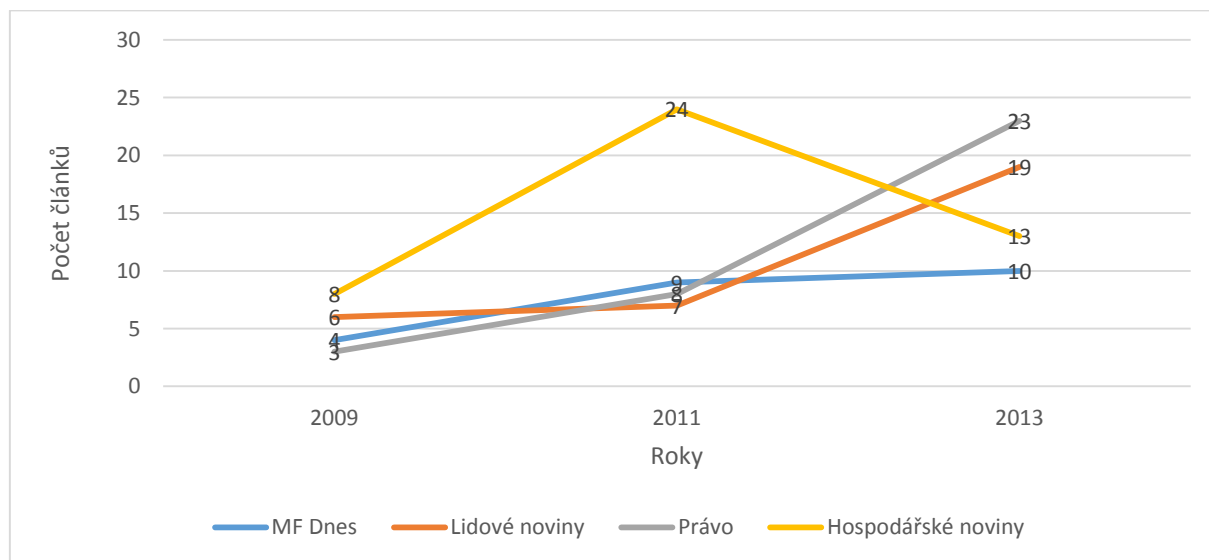
³⁷ Do Libye míří i Turci, chtějí ukončit válku. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 29.3.2011, r., č., str.7. Dostupné také z Anopress.cz

³⁸ Sýrie zažila chemický útok, tvrdí svědci. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 20.03.2013, r., č., str.7. Dostupné také z Anopress.cz

³⁹ Briefing je pravidelně vycházející článek rubriky Svět Hospodářských novin.

velice krátce a společně s jinými událostmi nebo okrajově v člancích referujících o Izraeli nebo Kypru: *Záchrana Kypru změní Evropskou unii navždy. K horšímu*⁴⁰. Zde je patrná ztráta zájmu ze strany Hospodářských novin o události v Sýrii. Do popředí mediálního zájmu se dostává opět Izrael, jenž patří k „elitním“ zemím v blízkovýchodním regionu, co se mediální pozornosti českých periodik týče. Výrazný zájem médií o Izrael popisuje i Eskjæra ve svém výzkumu. Dle autora považují dánská tištěná média za mediálně nejatraktivnější země v regionu Blízký východ především Izrael a Turecko. Tato skutečnost byla v Dánsku narušena pouze arabským jarem. Eskjæra považuje období arabského jara za jedinečné právě v jeho vlivu na mediální agendu dánských periodik. Jelikož země jako Tunisko a Sýrie ještě nikdy v historii nezískaly tak velkou mediální pozornost, které se jim dostávalo v tomto období. (Eskjæra, 2012). Redakce českých tištěných novin se s výjimkou Hospodářských novin zajímají o události v Sýrii i po arabském jaru. Deník Právo se o Sýrii zmiňuje ve 23 člancích, kde se převážně dozvídáme o situaci v Sýrii: *Syrská opozice chce podporu patriotů*⁴¹ nebo o politické situaci ve světě, která primárně souvisí se Sýrií: *Merkelová a Putin se neshodli v názoru na Asada*⁴². V Lidových novinách můžeme stejně jako v Právu vidět rostoucí zájem o téma Sýrie, to je viditelné jak ve výskytu článků, tak i ve faktu, že články se zaměřují přímo na Sýrii. V neposlední řadě zmíníme deník MF Dnes, zde je zájem o téma Sýrie téměř stejný jako v revolučním období.

Graf 3 Sýrie: frekvence výskytu článků o Sýrii ve vybraných médiích

⁴⁰Záchrana Kypru změní Evropskou unii navždy. K horšímu. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 25.03.2013, r. , č. , str.2. Dostupné také z Anopress.cz

⁴¹ Syrská opozice chce podporu patriotů. *Právo*. Praha: Právo, 27.03.2013, r. , č. 73 , str.12. Dostupné také z Anopress.cz

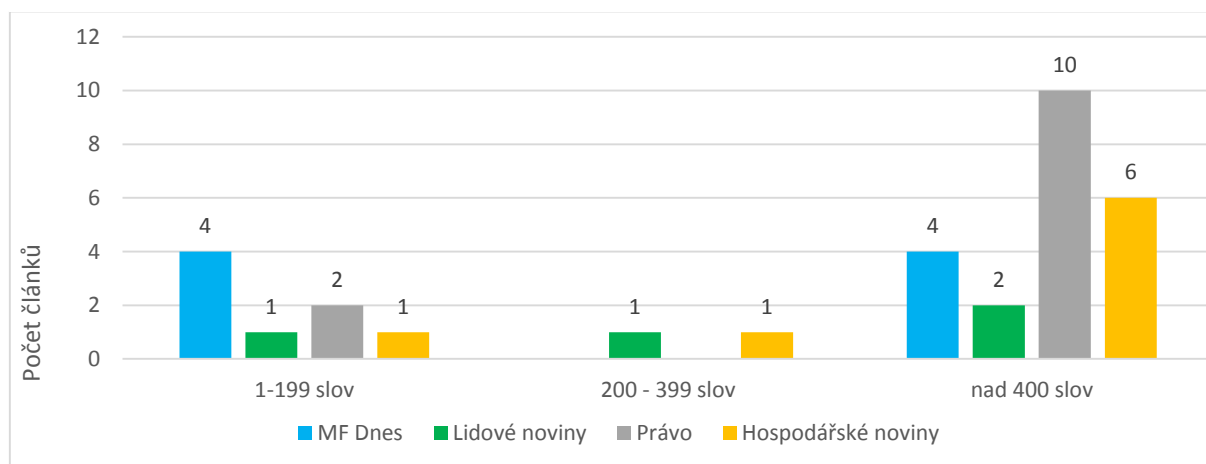
⁴²Merkelová a Putin se neshodli v názoru na Asada. *Právo*. Praha: Právo, 09.04.2013, r. , č.83, str. 9. Dostupné také z Anopress.cz

3.1.2 Rozsah analyzovaných článků o Tunisku a Sýrii

Dalším sledovaným ukazatelem vypovídajícím o míře významnosti článků o Tunisku a Sýrii je rozsah článků. V analýze rozdělujeme články na krátké, střední a dlouhé. Zajímá nás, kolik prostoru dané deníky věnovaly Tunisku s Sýrii na svých stránkách a jak se rozsah článků proměňoval v průběhu analyzovaných let.

Na základě analyzovaných dat můžeme říci, že s vyšší frekvencí výskytu článků o Tunisku a Sýrii narůstala i délka článků. V předrevolučním období jsme se na stránkách českých deníků mohli nejčastěji setkat se středně dlouhými články o Tunisku. Oproti tomu převážná část článků o Sýrii patřila v předrevolučním období k těm dlouhým. S příchodem arabského jara se o obou arabských zemích psalo častěji a vybrané deníky jim věnovaly i více prostoru na svých stránkách. Zvýšil se počet dlouhých článků a zároveň i počet krátkých zpráv, jednalo se především o bleskové zprávy z rubriky Svět, které měly především informovat: *V Tunisku zákaz vycházení*⁴³ nebo *Další protesty proti Asadovi, další mrtví*⁴⁴.

Graf 4 Tunisko: rozsah analyzovaných článků v období Arabského jara

V období a

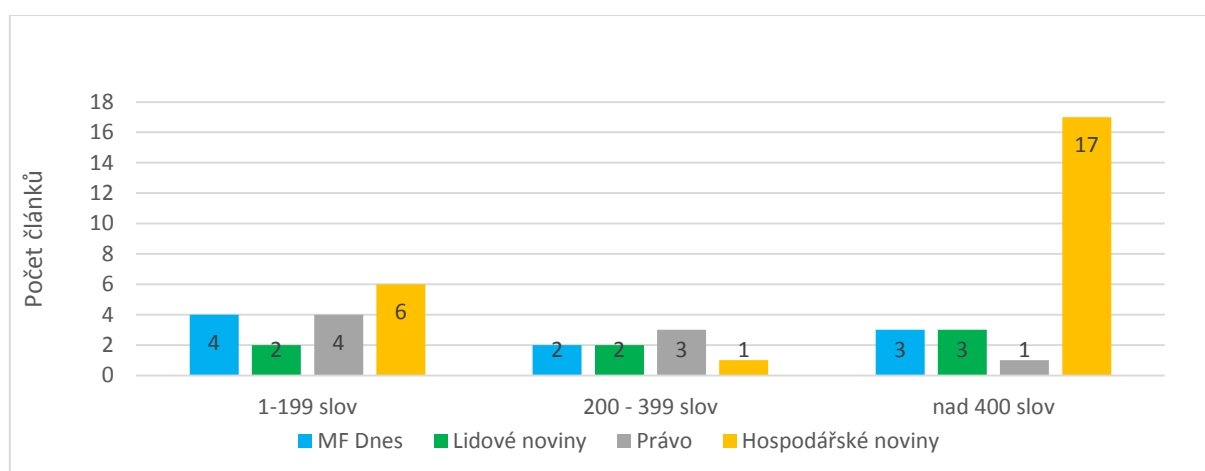
arabského jara věnoval Tunisku nejvíce prostoru na svých stránkách deník Právo, bylo vydáno 10 dlouhých článků z 22 analyzovaných. Dlouhé články referovaly primárně o politické situaci v zemi. Nejméně prostoru tématu věnovaly Lidové noviny, které se o Tunisku zmínily v daném období pouze ve 4 článcích a to v různém rozsahu.

⁴³ V Tunisku zákaz vycházení. *Právo*. Praha: Právo, 13.01.2011, r.19 , č.10 , str.12. Dostupné také z Anopress.cz

⁴⁴ Další protesty proti Asadovi. *MF Dnes*. Praha: MF Dnes, 2.4.2011, r.22 , č.78 , str.7. Dostupné také z Anopress.cz

Krátké články o Sýrii se v revolučním období nejvíce vyskytovaly v rubrice Ze zahraničí. Tyto články mají především informativní charakter, např. *Asadovi vojáci obsadili sunnitské oblasti*⁴⁵ nebo *Sýrie: policie zabila 6 demonstrantů*⁴⁶. Nejvíce prostoru věnuje zprávám o Sýrii deník Hospodářské novin, z dvaceti čtyř dlouhých článků je jich právě sedmnáct v tomto deníku. Nejméně se tématu věnoval deník Právo, u kterého je v období roku 2011 převaha krátkých článků. Data ukazují, že pozornost českých deníků k revoluci v Sýrii se liší od pozornosti, kterou MF Dnes, Lidové noviny, Hospodářské noviny a deník Právo věnovaly revoluci v Tunisku.

Graf 5 Sýrie: rozsah analyzovaných článků v revolučním období

V porevolučním období vidíme úbytek článků o Tunisku jako takových. Dlouhé články jsou na stránkách deníků stále patrné, ovšem ve většině případů se jedná o sportovní výsledky, které byly do dlouhých článků zařazeny na základě kvantitativní analýzy. V deníku MF Dnes referovaly všechny dlouhé články pouze o sportovních výsledcích: *Ve výsledcích a telegraficky*⁴⁷ a u deníku Právo se 5 z 8 dlouhých článků týká také sportu: *Události ve zkratce*⁴⁸. Rozdílný obsah článků se vyskytuje v Lidových a Hospodářských novinách, kde je sice výskyt dlouhých článků nižší, ale články nejsou sportovně zaměřené. Naopak u článků o Sýrii si můžeme všimnout zvýšeného výskytu krátkých článků.

Analýza konfliktního období nám ukazuje odlišná data. V tomto období již Hospodářské noviny dávají přednost středně-dlouhým článkům o Sýrii a naopak nejvíce

⁴⁵ Asadovi vojáci obsadili sunnitské oblasti. *MF Dnes*. Praha: MF Dnes, 11.4.2011, r.22 , č.85 , str. 8. Dostupné také z databáze Anopress.cz

⁴⁶ Sýrie: policie zabila 6 demonstrantů. *Právo*. Praha: Právo, 24.3.2011, , r.19 , č.70 , str.14. Dostupné také z databáze Anopress.cz

⁴⁷ Ve výsledcích a telegraficky. *MF Dnes*. Praha: MF Dnes, 14.01.2013, r.23 , č.11 , str.9. Dostupné také z databáze Anopress.cz

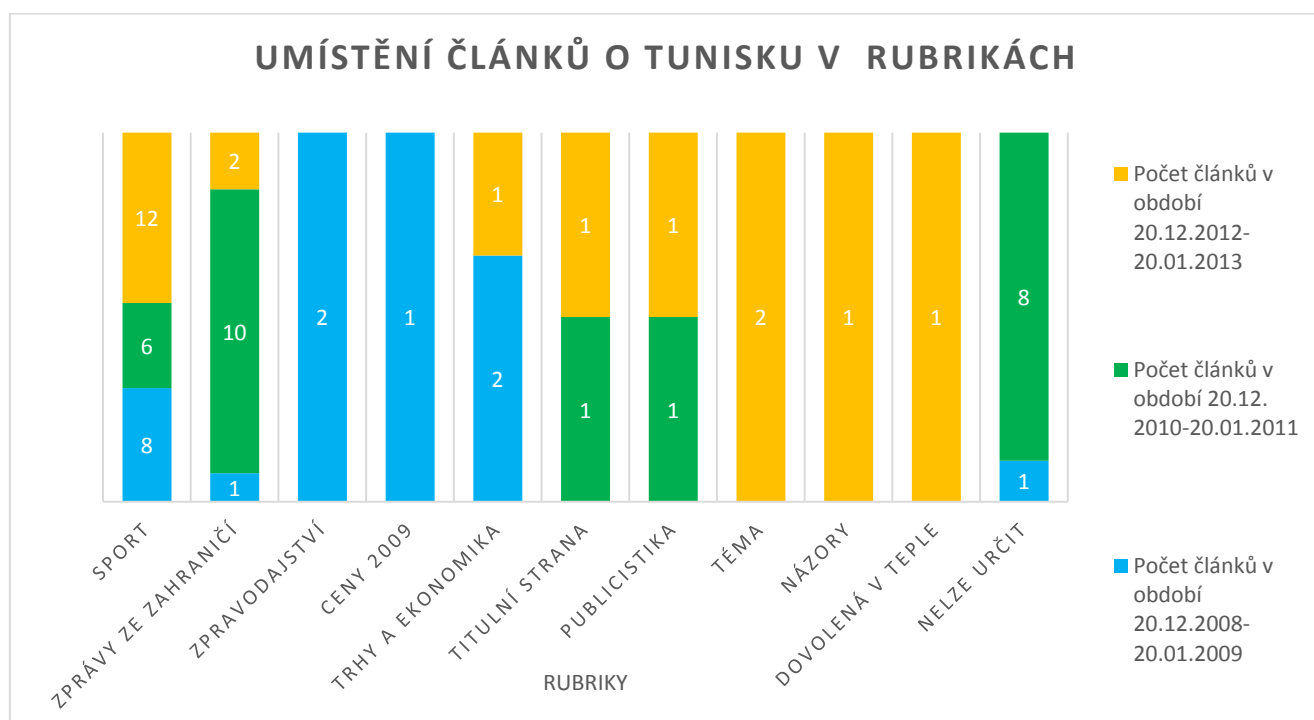
⁴⁸ Události ve zkratce. *Právo*. Praha: Právo, 5.1.2013, r.20 , č.4 , str.23. Dostupné také z databáze Anopress.cz

prostoru tomuto tématu na svých stránkách věnuje deník Právo a Lidové noviny. U Lidových novin je i nejvíce krátkých informativních zpráv.

3.1.3 Umístění článků o Tunisku a Sýrii do rubrik

V této části se zaměříme na umístění analyzovaných článků do rubrik MF Dnes, Lidových novin, Hospodářských novin a deníku Právo. Zajímá nás, jestli v souvislosti s arabským jarem dochází od revolučního období k určitým změnám v umístění článků o Tunisku a Sýrii do rubrik.

Graf 6 Umístění článků o Tunisku v rubrikách všech analyzovaných deníků

49

Jak je znázorněné v grafu č. 6, nejvíce spojovanou rubrikou s Tuniskem napříč všemi sledovanými obdobími je Sport. Tato rubrika je 3. nejfrekventovanější i v revolučním období a články se zde vyskytují více než v publicistických nebo ekonomických rubrikách analyzovaných deníků. Nejfrekventovanější rubrikou v průběhu zmíněného arabského jara jsou Zprávy ze zahraničí. Dále si můžeme všimnout i kategorie Nelze určit. Patří sem 8 článků o Tunisku, jenž vyšly v Hospodářských novinách. V databázi Anopress v tomto období chybělo u daného deníku zařazení do rubrik. Všechny články z této rubriky referovaly

⁴⁹ Rubriky jsou definovány v operacionalizaci na str. 37.

o revoluční situaci v Tunisku, např.: *Kvůli násilí vláda uzavřela školy*⁵⁰ nebo *Armáda v ulicích má zklidnit nepokoje*.⁵¹ Domníváme se, že všechny články bez zařazení odpovídaly rysem zpráv v rubrice Zprávy ze zahraničí (referovaly o arabském jaru a byly informativní).

Oproti Tunisku je Sýrie již v předrevolučním období spojována s tématy, která se objevovala v rubrice Zprávy ze zahraničí. V menším množství se psalo o Sýrii i v rubrikách Kultura a také ve speciální rubrice Obama a odzbrojení⁵². V revolučním období došlo k nárůstu článků o Sýrii celkově. 24 článků v tomto období bylo zařazeno do kategorie Nelze určit. Stejně jako v člancích o Tunisku i zde se jednalo o články Hospodářských novin, které typově a obsahově odpovídaly článkům, jež vycházely v rubrice Zprávy ze zahraničí. Patří sem např.: *Povstání v Sýrii má desítky obětí*⁵³ nebo *Asad zkouší zastavit revoluci*⁵⁴. Mají tedy informativní charakter a referují a probíhající situaci v Sýrii. Druhou nejfrekventovanější rubrikou jsou právě Zprávy ze zahraničí, kde v období arabského jara vyšlo 21 článků. Po sečtení článků v obou rubrikách docházíme k závěru, že analytické jednotky v revolučním období měly zcela jednostranné zařazení v rámci rubrik. V nepatrném množství se články o Sýrii vyskytovaly i v rubrikách typu: Trhy a ekonomika, Rozhovory či Titulní strana.

---

⁵⁰ Kvůli násilí vláda uzavřela školy. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 12.01.2011, str.7. Dostupné také z databáze Anopress.cz

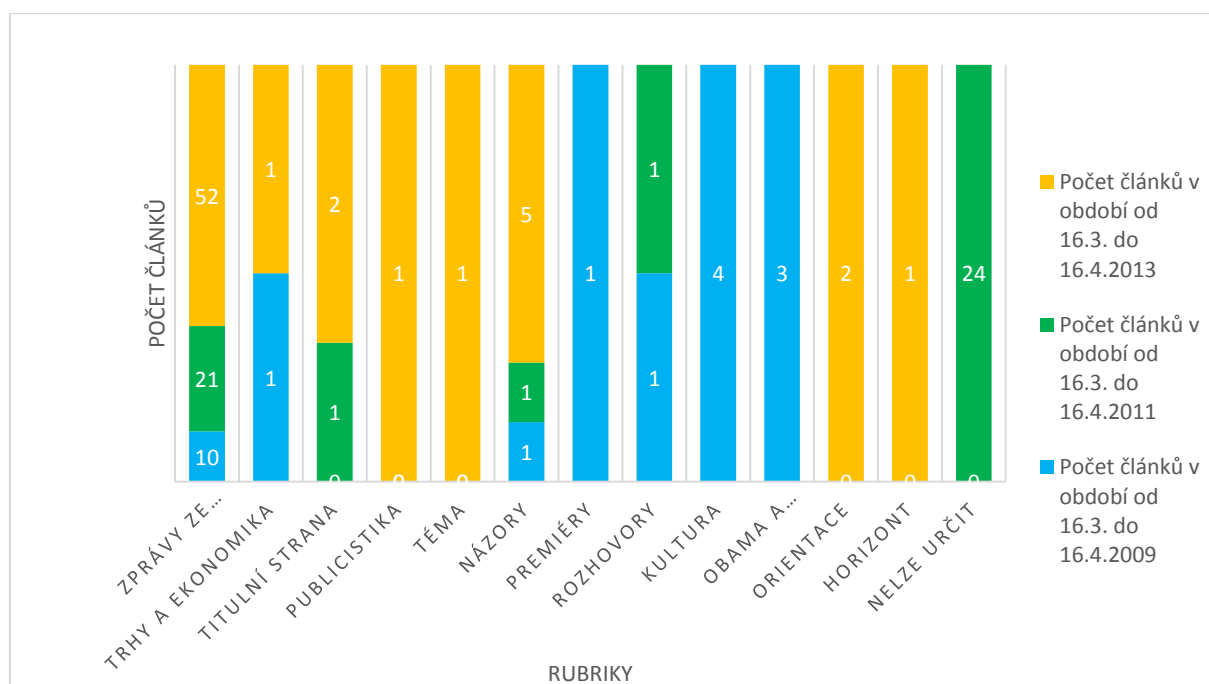
⁵¹ Armáda v ulicích má zklidnit nepokoje. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 13.01.2011, str.6. Dostupné také z databáze Anopress.cz

⁵² Jedná se o speciální rubriku Hospodářských novin, jež se objevovala na stránkách tohoto média 6.4.2009. Články zde referují o zahraniční politice amerického prezidenta Baracka Obamy.

⁵³ Povstání v Sýrii má desítky obětí. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 28.3. 2011, str.6. Dostupné také z databáze Anopress.cz

⁵⁴ Asad zkouší zastavit revoluci. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 31.3. 2011, str.7. Dostupné také z databáze Anopress.cz

Graf 7 Sýrie: umístění článků v rubrikách všech analyzovaných deníků

3.1.4 Shrnutí

K mediálnímu pokrytí Tuniska a Sýrie, rozsahu analyzovaných článků a umíst'ování článků o těchto dvou zemích do rubrik se vážou dvě vedlejší výzkumné otázky a s nimi spojené hypotézy, kterým se nyní budeme věnovat.

V první vedlejší výzkumné otázce⁵⁵ se ptáme, jestli se pokrytí tématu Tuniska a Sýrie proměňovalo. Zároveň na základě H1⁵⁶ předpokládáme u analyzovaných článků referujících o Tunisku nejfrekventovanější období od 20.12.2010 do 20.01.2011. Data v grafu č.1 jsou v souladu s touto hypotézou. O Tunisku se opravdu nejvíce psalo v době revolučních nepokojů. Naopak pokles pokrytí článků o Tunisku je viditelný v období od 20.12.2012 do 20.01.2013 . Zájem médií o Tunisko vygradoval v průběhu arabského jara, nicméně po jeho skončení začala pozornost médií klesat.

U mediálního pokrytí Sýrie byl očekáván podobný průběh. V H2⁵⁷ předpokládáme nejfrekventovanější výskyt článků o Sýrii od 16.03. do 16.04.2011. Hypotéza však není v souladu s daty v grafu č.2. Nejvíce článků o Sýrii bylo v rámci všech tří analyzovaných

⁵⁵ VV1: Měnila se frekvence mediálního pokrytí Tuniska a Sýrie ve vybraných obdobích?

⁵⁶ H1: Mediální pokrytí Tuniska v analyzovaných denících bude nejfrekventovanější v období od 20.12.2010 do 20.01.2011.

⁵⁷ H2: Mediální pokrytí Sýrie v analyzovaných denících bude nejfrekventovanější v období od 16.03. do 16.04.2011.

období vydáno od 16.03. do 16.04.2013. Sýrie byla na začátku arabského jara pro média velmi atraktivní, zájem ze strany médií přetrvával i ve válečném období, kde byl dokonce ještě více intenzivní. To bylo především způsobeno eskalací revolučních nepokojů na jaře 2013. Situace se ve válečném období neuklidňovala a v Sýrii docházelo ke stále větším konfliktům, tím bylo například údajné použití chemických zbraní: *Syrské síly prý nasadily chemické zbraně*⁵⁸.

V druhé vedlejší výzkumné otázce se zajímáme o umístění příspěvků v rubrikách deníků Lidové noviny, MF Dnes, Právo a Hospodářské noviny. V H3⁵⁹ se domníváme, že o Tunisku se bude v období 20. 12. 2008 – 20. 01. 2009 psát nejvíce v rubrice Sport. Tato hypotéza je v souladu s daty v grafu č. 9. Rubrika Sport je v tomto období zastoupena v 53 %. Stejně tak tomu je i v období od 20.12.2012 do 20.01.2013, kdy je nejfrekventovanější rubrikou také Sport. V porevolučním období je rubrika Sport zastoupena v 57 %.

V H4⁶⁰ předpokládáme nejčastější výskyt článků o Sýrii v rubrice Zprávy ze zahraničí, tato hypotéza je v souladu s daty v grafu č. 11. V rubrice Zprávy ze zahraničí se nachází 80% všech analyzovaných článků o Sýrii. Do rubriky Zprávy ze zahraničí řadíme i články, které byly na základě obsahové analýzy zařazeny do kategorie Nelze určit. Jak již bylo zmíněno v této kapitole, jedná se o články Hospodářských novin, které informují o událostech v zahraničí.

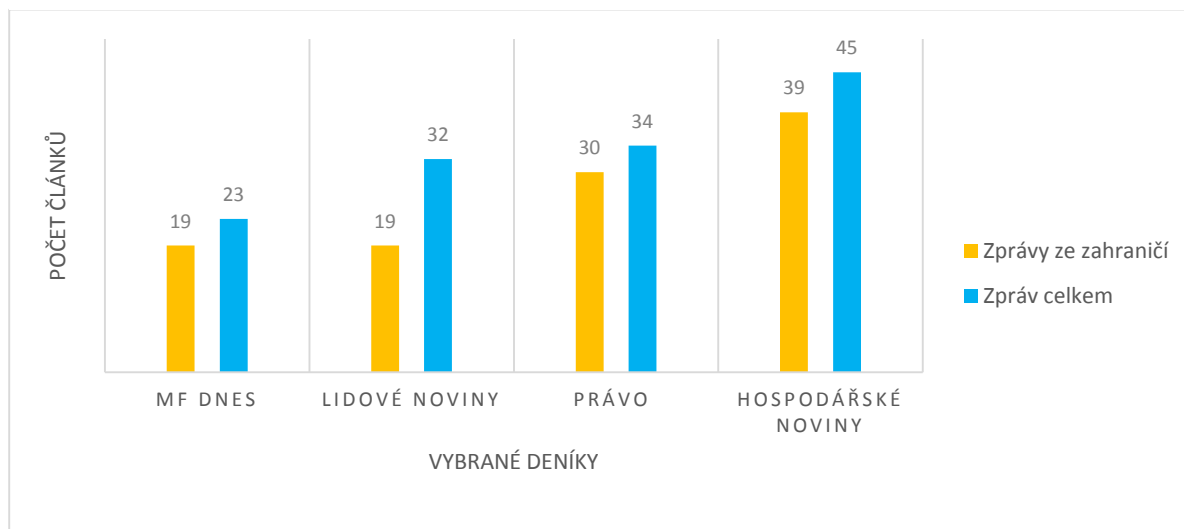
---

⁵⁸ Syrské síly prý nasadily chemické zbraně. *Právo*. Praha: Právo. 26.3.2013, č. 72, s. 13.

⁵⁹ H3: O Tunisku se bude v období 20. 12. 2008 – 20. 01. 2009 psát nejvíce v rubrice Sport.

⁶⁰ H4: Sýrie bude celkově nejčastěji zastoupena v zahraničních rubrikách.

Graf 8 Sýrie: porovnání článků v rubrice Zprávy ze zahraničí s ostatními články v jiných rubrikách v rámci všech analyzovaných časových úseků

Sýrie je ve válečném období spojována s výjimkou rubriky Zprávy ze zahraničí s jinými rubrikami než tomu bylo v předrevolučním období. S jakými rubrikami bude Sýrie spojována po odeznění arabského jara se nám nepodařilo zjistit. Je to zapříčiněno především stále probíhajícím revolučním konfliktem, který přerostl v občanskou válku. V konfliktu nově⁶¹ figuruje i další aktér v podobě Islámského státu⁶², jenž nepřispívá mírovému řešení situace. Oproti tomu v redakčním zařazení článků o Tunisku do rubrik je již v porevolučním období možné predikovat, jestli deníky referují o Tunisku opět v rubrikách, na které jsme byli zvyklí v předrevolučním období nebo jestli se redakční členění změnilo. Například MF Dnes v porevolučním období píše pouze o sportu, stejně jak tomu bylo před revolucí. Změna je ovšem zaznamenaná u ostatních deníků, kde se články o Tunisku objevují v rubrikách, které nebyly obvyklé pro předrevoluční období. Lidové noviny píše o Tunisku v Tématu, Názorech a Dovolené v teple. Právo referuje o Tunisku v rubrikách Publicistika a Téma a Hospodářské noviny se o Tunisku zmiňují pouze v rubrice Ze zahraničí. Nicméně množství takto řazených článků je malé.⁶³

⁶¹ 24.02.2015

⁶² Islámský stát je dle ČT24 považován za nejbohatší islámskou teroristickou organizaci na světě.

⁶³ Rubriky jsou definovány v operacionalizaci na str. 43.

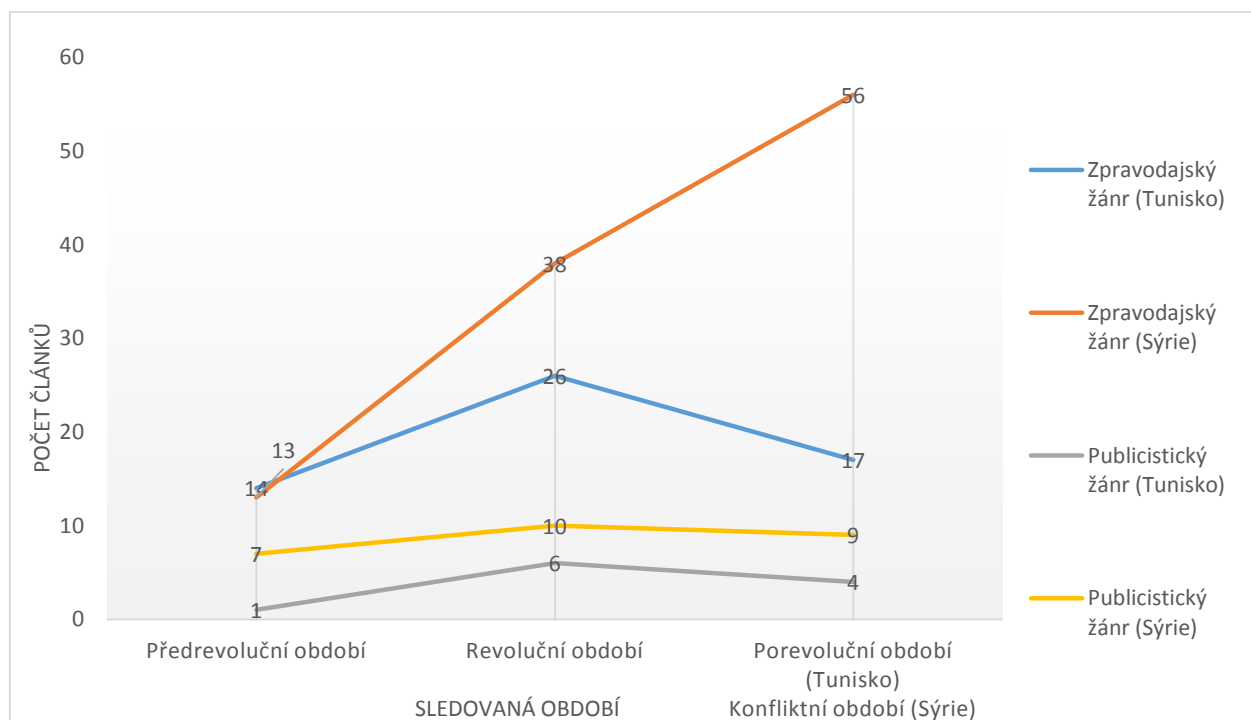
3.2 Výskyt publicistického a zpravodajského žánru

V této části analýzy sledujeme, jaký je podíl publicistických a zpravodajských článků⁶⁴ o Tunisku a Sýrii ve vybraných obdobích. V této souvislosti nás bude zajímat, jestli články o těchto dvou zemích byly spíše neutrální a včasné nebo jestli se v člancích objevoval žánr publicistický, tedy názory a soudy konkrétních osob. (Osvaldová, 2002)

3.2.1 Neutrálnost vs. názorové hodnocení

V grafu č. 9 je znázorněno zařazení článků o Sýrii a Tunisku do kategorií publicistického a zpravodajského žánru. V člancích o Sýrii celkově převažoval zpravodajský žánr. Frekvence výskytu zpravodajského žánru se zvyšovala s výskytem článků o Sýrii jako takových. Na základě analyzovaných dat můžeme říci, že již v revolučním období byla většina článků o Sýrii zařazena do zpravodajského žánru. Tyto články byly aktuální, informovaly čtenáře a neobsahovaly subjektivní hodnocení autorů. Po revolučním období následovalo konfliktní období, kde bylo nejvyšší zastoupení zpravodajských článků o Sýrii v rámci všech analyzovaných let. Redakce českých tištěných médií více informovaly o situaci v Sýrii a méně ji subjektivně hodnotily.

Graf 9 Zařazení analyzovaných článků o Tunisku a Sýrii do zpravodajského a publicistického žánru

⁶⁴ Žánry jsou definovány v operacionalizaci na str. 38.

V grafu č. 9 je znázorněn také výskyt publicistických a zpravodajských článků o Tunisku ve všech třech zkoumaných obdobích. Data v grafu ukazují převahu zpravodajského žánru v rámci všech tří období. Zvýšený výskyt publicistického žánru v člancích byl zaznamenán pouze v revolučním období. Jednalo se především o komentování situace v Tunisku nebo na Blízkém východě: *Tunisko je blízko*⁶⁵. V porevolučním období začíná zájem médií o Tunisko klesat. Frekvence výskytu publicistických i zpravodajských článků se začíná snižovat a tyto dva druhy článků zůstávají v téměř totožném složení, jako tomu bylo v průběhu revolučního období. I zde můžeme konstatovat, že převažují články informativního charakteru, které jsou aktuální.

V rámci analýzy nás zajímá i tematický kontext zpravodajských a publicistických článků o Tunisku a Sýrii. V předrevolučním období se autoři zpravodajských článků o Sýrii zaměřovali na vztah Izraele s Palestinou. Sýrie má v těchto člancích roli odpůrce izraelského státu, jako např. ve článku *Golany nedáme a Palestinci ať odzbrojí Hamás*.⁶⁶ V tomto období je tato země zmiňována spíše okrajově a to v člancích týkajících se vztahu mezinárodní politiky USA a jiných světových velmocí, jako např. v článku *Čína je velmoc, která si hraje na rozvojovou zemi, a naopak*.⁶⁷ I v člancích zařazených do publicistického žánru se objevovala podobná témata jako v žánru zpravodajském. Články vycházely hlavně v rubrikách *Názory*, *Rozhovory*, *Ze světa* nebo *Kultura* a psalo se o Sýrii v souvislosti s Izraelem a to hlavně v důsledku napnutých vztahů mezi těmito dvěma zeměmi. To je zřejmé například v člancích: *Nezabiješ. To přikázání stále platí*⁶⁸ nebo *Všichni jste koupení, nejvíc Češi*.⁶⁹ V prvním ze zmíněných článků byl zveřejněn rozhovor redaktora MF Dnes s tehdejším izraelským prezidentem Šimonem Peresem. Izraelský prezident hovoří o česko-izraelských vztazích, konkrétně o tehdejším premiérovi Topolánkovi, dále se věnuje hlavně bezpečnostní situaci Izraele, která úzce souvisí s teroristickým hnutím Hamás se silnými vazbami na Sýrii. V dalších člancích byla Sýrie zmíněná jen okrajově, buď jako nepřítel USA nebo jako příklad arabského státu. Články referují nejvíce o Izraeli a jeho vztahu k jiným zemím (např. k Sýrii). Výskyt Izraele ve zpravodajských i publicistických člancích dle nás

---

⁶⁵ Tunisko je blízko. *Právo*. Praha: Právo, 20.01.2011, r.19 , č.16 , str.6 . Dostupné také z databáze Anopress.cz

⁶⁶ Golany nedáme a Palestinci ať odzbrojí Hamás. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 3.4.2009, str.8. Dostupné také z databáze Anopress.cz

⁶⁷ Čína je velmoc, která si hraje na rozvojovou zemi, a naopak . *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 8.4.2009, str.8. Dostupné také z databáze Anopress.cz

⁶⁸ Nezabiješ. To přikázání stále platí . *MF Dnes*. Praha: MF Dnes, 30.03.2009, r.20 , č.75 , str.8 . Dostupné také z databáze Anopress.cz

⁶⁹ Všichni jste koupení, nejvíc Češi. *MF Dnes*, 16.03.2009, r.20 , č.63 , str.8 . Dostupné také z databáze Anopress.cz

značí zaujetí touto zemí ze strany českých tištěných médií. Také Eskajæra si ve výzkumu dánského tisku všiml zájmu médií o Izrael. Autor se domnívá, že Izrael je jedna z nejčastěji se vyskytujících blízkovýchodních zemí v dánském tisku.(Eskajæra, 2012) Sýrie je v člancích zobrazována spíše jako nepřítel, nebezpečný stát s vazbou na teroristy. Takto je zobrazována v aktuálních informativních zprávách, ale i v člancích, kde se objevuje názorové hodnocení autora. S negativními událostmi byla Sýrie spojována i v dalším období, kdy probíhala revoluce. V rámci publicistických článků se objevovala v úvahách o revolucích, jako tomu bylo například v článku „*Revoluce jsou jen na začátku. Staré systémy je přežily*“⁷⁰, a také v souvislosti s revolucí v Libyi. Převahu měl však zpravodajský žánr a to ve všech analyzovaných denících. Články referují o Sýrii především v souvislosti s průběhem revolucí na Blízkém východě. V člancích je referováno o Libyi, Bahrajnu, Jemenu a od konce března se píše primárně o situaci v Sýrii. V konfliktním období je předmětem článků o Sýrii politika amerického prezidenta Baracka Obamy: *Obama slíbil pomoc rebelům*,⁷¹ dále také články o OSN či NATO a v neposlední řadě politická a sociální situace v Sýrii.

V člancích u Tunisku, které vyšly v revolučním období byl nejvyšší počet publicistických článků zaznamenán v Hospodářských novinách, kde čtyři z dvanácti článků vykazovaly rysy publicistického žánru.⁷²Jednalo se hlavně o subjektivní názory odborníků a sumarizaci problematiky: *Otřesy v Tunisku otřásají jistotami*⁷³. Publicistické články se zaměřovaly především na revoluční situaci v Tunisku. Jediným periodikem, ve kterém v období arabského jara nevyšel žádný publicistických článek, byla MF Dnes. Avšak stejně jako v člancích o Sýrii převažoval zpravodajský žánr, ve kterém se objevovala stejná témata jako u publicistických článků (revoluce, násilí). Podobný poměr publicistických a zpravodajských článků byl zaznamenán i v porevolučním období. Nejvyšší výskyt publicistických článků jsme zaznamenali v Lidových novinách, z celkových čtyř článků byly dva články publicistické. V ostatních denících byl výskyt publicistického žánru minimální. V Právu i Hospodářských novinách vyšel jeden článek a v MF Dnes vyšly opět pouze články zařazené do zpravodajského žánru. Zpravodajské články v tomto období referovaly především o sportovních výsledcích a v menší míře i o politice. V rámci publicistického žánru nebyla zaznamenána převaha konkrétního tématu.

---

⁷⁰ Revoluce jsou jen na začátku. Staré systémy je přežily. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 22.3.2011, str.4. Dostupné také z databáze Anopress.cz

⁷¹ Obama slíbil pomoc rebelům. *Právo*. Praha: Právo, 11.04.2013, r.21 , č.85 , str.12 . Dostupné také z databáze Anopress.cz.

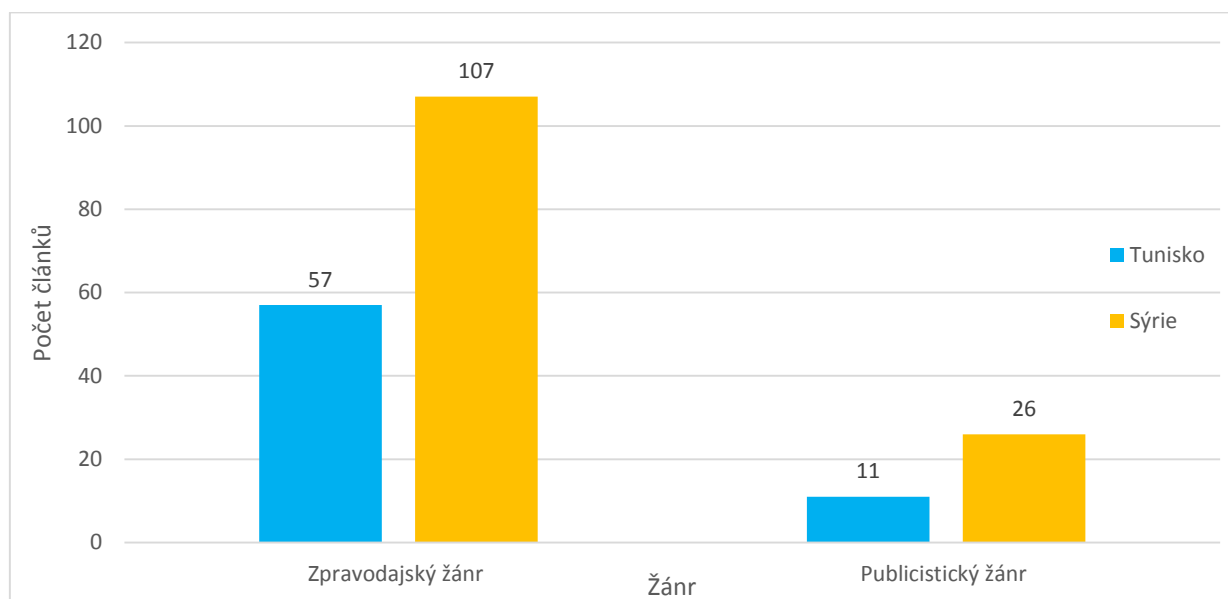
⁷² Více o publicistickém žánru naleznete v operacionalizaci na str. xxx

⁷³ Otřesy v Tunisku otřásají jistotami. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 18.21.2011, str. 10, Dostupné také z databáze Anopress.cz

3.2.2 Shrnutí

K výskytu publicistického a zpravodajského žánru se váže vedlejší výzkumná otázka č. 3⁷⁴, jenž se soustředí na výskyt zpravodajského a publicistického žánru ve všech analyzovaných článcích o Tunisku a Sýrii. V článcích o Tunisku a Sýrii převažoval zpravodajský žánr. Česká tištěná média tedy byla v souvislosti s arabskými zeměmi spíše neutrální. Jak je uvedeno v grafu č. 10, subjektivní hodnocení se v článcích objevovala v daleko menší míře než informativní a aktuální zprávy.

Graf 10 Výskyt zpravodajských a publicistických článků a analyzovaných článků o Tunisku a Sýrii

Články o Sýrii, ve kterých se objevoval zpravodajský žánr referovaly o stejných tématech, jako články publicistické. V obou typech článků byla Sýrie ve většině případů reprezentována negativně. V předrevolučním období to bylo především v souvislosti s Izraelem: *Golany nedáme a Palestinci ať odzbrojí Hamás*⁷⁵, v revolučním období se Sýrie objevovala ve vybraných denících v souvislosti s nepokoji: *Revoluce jsou jen na začátku. Staré systémy je přežily*⁷⁶ a v konfliktním období měla na články o Sýrii vliv mezinárodní politická situace a pokračující konflikt na území Sýrie: *Obama slíbil pomoc rebelům*⁷⁷. V článcích o Tunisku se o takto jednoznačném rozdělení témat v rámci žánrů hovořit nedá.

⁷⁴ VV3: Jaké je zastoupení zpráv o Tunisku a Sýrii v rámci publicistického a zpravodajského žánru ve vybraných médiích?

⁷⁵ *Golany nedáme a Palestinci ať odzbrojí Hamás*. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 3.4.2009, str.8. Dostupné také z databáze Anopress.cz

⁷⁶ *Revoluce jsou jen na začátku. Staré systémy je přežily*. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 22.3.2011, str.4. Dostupné také z databáze Anopress.cz

⁷⁷ *Obama slíbil pomoc rebelům*. *Právo*. Praha: Právo, 11.04.2013, r.21 , č.85 , str.12 . Dostupné také z databáze Anopress.cz.

Publicistické články se týkaly aktuální politické situace pouze v revolučním období, v předrevolučním a porevolučním období byl vzorek publicistických článků natolik malý, že zde nemůžeme hovořit o převaze konkrétního tématu.

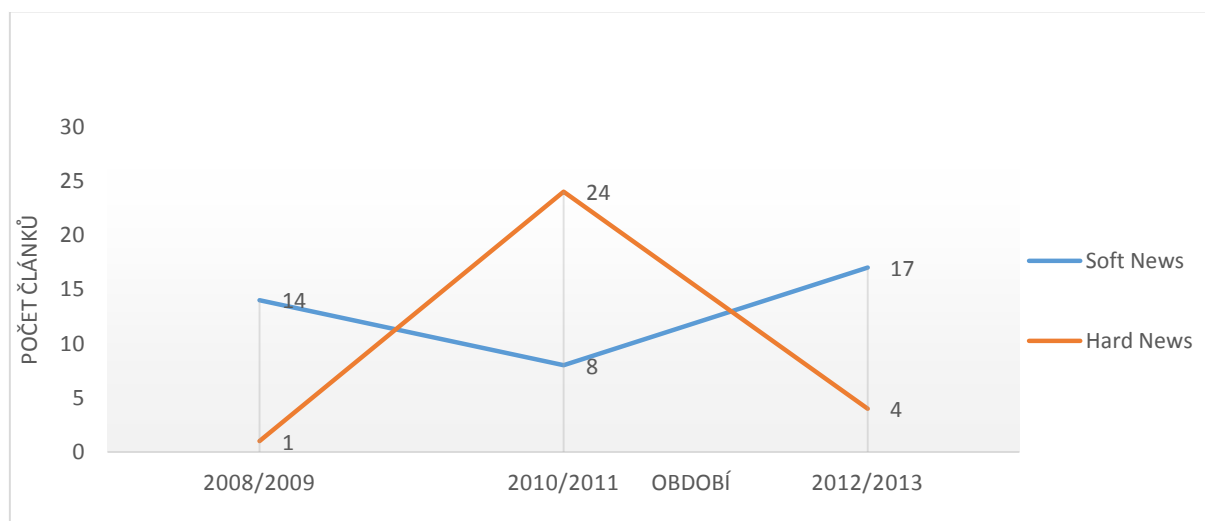
3.3 Zastoupení soft news a hard news

Další sledovanou kategorií je rozdělení soft news a hard news podle americké specialistky na média Gay Tuchmanové⁷⁸. Hard news považujeme za zprávy, které je nutné okamžitě zveřejnit, jelikož jsou aktuální a závažného charakteru. Na druhou stranu soft news považujeme za zprávy pouze čtenářsky atraktivní a není pro ně charakteristická nutnost okamžitého zveřejnění. (Trampota, 2006). Právě z tohoto důvodu považujeme deníky vydávající spíše hard news za více seriózní. Větší množství soft news je pro nás znakem, že deník má sklony referovat o dané zemi pouze v souvislosti s doplňujícími informacemi, jenž jsou pro čtenáře zajímavé.

3.3.1 Aktuální vs. doplňující informace

Zprávy typu soft news a hard news v článcích o Tunisku byly zkoumané v denících Právo, MF Dnes, Lidové noviny a Hospodářské noviny. Z grafu č. 11 lze vyčíst nárůst hard news v revolučním období. Další dvě zkoumaná období jsou téměř identická, což nám ukazuje, že výskyt hard news a soft news zaznamenaný v revolučním období se vrací do podoby, kterou měl v předrevolučním období (2008/2009).

Graf 11 Výskyt soft news a hard news v analyzovaných článcích o Tunisku

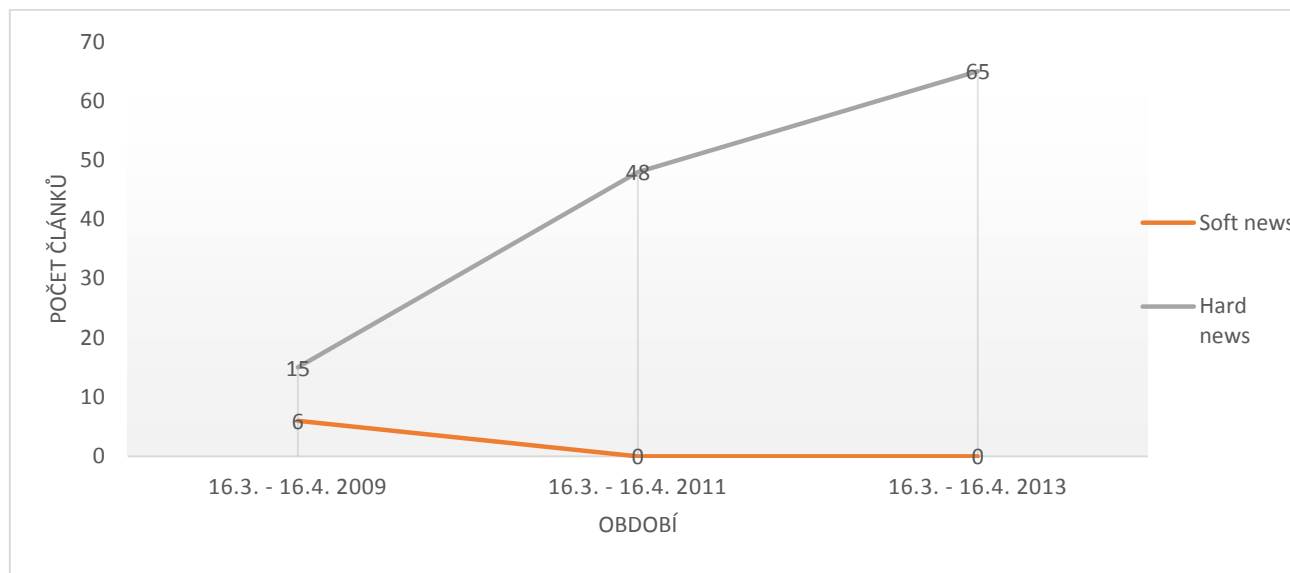
U vybraných článků o Sýrii je rozdělení na hard news a soft news také poměrně jednoznačné. V následujícím grafu č. 12 je znázorněn vysoký podíl hard news oproti soft news. Soft news se vyskytovaly pouze v prvním období, tedy od 16.03.2009 do 16.04.2009 a

⁷⁸ Více o soft news a hard news v operacionalizaci na straně 38.

to v počtu šesti článků. Se zájmem o téma Sýrie, který byl započat startem revoluce v březnu 2011, pozorujeme ve sledovaných obdobích, v denících Právo, MF Dnes, Lidové noviny a Hospodářské noviny pouze nárůst článků typu hard news.

Graf 12 Analyzované články o Sýrii typu hard news a soft news

V analýze se zabýváme i rozložením hard news a soft news v konkrétních médiích, a to v denících Právo, Lidové noviny, MF Dnes a Hospodářské noviny. Nejvíce soft news článků o Tunisku bylo identifikováno v deníku Právo a to celých 20 z 28, MF Dnes je na pomyslné druhé příčce s 12 články. Na druhou stranu nejnižší výskyt článků stejného typu byl v Hospodářských novinách a to pouze 2 články. V Lidových novinách se vyskytovalo soft news článků 5. U deníku Právo je vysoký výskyt článků soft news dán rubrikou Sport, kde jsou zveřejňovány výsledky proběhlých zápasů a to ve všech analyzovaných obdobích. V předrevolučním období se v rámci soft news vyskytly 2 články *Z domova i ciziny*⁷⁹. V revolučním období to byly 4 články *Z domova i ciziny*⁸⁰. A v porevolučním období to bylo 5 článků *Události ve zkratce*⁸¹ ze 7 soft news o Tunisku. Články podobného typu se vyskytují ve velkém množství i v MF Dnes a částečně i v Hospodářských novinách. Celkově bylo nejvíce hard news o Tunisku vydáno v Hospodářských novinách. Nicméně vyjma Lidových novin není rozdíl mezi analyzovanými médii příliš výrazný.

⁷⁹Z domova i ciziny. Právo. Praha: Právo, 15.01.2009, r.19, č.12, str.23. Dostupné také z databáze Anopress.cz

⁸⁰Z domova i ciziny. Právo. Praha: Právo, 20.01.2011, r.19, č.16, str.19. Dostupné také z databáze Anopress.cz

⁸¹Události ve zkratce. Právo. Praha: Právo, 16.01.2013, r.20, č.13, str.19. Dostupné také z databáze Anopress.cz

Soft news o Sýrii se vyskytovaly pouze v období od 16.03. do 16.04.2009. Jednalo se především o literárně a filmově zaměřené články, kde byla Sýrie zmíněna pouze okrajově. „*V obou případech životní krizi, stesk po zesnulé manželce a stařeckou samotu léčí navíc stejný, poněkud netypický způsob - seznámení s přistěhovalci. Zatímco Eastwood se sblíží s místní asijskou komunitou, Jenkins s mladými manžely ze Sýrie a Senegalu.*“⁸² V rámci všech analyzovaných období se nevyskytovaly žádné soft news články s primárním tématem Sýrie.

3.3.2 Shrnutí

Ve vedlejší výzkumné otázce č. 4⁸³ se zaměřujeme na typy zpráv ve vybraných tištěných médiích. V rámci analýzy se podařilo zjistit, že nejvyšší výskyt hard news u Tuniska byl v revolučním období. Nejvyšší počet hard news v souvislosti se Sýrií byl zaznamenán v konfliktním období. Celkově byl v článcích o Tunisku vyšší výskyt soft news než v článcích o Sýrii. Na základě analyzovaných dat vnímáme články o Sýrii jako aktuální a důležité. Doplnující, méně aktuální informace o Sýrii se vyskytovaly pouze v rámci předrevolučního období a v průběhu dalších analyzovaných období se nevyskytovaly vůbec. Od revolučního období Lidové noviny, Právo, Hospodářské noviny a MF Dnes prezentovaly Sýrii na svých stránkách pouze v kontextu důležitých a aktuálních informací. V článcích o Tunisku se vyskytují převážně doplňující informace, které jsou pro čtenáře zajímavé, avšak nejsou spojené se světovým děním. Tunisko bylo spojováno se soft news hlavně skrze témata sport a turistika. Hard news o Tunisku převažovaly nad soft news pouze v období arabského jara a v porevolučním období bylo rozložení hard news a soft news téměř totožné, jako v předrevolučním období.

---

⁸²Eastwood a Jenkins zkouší vyvrátit předsudky. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 15.4.2009, str.11. Dostupné také z databáze Anopress.cz

⁸³ VV4: Jaké typy zpráv vybraná periodika používají v souvislosti s Tuniskem a Sýrií?

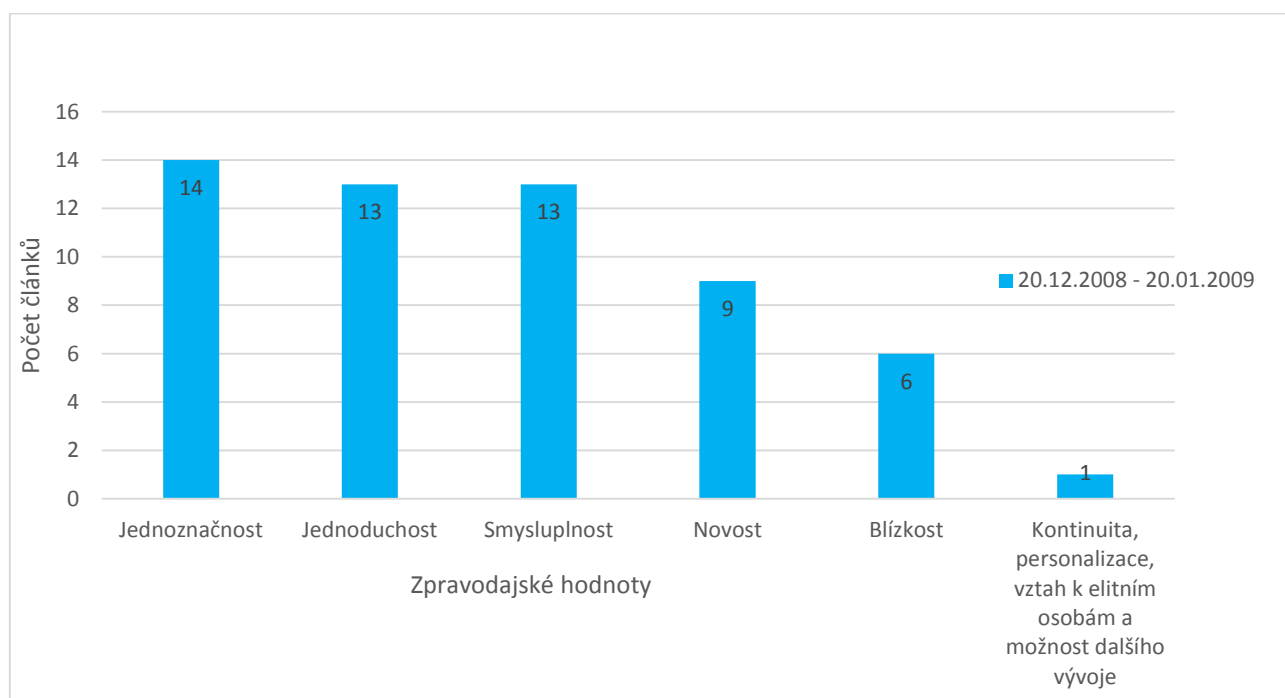
3.4 Zpravodajské hodnoty

V průběhu analýzy byly sledovány vybrané zpravodajské hodnoty a to *smysluplnost, jednoznačnost, jednoduchost, možnost dalšího vývoje, novost, kontinuita, negativita, personalizace, vztah k elitním osobám, vztah k elitním zemím, blízkost, překvapení, předvídatelnost, souznění a emoční rovina*.⁸⁴ V této fázi analýzy zjišťujeme, jaké zpravodajské hodnoty se objevovaly v článcích o Tunisku a Sýrii v námi analyzovaných denících, tedy Právu, Lidových novinách, MF Dnes a Hospodářských novinách.

3.4.1 Medializace témat na základě stanovených kritérií

V analyzovaných článcích o Tunisku se objevují nejčastěji tyto zpravodajské hodnoty: jednoznačnost, jednoduchost, smysluplnost, novost a blízkost. Výskyt těchto zpravodajských hodnot je ovlivněn skladbou témat v tomto období. V článcích se psalo především o sportu, respektive sportovních výsledcích, jenž byly pro čtenáře jednoznačné, jednoduché, smysluplné, nové a blízké. Podobné zpravodajské hodnoty se vyskytovaly i v článcích referujících o turismu. Téma turistika bylo po sportu druhé nejčetnější v tomto období.

Graf 13 Zpravodajské hodnoty v článcích o Tunisku v období od 20.12.2008 do 20.01.2009

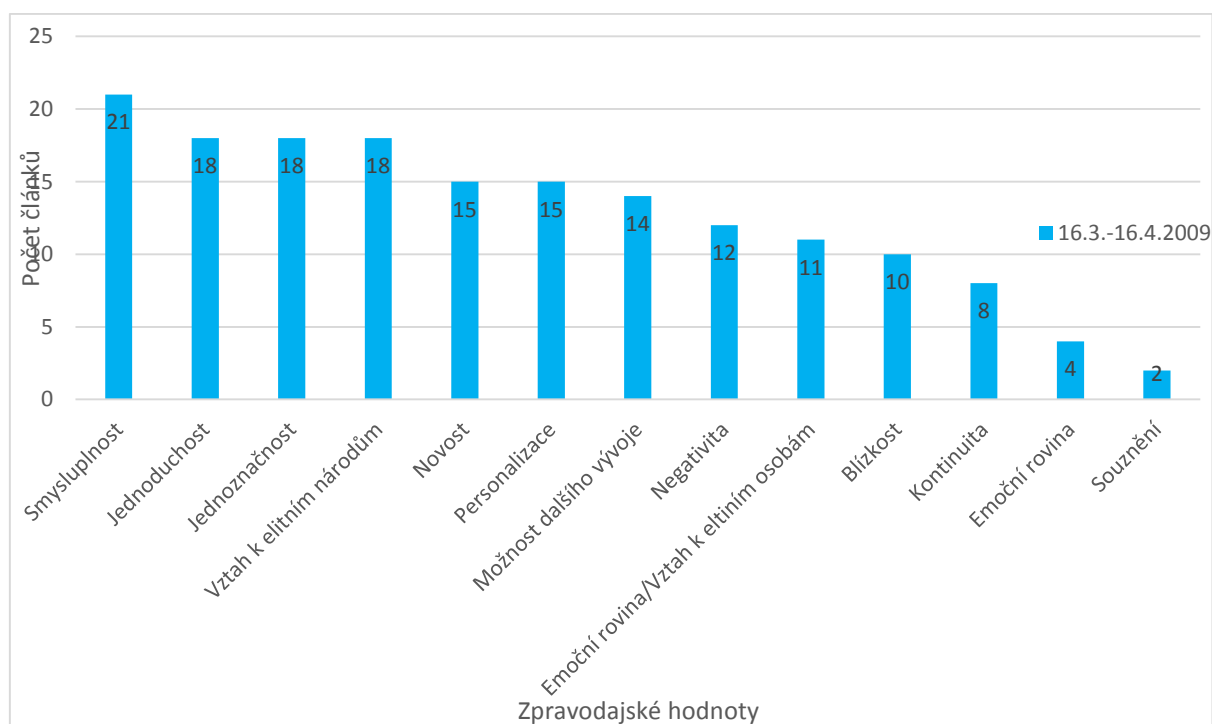
15 článků = 100 %)

Zpravodajské hodnoty v článcích o Sýrii, které vyšly v předrevolučním období se oproti ostatním zkoumaným obdobím v roce 2011 a 2013 odlišují. Články se vyznačují poměrně

⁸⁴ Zpravodajské hodnoty jsou definovány v operacionalizaci na str. 40

nízkým výskytem zpravodajské hodnoty negativity. Ta je součástí 57 % článků (oproti 88 % v revolučním období a 83 % v konfliktním období). Zpravodajská hodnota negativita se v předrevolučním období vyskytuje ve všech článcích referujících o situaci v Sýrii: „*Všichni jste koupení, nejvíc Češi*“⁸⁵ a v souvislosti s izraelsko-palestinským konfliktem. Články, kde se zpravodajská hodnota negativita nevyskytuje, referují o Sýrii pouze okrajově: „*Zazní: Air Force One už letí!*“⁸⁶ nebo jsou to články z rubriky Kultura: „*O střetu se stářím a cizí kulturou*“⁸⁷. Snížený výskyt zpravodajské hodnoty negativity je tedy do velké míry způsoben pouze okrajovým zmíněním Sýrie v těchto článcích. Analyzované články, jenž vyšly v předrevolučním období se dále vyznačují nižším výskytem zpravodajské hodnoty kontinuity, ta se vyskytuje pouze ve 38 % článků (v revolučním období to je 90 % a v konfliktním období se kontinuita vyskytovala v 72 %). Pokud se v článcích referujících o Sýrii objevovala zpravodajská hodnota negativita a kontinuita, bylo to především v článcích referujících o izraelsko-palestinském konfliktu. Pro větší přehlednost a informativnost byl výskyt všech zkoumaných zpravodajských hodnot v předrevolučním období zaznamenán v následujícím grafu č. 14.

Graf 14 Výskyt zpravodajských hodnot od 16.03. do 16.04. 2009

100 % = 21 článků

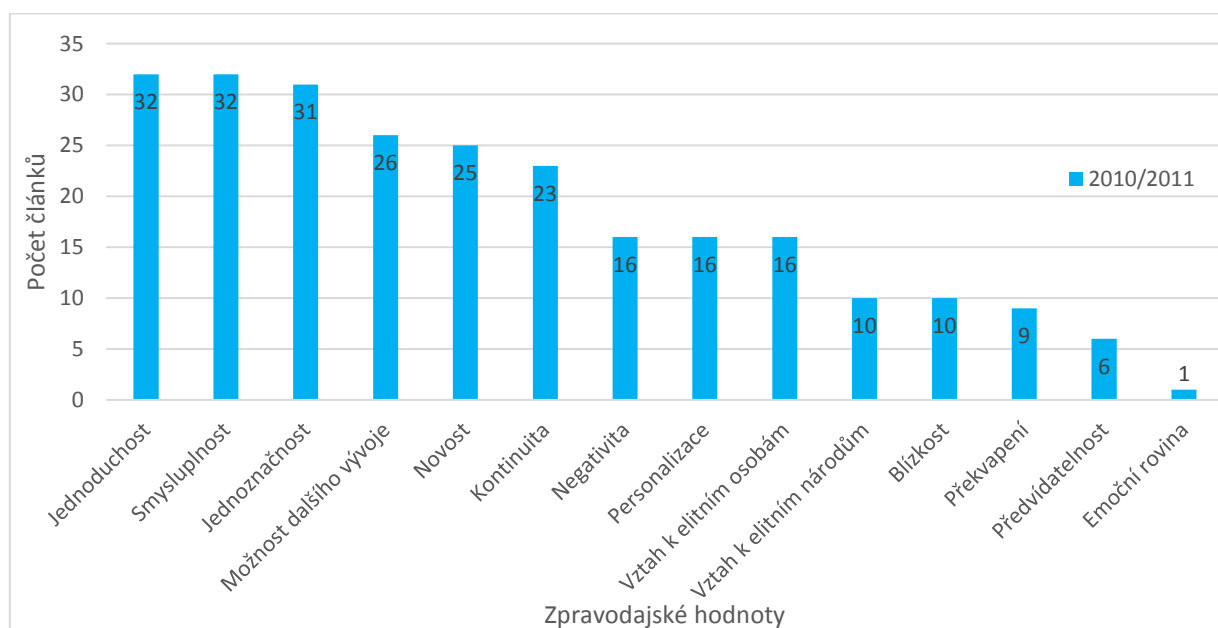
⁸⁵ Všichni jste koupení, nejvíc Češi. *MF Dnes*, 16.03.2009, r.20 , č.63 , str.8 . Dostupné také z databáze Anopress.cz

⁸⁶Zazní: Air Force One už letí! *MF Dnes*, 31.03.2009, r.20 , č.76 , str.6 . Dostupné také z databáze Anopress.cz

⁸⁷ O střetu se stářím a cizí kulturou. *MF Dnes*, 10.04.2009, r.19 , č.85 , str.20 . Dostupné také z databáze Anopress.cz

Články o Tunisku, které byly analyzovány v období arabského jara, tzn. od 20.12.2010 do 20.01.2011 jsou oproti předrevolučnímu období spojovány i s dalšími zpravodajskými hodnotami, jako je možnost dalšího vývoje, negativita, personalizace či vztah k elitním osobám. Na druhou stranu česká média nevyužívala zpravodajskou hodnotu emoční rovina, tedy neprojevila soucit s tuniským lidem a situací v zemi. K podobnému výsledku došel i dánský výzkumník Mikkel Fugl Eskjæra ve své analýze dánského tisku. V tomto případě tisk soucítil především s dánskými občany, kteří v souvislosti s arabským jarem nemohli využívat nadále Tunisko jako rekreační lokalitu. (Eskjæra, 2012)

Graf 15 Zpravodajské hodnoty v člancích o Tunisku v období od 20.12.2010 do 20.01.2011

V člancích o Sýrii publikovaných v revolučním období byly převážně identifikovány následující zpravodajské hodnoty: negativita, personalizace, vztah k elitním osobám, jednoznačnost, novost, kontinuita, možnost dalšího vývoje a předvídatelnost. Tyto hodnoty se vyskytovaly již v předrevolučním období. Nyní dosahují zmíněné zpravodajské hodnoty nejvyššího procenta a to v rámci všech tří období. Na počátku revolučního období články referovaly především o komplexní situaci v muslimských zemích v nichž probíhaly nepokoje. Vybraná média zmiňovala Jemen, Bahrajn, Libyi a Sýrie byla do 24.03.2011 zmiňována pouze okrajově: „Jemen: ministr opustil vládní křeslo po vražedné palbě do demonstrantů“⁸⁸. Od tohoto data se MF Dnes, Právo, Lidové noviny i Hospodářské noviny začaly při referování o Blízkém východě zaměřovat především na Sýrii: „Sýrii se šíří další

⁸⁸ Jemen: ministr opustil vládní křeslo po vražedné palbě do demonstrantů. *Právo*. Praha: Právo, 21.03.2011, r.19, č.67, str.11. Dostupné také z databáze Anopress.cz

*arabské povstání*⁸⁹ nebo „*Sýrie: policie zabila 6 demonstrantů*“⁹⁰ a to především na základě zintenzivnění nepokojů a nejasného politického vývoje v zemi: „*Armáda volí: minulost, nebo revolta?*“⁹¹. V článcích se tedy jmenované zpravodajské hodnoty objevovaly po dobu celého období.

V porevolučním období se v článcích referujících o Tunisku stále objevuje více variací zpravodajských hodnot než tomu bylo v předrevolučním období. Nicméně můžeme říci, že skladba zpravodajských hodnot se začíná proměňovat do podoby, jenž byla obvyklá pro předrevoluční období. V článcích ubývá zpravodajských hodnot jako je negativita, kontinuita nebo možnost dalšího vývoje. Tyto zpravodajské hodnoty byly běžné v článcích o Tunisku pouze v průběhu arabského jara.

V konfliktním období, ve kterém analyzujeme články o Sýrii, je viditelná absence zpravodajské hodnoty blízkost, jenž ukazuje na četný výskyt syrských regionálních zpráv. Články referují především o konfliktu mezi vládou a povstalci, jenž postupně vyúsťuje v občanskou válku. Podle mého názoru převážná většina českých čtenářů v souvislosti s články o Sýrii nepocítuje kulturní blízkost, jelikož se jich válka přímo netýká. Sýrie není turistickou destinací a muslimové patří v České republice k menšině. V tomto období články referují především o aktualitách z bojiště: „*Sýrie zažila chemický útok, tvrdí svědci*“⁹² a o politické situaci mezi Západem a Sýrií: „*Francie: Dejme rebelům zbraně.*“⁹³, Sýrie se objevuje v článcích i okrajově, například v souvislosti se situací v EU, imigranty či celkovým zhodnocením politické a sociální situace ve světě: „*OSN schválila smlouvu o omezení prodeje zbraní*“⁹⁴. Zpravodajská hodnota blízkost byla zaznamenána právě v článcích referujících o politice EU nebo OSN.

---

⁸⁹ Sýrii se šíří další arabské povstání. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 24.3.2011, str.8. Dostupné také z databáze Anopress.cz

⁹⁰ Sýrie: policie zabila 6 demonstrantů. *Právo*. Praha: Právo, 24.03.2011, r.19, č.70, str.14. Dostupné také z databáze Anopress.cz

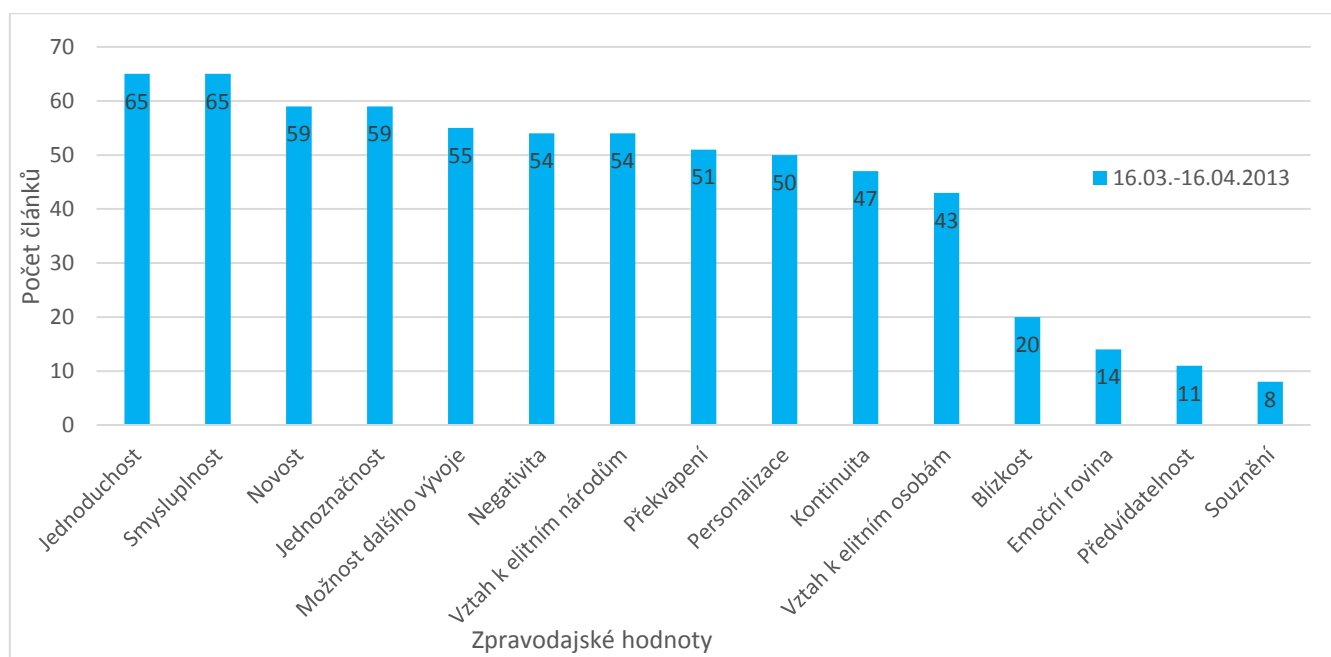
⁹¹ Armáda volí: minulost, nebo revolta? *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 14.4.2011, str.6. Dostupné také z databáze Anopress.cz

⁹² Sýrie zažila chemický útok, tvrdí svědci. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 20.3.2013, str.7. Dostupné také z databáze Anopress.cz

⁹³ Francie: Dejme rebelům zbraně. *Lidové noviny* Praha: Lidové noviny, 16.3.2013, č.64, str.6. Dostupné také z Anopress.cz

⁹⁴ OSN schválila smlouvu o omezení prodeje zbraní. *MF Dnes*. Praha: MF Dnes, 3.4.2013, č.78, str.8. Dostupné také z Anopress.cz

Graf 16 Zpravodajské hodnoty v člancích o Sýrii v období od 16. 03. do 16.04. 2013

3.4.2 Shrnutí

H5: V analyzovaných člancích o Sýrii budeme celkově nejvíce nacházet zpravodajskou hodnotu negativitu

Ve vedlejší výzkumné otázce č. 5 se ptáme, jaké zpravodajské hodnoty byly uplatňovány v analyzovaných člancích o Tunisku a Sýrii.⁹⁵ Nejvýraznější změny byly zaznamenány ve výskytu zpravodajských hodnot blízkost, kontinuita, vztah k elitním osobám, personalizace a negativita v analyzovaných člancích o Tunisku. Články vydané v předrevolučním období referovaly hlavně o počasí, dovolené a sportu. Zde byla zpravodajská hodnota blízkost identifikována ve 40 % článků. Kulturní a sociální blízkost události s médiem nebo příjemcem média se nejméně vyskytovala v revolučním období, kdy se tematická agenda začala odkloňovat od klasických témat jako je sport, cestování a počasí v Tunisku. Do popředí vstupovaly články referující o politické situaci v Tunisku, např.: *Armáda v ulicích má zmírnit nepokoje*.⁹⁶ Nejvyšší výskyt této zpravodajské hodnoty byl zaznamenán v porevolučním období, kde byla součástí 62 % analyzovaných článků. Zde se články o Tunisku týkaly přímo Čechů: *Češi v zimě touží po horku*⁹⁷, *Evropskéunie: Méně jedu*

⁹⁵ VV5: Jaké zpravodajské hodnoty byly uplatňovány v jednotlivých člancích o Tunisku a Sýrii uveřejněných ve vybraných médiích?

⁹⁶ Armáda v ulicích má zklidnit nepokoje. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 13.01.2011, str.6. Dostupné také z databáze Anopress.cz

⁹⁷ Češi v zimě touží po horku. *Lidové noviny*. Praha: Lidové noviny, 11.1.2013, r.25 , č.9 , str.17. Dostupné také z Anopress.cz

v britské debatě o Evropě, oslabený Putin a zkosnatělé vedení Číny⁹⁸ nebo sportu a sportovních výsledků: *Senzace na mistrovství házenkářů. "Jícha z Tuniska" porazil Německo*⁹⁹. Zpravodajské hodnoty kontinuity, personalizace a vztah k elitním osobám se v článcích o Tunisku vyskytovaly nejméně v předrevolučním období a to v 7 % . Ani jeden z článků o Tunisku, analyzovaný v tomto období neobsahoval zpravodajskou hodnotu negativitu. Články v předrevolučním období tedy nereferovaly o událostech, které by měly nepříjemné a negativní důsledky, neměly vztah k elitním osobám, aktéři nebyli konkretizováni a spojováni s určitými činy a zároveň to nebyly události, které již získaly v minulosti zájem publika. Naopak v článcích z revolučního období se kontinuita objevovala v 72 % článků a negativita, personalizace a vztah k elitním osobám v rovných 50 % článků o Tunisku analyzovaných v tomto období. Články referovaly o událostech, které si již získaly zájem u publika a byla zde možnost negativních důsledků v budoucnu, např.: *Armáda v ulicích má zklidnit nepokoje*¹⁰⁰ nebo *Nová vláda se drobí, nepokoje pokračují*¹⁰¹. Velmi často byly konkrétní osoby a konkrétní elitní osoby spojovány s proběhlými událostmi. V období od 20.12. 2012 do 20.01.2013 je patrný pokles zpravodajských hodnot kontinuity, personalizace, vztahu k elitním osobám a negativity v analyzovaných článcích o Tunisku. Kontinuita je zaznamenána ve 33 % článků, personalizace v 29 % a negativita se vztahem k elitním osobám v pouhých 14 %, na základě těchto dat se odvažuji tvrdit, že zpravodajské hodnoty v tomto období začínají tendovat ke své podobě před arabským jarem.

---

⁹⁸ Méně jedu v britské debatě o Evropě, oslabený Putin a zkosnatělé vedení Číny. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 02.0.2013, str.6. Dostupné také z Anopress.cz

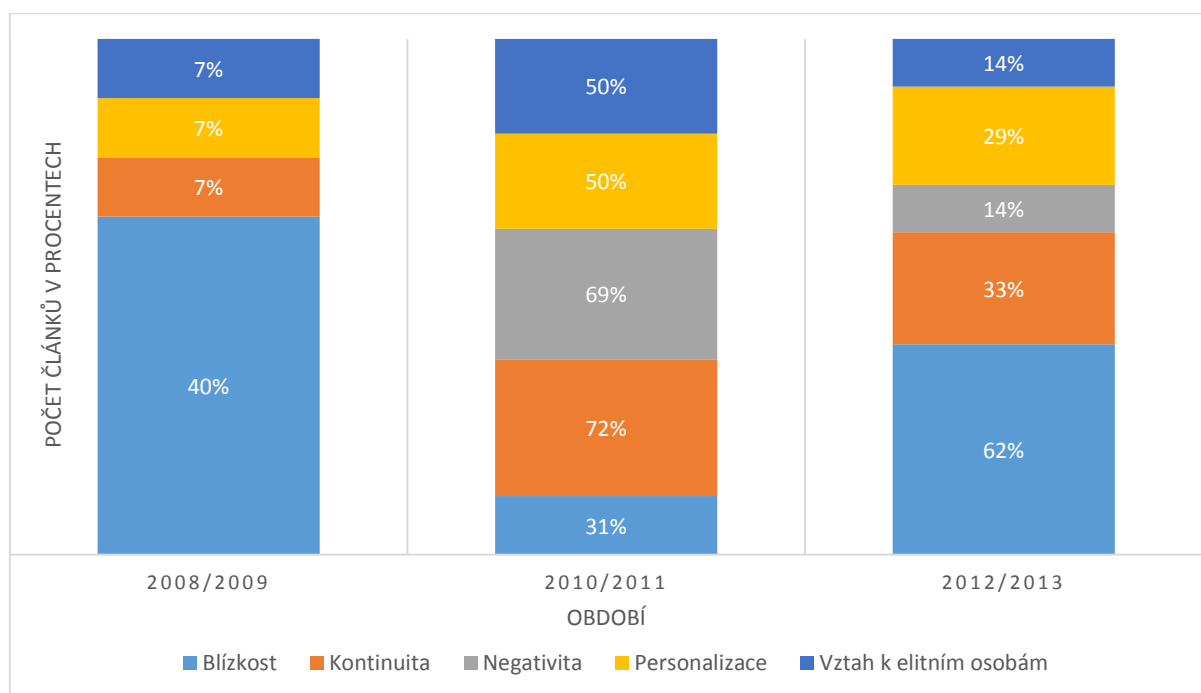
⁹⁹ Senzace na mistrovství házenkářů. "Jícha z Tuniska" porazil Německo. *MF Dnes*. Praha: MF Dnes, 15.1.2013, r.23 , č.12 , str. 14. Dostupné také z databáze Anopress.cz

¹⁰⁰ Armáda v ulicích má zklidnit nepokoje. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 13.01.2011, str.6. Dostupné také z databáze Anopress.cz

¹⁰¹ Nová vláda se drobí, nepokoje pokračují. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 19.01.2011, str.7. Dostupné také z Anopress.cz

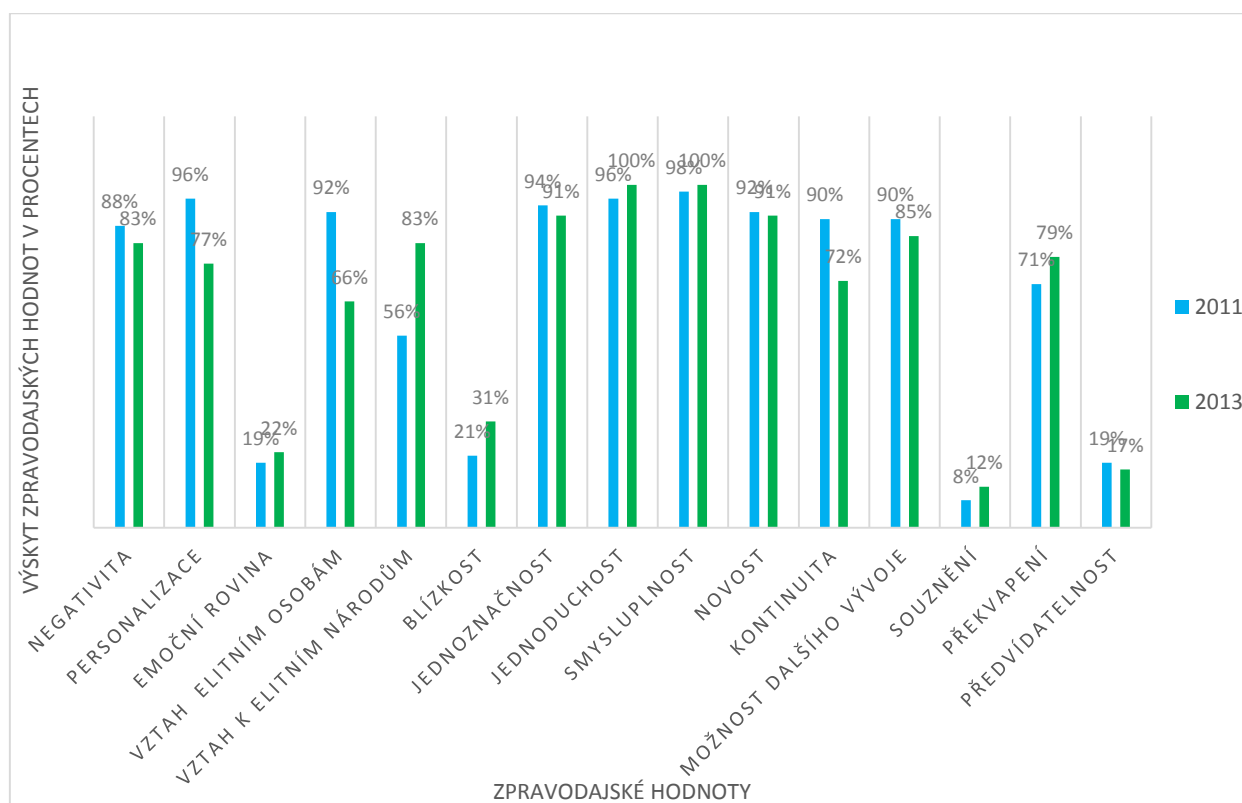
Graf 17 Tunisko: nejvýraznější změny ve výskytu zpravodajských hodnot

Na začátku kapitoly jsme zmiňovaly odlišnost zpravodajských hodnot v článcích o Sýrii, jenž vyšly v předrevolučním období oproti dalším dvěma zkoumaným obdobím. Rozdíl zde byl hlavně v nižším výskytu zpravodajské hodnoty negativity a kontinuity. V revolučním i konfliktním období zaznamenáváme téměř totožný výskyt zpravodajských hodnot, tyto dvě období se od sebe v tomto směru příliš neliší.¹⁰² To souvisí především s politickou situací v Sýrii. Revoluce započatá v Sýrii v březnu 2011 dále pokračovala i v roce 2013. To vedlo k podobné tematické skladbě článků, jenž obsahovaly stejné zpravodajské hodnoty. V analyzovaných článcích o Sýrii, jenž vyšly v denících Právo, Lidové noviny, MF Dnes a Hospodářské noviny, je v tomto období silně zastoupena většina zpravodajských hodnot. Výjimku tvoří zpravodajské hodnoty souznění, emoční rovina, blízkost a předvídatelnost.

¹⁰² Podrobnosti v grafu č. 18

Graf 18 Výskyt zpravodajských hodnot v revolučním a konfliktním období.

2011: 100 % = 48 článků; 2013: 100 % = 65 článků

Celkově je Sýrie oproti Tunisku spojována s vyšším výskytem zpravodajských hodnot v rámci všech období, to je způsobeno větším počtem článků a jejich rozmanitější tematickou skladbou. Tento fakt se projevuje hned v předrevolučních obdobích. V době revolučních nepokojů se i v článcích o Tunisku objevují všechny zkoumané zpravodajské hodnoty, ovšem míra výskytu se v některých případech odlišuje. Zde můžeme zmínit hlavně personalizaci nebo vztah k elitním osobám, tyto zpravodajské hodnoty se v článcích o Tunisku vyskytují méně než v článcích o Sýrii. Nicméně v žádném jiném analyzovaném období nemají zpravodajské hodnoty podobnější míru výskytu než je tomu tady. V posledním analyzovaném období, tedy po arabském jaru je výskyt všech zpravodajských hodnot, jenž byly běžné v revolučním období stále vysoký.

V případě Tuniska se v porevolučním období vyskytují zpravodajské hodnoty, které se objevovaly i v předrevolučním období. S tím rozdílem, že některé zpravodajské hodnoty se v článcích objevovaly s intenzitou, která byla běžná pro předrevoluční období. To je patrné například u zpravodajských hodnot kontinuita, možnost dalšího vývoje nebo vztah k elitním osobám.

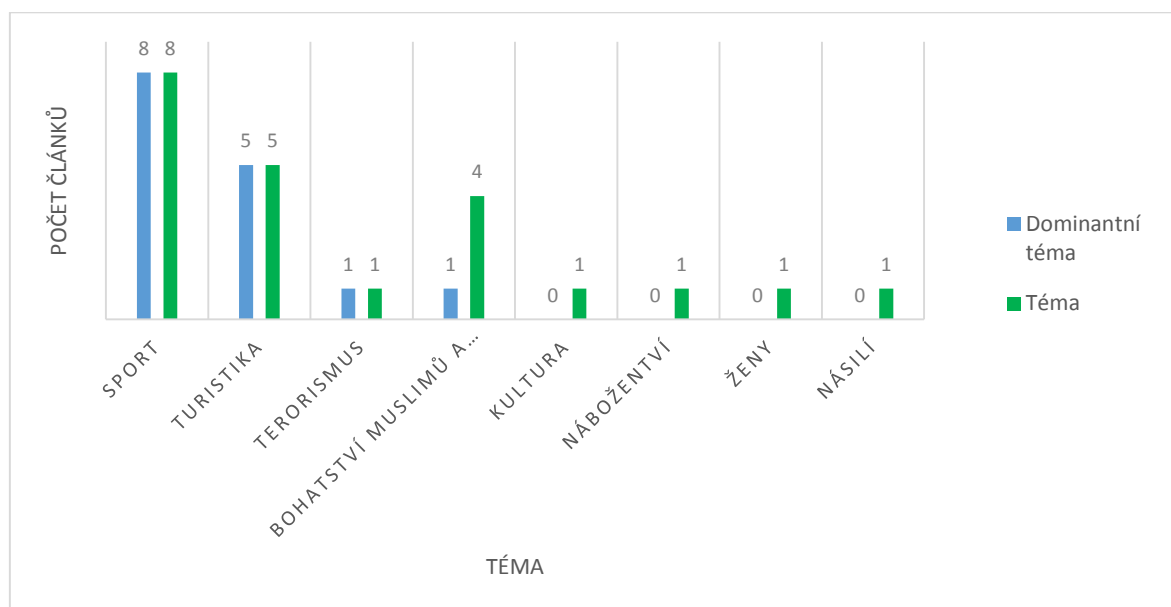
3.5 Témata

Předmětem této kapitoly je analýza vybraných témat ve zvolených obdobích a to: *revoluce, sport, ženy, terorismus, náboženství, kultura, násilí, sex, bohatství muslimů a muslimských zemí, turistika, politika a ekonomika*.¹⁰³ V každé analytické jednotce může být obsaženo více témat a jen jedno téma je vždy dominantní. Pro lepší pochopení této problematiky se způsob analýzy pokusím vysvětlit na konkrétním případu. V článku *Tunisko vyhlásilo zákaz nočního vycházení*¹⁰⁴ byly zaznamenány následující témata: revoluce, turistika, politika, násilí a dominantním tématem, které v celé analytické jednotce převládalo byla revoluce.

3.5.1 Tematické rámování

V předrevolučním období se v analyzovaných článcích o Tunisku nejvíce vyskytovala témata sport, turistika a bohatství muslimů a muslimských zemí. Analyzováno bylo celkem 15 článků, z toho v 8 článcích bylo identifikováno téma sport, v 5 článcích se objevovalo téma turistiky a ve 4 článcích bylo zaznamenáno téma bohatství muslimů a muslimských zemí. V malém množství se vyskytovalo i téma násilí, kultura, náboženství, terorismus a ženy.

Graf 19 Tunisko: výskyt témat v období od 20.12.2008 do 20.01.2009 v rámci všech analyzovaných deníků (jeden článek může obsahovat více témat)

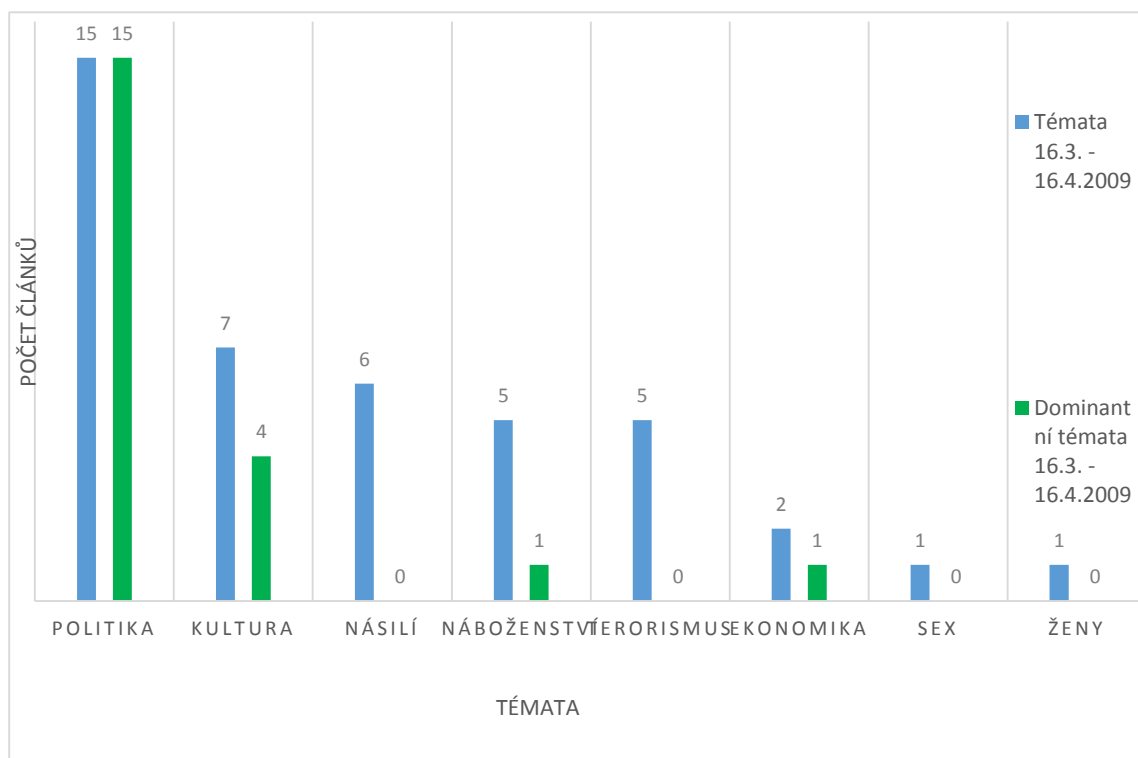

¹⁰³ Témata jsou definována na str. 43 a 44 v operacionalizaci.

¹⁰⁴ Tunisko vyhlásilo zákaz nočního vycházení. *Lidové noviny*. Praha: Lidové noviny, 13.1.2011, r.24, č.10, str.10. Dostupné také z Anopress.cz

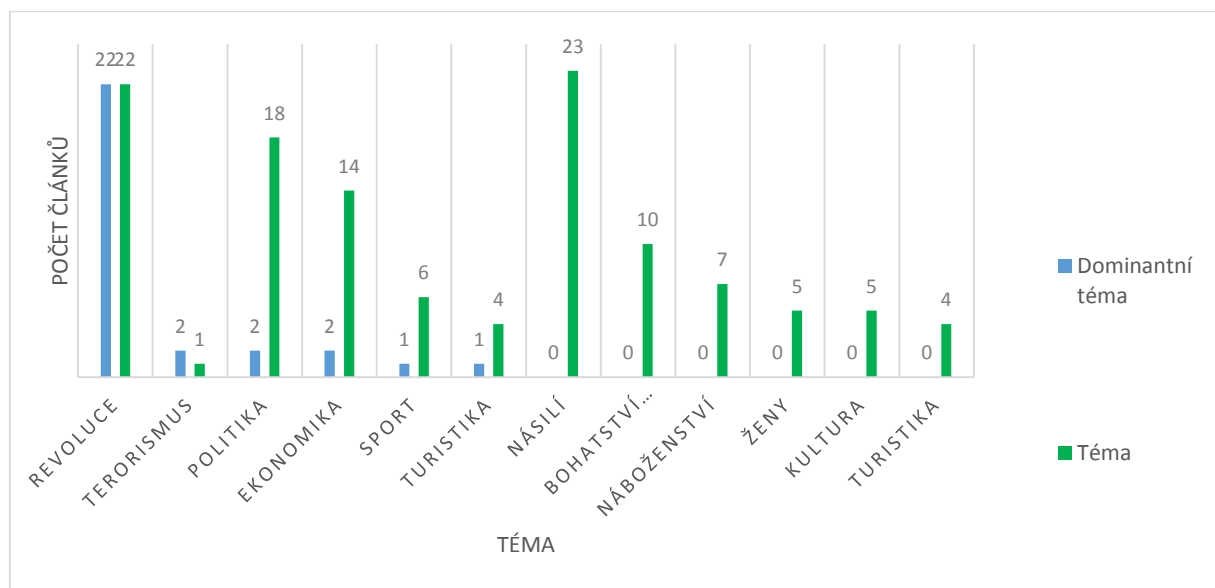
V člancích o Sýrii se v předrevolučním období objevovala následující témata: politika, kultura, násilí, náboženství, terorismus, ekonomika, sex a ženy. Z 21 analyzovaných článků v denících Právo, Lidové noviny, Hospodářské noviny a MF Dnes obsahovalo celých 15 dominantní téma politika.

Graf 20 Sýrie: výskyt témat v předrevolučním období v rámci všech analyzovaných deníků

V předrevolučním období bylo v člancích o Tunisku zaznamenáno jiné složení témat než v revolučním období, kdy v Tunisku probíhaly nepokoje. Právě revoluční situaci v Tunisku odpovídala i skladba témat, která byla oproti předrevolučnímu období rozmanitější. Ve vybraných člancích se objevovala tato témata: násilí, revoluce, politika, ekonomika, bohatství muslimů a muslimských zemí, náboženství, sport, ženy, kultura, turistika a terorismus. Analyzováno bylo celkem 32 článků, z toho v celých 23 člancích bylo zaznamenáno téma násilí a ve 22 člancích jsme identifikovali téma revoluce. V člancích byl vysoký výskyt i dalších témat např. politika, ekonomika a bohatství muslimů a muslimských zemí. Pro lepší přehlednost jsou všechna data vypovídající o tématech zaznamenána v následujícím grafu č. 21.

Graf 21 Tunisko: výskyt témat v revolučním období v rámci všech analyzovaných deníků

Dominantním tématem v revolučním období byla jednoznačně revoluce. Téma revoluce se v článcích o Tunisku vyskytovalo ve většině případů společně s tématy násilí, politika nebo ekonomika. Prolnutí těchto témat je patrné v následujícím úryvku: „*Před ministerstvem vnitra asi osm tisíc demonstrantů i přesto žádalo okamžitou prezidentovu demisi. Někteří pronikli až na střechu budovy. "Děkujeme, bin Alí, ale už to stačí" a "Lháři", provolávali. Demonstrace pokračovaly včera i během dne, včetně provinčních měst, která se stala v uplynulých týdnech ohnisky protestů proti vysoké nezaměstnanosti, korupci a drahotě. V minulých dnech pořádkové síly proti demonstrantům ostře zasáhly. Jen ve čtvrtek zahynulo 13 lidí a v předchozích dnech přišlo při krvavých srážkách o život celkem 66 lidí.*"¹⁰⁵ Data z revolučního období byly porovnány s výsledky dánského výzkumu Mikkel Fugl Eskjæry, jenž analyzoval témata v dánském tisku také od 20.12.2010 do 20.01.2011. Eskjæra zde v případě Tuniska upozorňuje na dvě nejčastější témata, jsou jimi revoluce (34 článků z 88) a demokracie (33 článků z 88). (Eskjæra, 2012) Jak lze vyčíst z grafu č. 21, ve vybraných českých médiích nebylo téma demokracie¹⁰⁶ natolik zastoupené jako v dánském tisku. Pokud se český tisk v analyzovaných článcích zmiňoval o politice, tak to bylo v souvislosti s útekem tuniského prezidenta nebo politickými změnami v zemi, ale články primárně nereferovaly o demokracii jako takové. Ve většině případů byly předmětem článku spíše nepokoje (informace o počtu mrtvých/zraněných, neklid) v souvislosti s ekonomickou situací (chudí občané vs. bohatí političtí činitelé, osudy lidí): „*Zoufalý čin spustil lavinu pouličních protestů,*

¹⁰⁵ V Tunisku vyhlášen výjimečný stav, prezident uprchl ze země. *Právo*. Praha: Právo, 15.1. 2011, r.19 , č.12 , str.9 . Dostupné také z databáze Anopress.cz

¹⁰⁶ Demokracie spadala při kódování do tématu politika.

protože s Muhamedem Buazizim se ztotožnily tisíce jeho vrstevníků , kteří prožívají podobný osud. Více než 70 procent nezaměstnaných v Tunisku má mezi 15 až 29 lety a pro mnohé z nich je frustrující, že nemohou najít práci, ačkoli absolvovali střední školu nebo dokonce univerzitu...“¹⁰⁷ nebo „V reakci na pokračující protesty proti korupci, nezaměstnanosti a inflaci byl včera večer v Tunisku vyhlášen výjimečný stav. Prezident Zín Abidín bin Alí (74) opustil kvůli pokračujícím nepokojům zemi, jeho rodina byla podle prvních zpráv zadržena.“¹⁰⁸

V analyzované článkách o Sýrii se v revolučním období objevovala stejná témata jako ve zkoumaných analytických jednotkách v roce 2009 a to politika, kultura, násilí, náboženství, terorismus, ekonomika, sex, ženy. Nicméně intenzita výskytu těchto témat se změnila a vzhledem k politické situaci v zemi přibýlo nové téma – revoluce. Revoluce byla nejčastěji se vyskytujícím tématem v tomto období. Téma revoluce se objevilo ve 43 analyzovaných článkách ze 48 a ve 42 případech to bylo i téma dominantní. Oproti předchozímu zkoumanému období zde postrádáme více článků tématem kultura, avšak násilí a politika se stále drží na předních příčkách. Jak již bylo uvedeno, předloženou diplomovou práci částečně porovnáváme i s výzkumem dánského autora Mikkel Fugl Eskjæry. Autor také zkoumal výskyt témat v článkách o Sýrii a to v období od 16.3. do 16.4.2011. Z Eskjærových výsledků vyplývá, že dánská tištěná média se v souvislosti se Sýrií věnovala nejvíce tématu revoluce a to v 82 článkách ze 136. (Eskjæra, 2012) Ve vybraných českých médiích bylo pokrytí tématu revoluce vyšší, ovšem oba výzkumy identifikovaly revoluci jako nejčastěji zastoupené téma v revolučním období. V dánském výzkumu se dále objevovaly další dvě zastoupená témata a to sektářství a demokracie. Téma sektářství se objevilo v 16 článkách a téma demokracie ve 29 článkách. V českém prostředí bylo namísto tématu demokracie kódováno téma politika (obsahuje v sobě i téma demokracie). Téma politika bylo zachyceno ve 37 článkách, ale ve výsledku bylo započítáno jako dominantní téma pouze ve 4 článkách. To je způsobeno hlavně převahou tématu revoluce. Tento fakt je patrný v následujících dvou úryvcích: „*Syrská vláda premiéra Muhammada Nádžího Utriho včera odstoupila a prezident Bašár Asad její rezignaci přijal. Demisí kabinetu zatím vyvrcholila vlna protestních demonstrací v řadě syrských měst z*

---

¹⁰⁷ Armáda v ulicích má zklidnit nepokoje. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 13.01.2011, str.6.

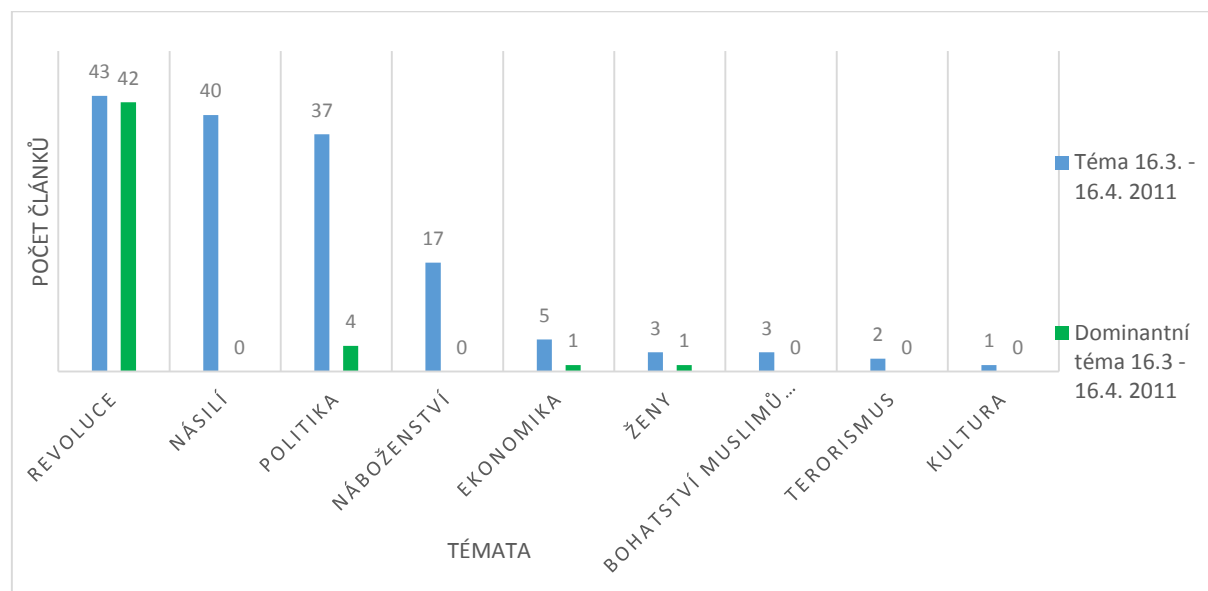
Dostupné také z databáze Anopress.cz

¹⁰⁸ V Tunisku vyhlášen výjimečný stav, prezident uprchl ze země. *Právo*. Praha: Právo, 15.1. 2011, r.19 , č.12 , str.9 . Dostupné také z databáze Anopress.cz

uplynulých dvou týdnů, během nichž bylo při brutálních zásazích bezpečnostních složek zabito údajně na 120 lidí.

Protesty ovšem nebyly zaměřeny ani tak proti vládě jako spíše proti Asadovi a jeho vládní straně Baas.¹⁰⁹ nebo „Desetitisíce lidí se už v úterý shromáždily na ulicích několika syrských měst, aby demonstrovaly svou podporu prezidentovi Bašáru Asadovi. Těžko říct, do jaké míry šlo o hromadně organizovanou akci, její načasování každopádně nahrálo do karet Asadovi. Prezident včera přednesl projev, kterým všechny zaskočil. Čekalo se totiž, že minimálně zruší výjimečný stav, který v zemi platí už 48 let a mimo jiné umožňuje úřadům věznit lidi bez toho, že by byli z něčeho obviněni. Nic takového ale neudělal. Asad naopak přešel do útoku.“¹¹⁰ Téma sektářství v našem výzkumu tematicky zapadá do tématu náboženství. V revolučním období se dominantní téma náboženství v námi analyzovaných článcích nevyskytovalo. Důvodem je stejně jako u tématu politika zaměření článků více na téma revoluce než na cokoli jiného: „Syrské bezpečnostní síly se rozmístily v noci na včerejšek v oblastech obývaných většinou sunnity. Informovala o tom agentura Reuters s odvoláním na místní obyvatele. Operace následuje poté, co v sobotu bezpečnostní jednotky rozehnaly ostrou střelbou a slzným plynem demonstranty požadující demokratické změny ve městě Dará, kde se konal hromadný pohřeb po pátečních násilnostech.“¹¹¹

Graf 22 Sýrie: výskyt témat v revolučním období v rámci všech analyzovaných deníků

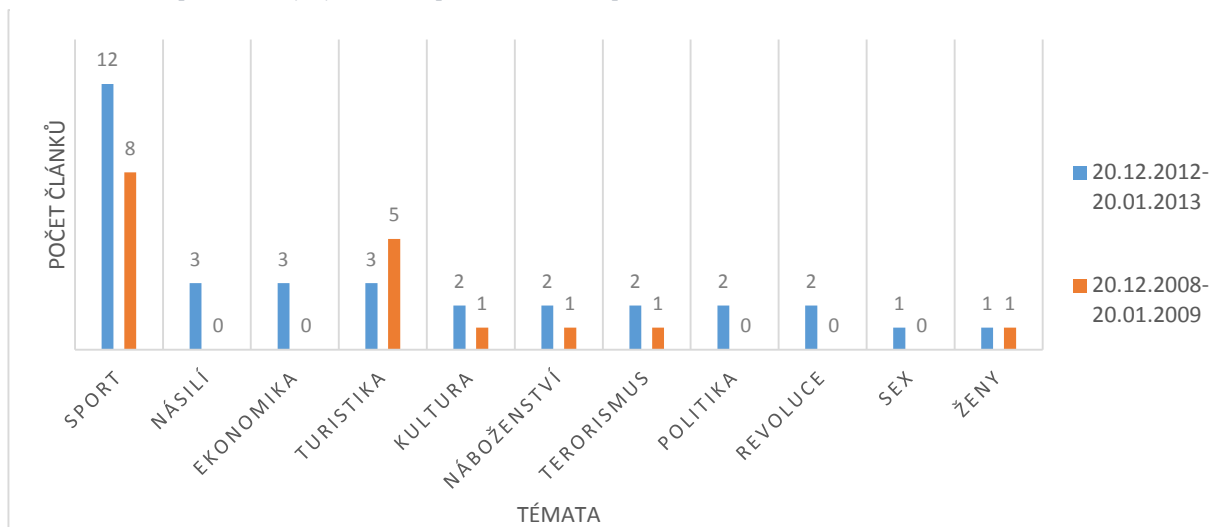
¹⁰⁹ Sýrie: Asad obětoval vládu. *Právo*. Praha: Právo, 30.03.2011, r.19, č.75, str.8. Dostupné také z databáze Anopress.cz

¹¹⁰ Prezident: Sýrie je obětí spiknutí. *Právo*. Praha: Právo, 31.03.2011, r.24, č.76, str.6. Dostupné také z databáze Anopress.cz

¹¹¹ Asadovi vojáci obsadili sunnitské oblasti. *MF Dnes*, 11.4.2011, r.22, č.85, str.8. Dostupné také z databáze Anopress.cz

V článcích o Tunisku jenž vyšly v porevolučním období zaznamenáváme opět převahu výskytu tématu sport, jenž bylo dominantním tématem v předrevolučním období. Téma sport se celkově vyskytuje ve 12 článcích z 21 analyzovaných. A je dominantním tématem v 11 analytických jednotkách. Avšak mezi výskytem témat v těchto dvou obdobích jsou patrné i rozdíly. V porevolučním období byla kromě sportu identifikována i jiná témata, která se v analyzovaných článcích o Tunisku v předrevolučním období nevyskytovala a to např.: násilí, ekonomika, revoluce nebo sex, nicméně v nízké míře.

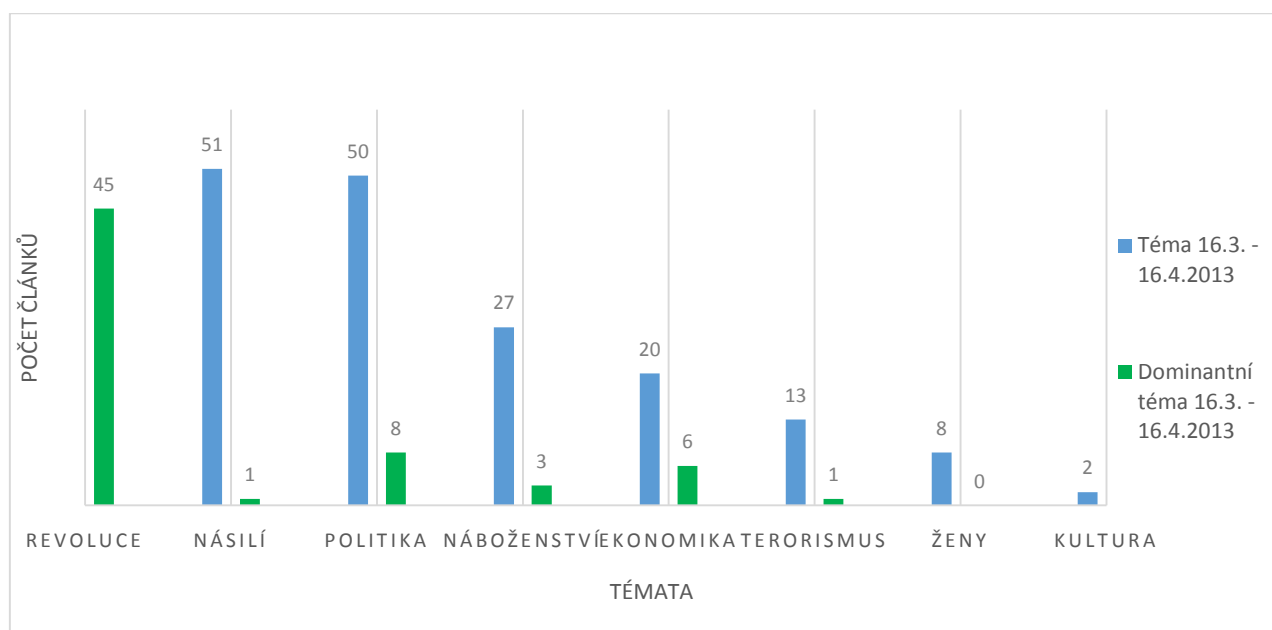
Graf 23 Tunisko: porovnání výskytu témat v předrevolučním a porevolučním období

V článcích o Sýrii se v konfliktním období vyskytují následující témata: revoluce, násilí, politika, náboženství, ekonomika, terorismus, ženy a kultura. Mezi nejčetnější dominantní téma patří revoluce. Celkově bylo v tomto období analyzováno 65 článků, z toho celých 51 článků obsahovalo téma revoluce a ve 45 článcích to bylo dokonce téma dominantní. Přehled témat je znázorněn v grafu č. 24.

Graf 24 Sýrie: výskyt témat v konfliktním období v rámci všech analyzovaných deníků

Skladba témat je obdobná jako v průběhu arabského jara, avšak jsou zde patrné některé rozdíly. V období prvních nepokojů, které jsme zkoumali v revolučním období bylo nejčtenějším dominantním tématem revoluce a to ve 42 článcích ze 48, ostatní dominantní témata se objevovala v opravdu malém množství (politika 4x, ženy 1x, ekonomika 1x). V konfliktním období se také převážně vyskytuje dominantní téma revoluce, avšak některé další články jsou primárně zaměřené i na jiná témata, např. na politiku nebo ekonomiku.

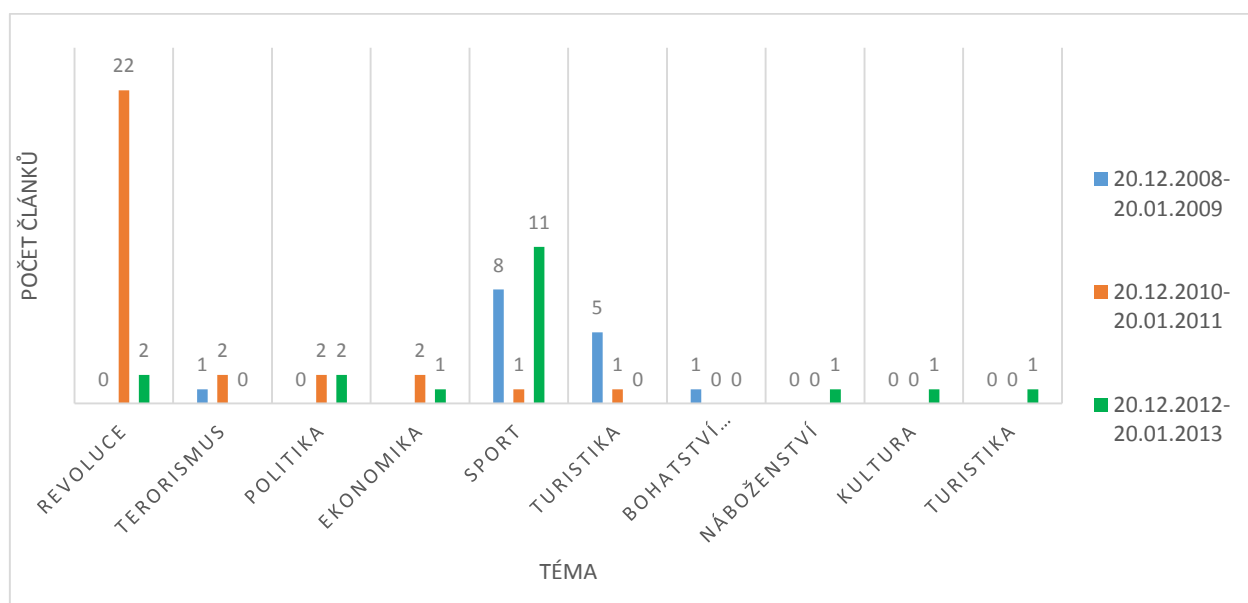
3.5.2 Shrnutí

Ve vedlejší výzkumné otázce č. 6¹¹² nás zajímá, přes jaké dominantní tematické okruhy vybrané deníky komunikovaly v souvislosti s články o Tunisku a Sýrii. V hypotéze č. 7¹¹³ jsme v revolučním období očekávali nejčtenější výskyt tématu revoluce a to v článcích o Tunisku. Tato hypotéza je v souladu s analyzovanými daty. Dominantní téma revoluce se v tomto období vyskytlo celkem 22x a v podobné intenzitě se v dalších analyzovaných obdobích již neobjevovalo. Za nejvíce odlišné období v kontextu témat považujeme revoluční období, kde dominovalo právě téma revoluce. V dalších dvou analyzovaných obdobích se vyskytovalo stejné dominantní téma a to sport. Z výsledných dat usuzujeme nezájem českých médií o porevoluční situaci v Tunisku a navrácení se k referování o sportu a sportovních výsledcích.

¹¹² VV 6: Přes jaké dominantní tematické okruhy vybrané deníky komunikovaly v souvislosti s články o Tunisku a Sýrii v daných obdobích?

¹¹³ H7: Nejčtenějším dominantním tématem v období od 20.12.2010 do 20.01.2011 bude u Tuniska revoluce

Graf 25 Tunisko: proměna analyzovaných dominantních témat ve všech sledovaných obdobích (zahrnuje všechny analyzovaná média)

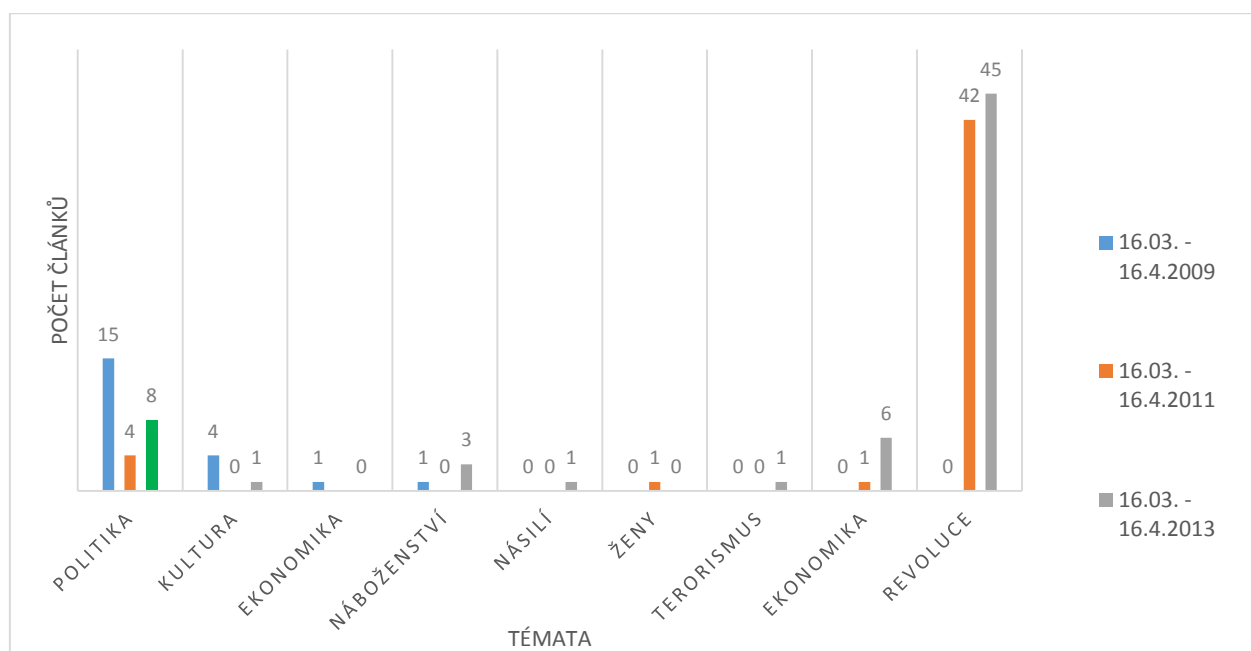

V hypotéze č. 6¹¹⁴ se domníváme, že nejčtenějším dominantním tématem v revolučním období bude u Sýrie revoluce. Tato hypotéza je v souladu s analyzovanými daty. Zmíněné období není jediné, ve kterém se vyskytuje dominantní téma revoluce ve vysoké míře. Stejně tak tomu je i v porevolučním období. Můžeme tedy potvrdit i hypotézu č. 8¹¹⁵. Proměna všech dominantních témat je znázorněna v následujícím grafu č. 26. Tematický vývoj v článcích o Sýrii se odlišuje od proměny témat v článcích o Tunisku. Před arabským jarem se Tunisko objevovalo v denících především ve spojitosti se sportem, bohatstvím muslimů a muslimských zemí a turistikou. Oproti tomu v článcích o Sýrii figurovaly především témata jako politika, kultura, násilí, náboženství a terorismus. Revoluční nepokoje změnily skladbu témat u obou zemí. V souvislosti s Tuniskem se psalo především o revoluci, politice, násilí, bohatství muslimů a muslimských zemí a náboženství. Sýrie byla v tomto období co se skladby témat týče Tunisku nejbližší. Zájem médií o události v Sýrii se nesnížil ani v analyzovaném období v roce 2013, což bylo dáno především válečnou situací v zemi. V porevolučním období v Tunisku nepokoje nepokračovaly, nicméně se v zemi stále řešilo politické uspořádání a porevoluční vývoj. Avšak tyto události zájem českých tištěných médií neměly.

¹¹⁴ H6: Nejčtenějším dominantním tématem v období od 16.03. do 16.04.2011 bude u Sýrie revoluce.

¹¹⁵ H8: Nejčtenějším dominantním tématem v období od 16.03. do 16.04. 2013 bude u Sýrie revoluce.

Graf 26 Sýrie: proměna analyzovaných dominantních témat ve všech sledovaných obdobích

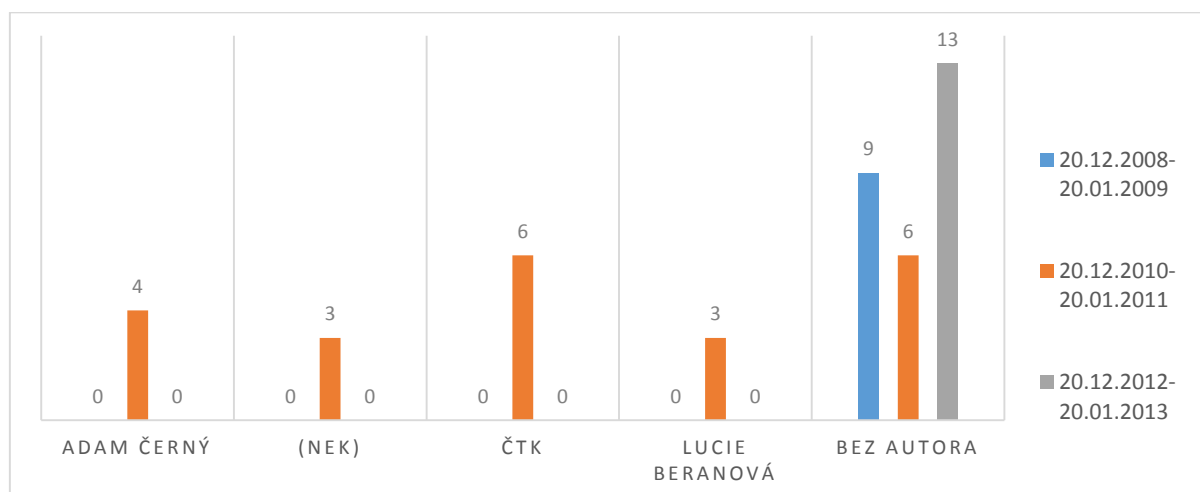
3.6 Autoři příspěvků

V této části analýzy se zaměříme na autory analyzovaných článků o Tunisku a Sýrii, bude nás zajímat, kteří autoři psali nejvíce o Tunisku a Sýrii ve vybraných obdobích a na jaká témata se zaměřovali nebo pro jaké deníky psali.

3.6.1 Pravidelně přispívající autoři a zpravodajské agentury

Tvůrci článků o Tunisku a Sýrii byli především pravidelně přispívající autoři¹¹⁶ a zpravodajské agentury. V některých případech se vyskytovaly i články bez autorů nebo od autorů, kteří v rámci všech analyzovaných období nevydali více jak dva články. V člancích o Tunisku se jako autor nejčastěji vyskytovala Česká tisková kancelář¹¹⁷. Autory dalších článků byli: Adam Černý, Lucie Beranová a autor píšící pod značkou (nek). Ostatní články napsali autoři, kteří v analyzovaných obdobích psali o Tunisku pouze jednou, jako je například Ladislav Kryzánek¹¹⁸ či Tomáš Lébr¹¹⁹ nebo byly bez autora, to se stávalo především u článků ve sportovních rubrikách např. *Ve výsledcích a telegraficky*¹²⁰.

Graf 27 Tunisko: výskyt článků vybraných autorů v průběhu analyzovaných let

Články o Tunisku od ČTK, Adama Černého, Lucie Beranové i autora (nek) vyšly v revolučním období. Články převzaté od ČTK se na stránkách novin objevily v časovém úseku od 10.01. do 17.01.2011 a vyskytovaly se v nich informace o aktuální situaci

¹¹⁶ Autoři, kteří publikovali v rámci všech analyzovaných období 3 a více článků.

¹¹⁷ Dále již ČTK

¹¹⁸ Jihoamerické drogové gerily sponzorují teroristy z al-Káidy MF Dnes/ 31.12.2010

¹¹⁹ Tuniský prezident zaslzel a zmizel/MF Dnes/15.01.2011

¹²⁰ *Ve výsledcích a telegraficky*. MF Dnes. Praha: MF Dnes, 14.01.2013, r.23, č.11, str.9. Dostupné také z databáze Anopress.cz

v Tunisku, např.: *V Tunisku zákaz vycházení*¹²¹ nebo *Prezident už nechce být znovu zvolen*¹²². Články od ČTK převzaly ve stejné míře všechna sledovaná média, tedy Hospodářské noviny, MF Dnes, Lidové noviny i deník Právo. Adam Černý napsal v tomto období články pouze pro Hospodářské noviny a informoval o aktuální situaci v Tunisku: *Otřesy v Tunisku otrásají jistotami*¹²³. Lucie Beranová napsala dva články pro Hospodářské noviny a jeden článek pro deník Právo a autor (nek) vydal všechny 3 články pro deník Právo a zaměřoval se v nich na tehdejšího prezidenta bin Alího: *Švýcarská vláda zmrazila svrženému bin Alímu bankovní konta*¹²⁴ nebo *V Tunisku vyhlášen výjimečný stav, prezident uprchl ze země*¹²⁵. V porevolučním období byla převážná část článků o Sýrii převzata od ČTK nebo zahraničních agentur a to v rámci Hospodářských novin, Lidových novin, MF dnes i deníku Právo. V porevolučním i předrevolučním období byl vysoký výskyt článků bez autora. Takto jsme identifikovali 13 článků, byly to pravidelně vycházející články např.: *Ve výsledcích a telegraficky*¹²⁶, *Události ve zkratce*¹²⁷ nebo *Z domova i ciziny*¹²⁸.

Nejvíce článků o Sýrii bylo převzatých z ČTK a to v rámci všech analyzovaných období. Deníky přebíraly články i od zahraničních agentur jako Reuters, BBC¹²⁹ nebo DPA¹³⁰. Dále se objevovali i redakční autoři. Zde jsme identifikovali články od Lucie Beranové, autora (luc), Pavla Černého, Adama Černého a Adély Dražanové. Články dalších autorů se vyskytovaly v analyzovaných obdobích pouze jednotlivě a některé články autora neměly, zde bychom chtěli zmínit hlavně pravidelný *Briefing*¹³¹ Hospodářských novin.

---

¹²¹ V Tunisku zákaz vycházení. *Právo*. Praha: Právo, 13.01.2011, r.19, č.10, str.12. Dostupné také z Anopress.cz

¹²² *Prezident už nechce být znovu zvolen*. *MF Dnes*, 14.01.2011, r.22, č.11, str.7. Dostupné také z databáze Anopress.cz

¹²³ *Otřesy v Tunisku otrásají jistotami*. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 18.21.2011, str. 10, Dostupné také z databáze Anopress.cz

¹²⁴ *Švýcarská vláda zmrazila svrženému bin Alímu bankovní konta*. *Právo*. Praha: Právo, 20.01.2011, r.19, č.16, str.14. Dostupné také z databáze Anopress.cz

¹²⁵ *V Tunisku vyhlášen výjimečný stav, prezident uprchl ze země*. *Právo*. Praha: Právo, 15.1.2011, r.19, č.12, str.9. Dostupné také z databáze Anopress.cz

¹²⁶ *Ve výsledcích a telegraficky*. *MF Dnes*. Praha: MF Dnes, 14.01.2013, r.23, č.11, str.9. Dostupné také z databáze Anopress.cz

¹²⁷ *Události ve zkratce*. *Právo*. Praha: Právo, 14.01.2013, r.20, č.11, str.19. Dostupné také z Anopress.

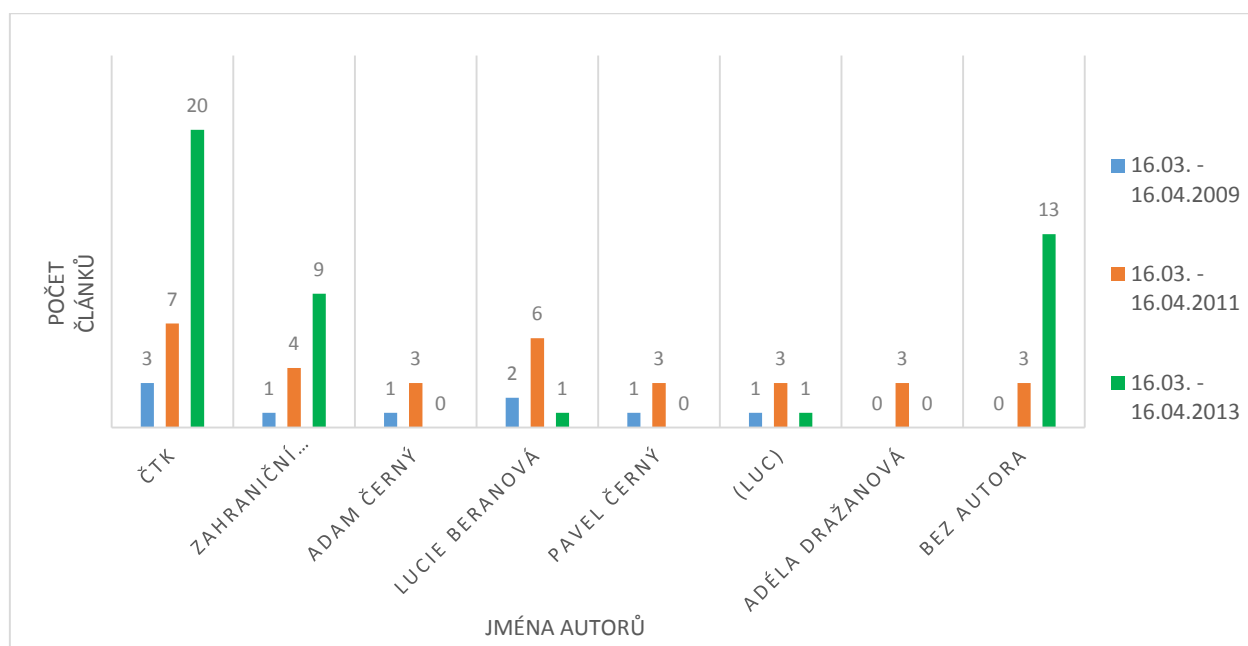
¹²⁸ *Z domova i ciziny*. *Právo*. Praha: Právo, 20.01.2011, r.19, č.16, str.19. Dostupné také z databáze Anopress.cz

¹²⁹ British Broadcasting Corporation

¹³⁰ The German Press Agency

¹³¹ HN 18.03.2013

Graf 28 Sýrie: výskyt článků vybraných autorů v průběhu analyzovaných let

V předrevolučním období byly od ČTK převzaty články o Sýrii referující o izraelsko-palestinském konfliktu: *Spojené státy trvají na vzniku palestinského státu*¹³², články na toto téma byly vydány v Hospodářských novinách, Lidových novinách i deníku Právo. O světové politice informovali i autoři (luc), Adam Černý, Pavel Černý a Lucie Beranová. V revolučním období je nutné zmínit Lucii Beranovou, která jako samostatný autor přispěla nejvyšším počtem článků o Sýrii. Autorka psala výhradně pro Hospodářské noviny a články se týkaly Sýrie i celkové situace na Blízkém východě: *Sýrii se šíří další arabské povstání*¹³³ nebo *Do Libye míří i Turci, chtějí ukončit válku*¹³⁴. Blízkovýchodním vztahům a krizi v Sýrii se věnovali i Pavel Černý, Adam Černý a autor (luc). Pavel Černý psal výhradně pro deník Lidové noviny. Autor (luc) a Adam Černý přispěli svými články pouze v Hospodářských novinách. I deník MF Dnes měl autorku a to Adélu Dražanovou, která psala v daném období články zaměřující se na syrskou krizi, její články se již neobjevovaly v žádném jiném zkoumaném období. Deník Právo v tomto období neměl žádného autora, který by se zaměřoval přímo na krizi v Sýrii a tak se musel spoléhat na zpravodajské agentury. Nicméně všechny čtyři zmíněná média v tomto období hlavně přebírala články od ČTK a zahraničních agentur.

¹³² Spojené státy trvají na vzniku palestinského státu. *Právo*. Praha: Právo, 3.4.2009, r.19 , č.10 , str.12. Dostupné také z Anopress.cz

¹³³ Sýrii se šíří další arabské povstání. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 24.3.2011, str.8. Dostupné také z databáze Anopress.cz

¹³⁴ Do Libye míří i Turci, chtějí ukončit válku. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 29.3.2011, r. , č. , str.7. Dostupné také z Anopress.cz

3.6.2 Shrnutí

V člancích o Tunisku a Sýrii se v předrevolučním období nevyskytovali pravidelní autoři, jenž by přispívali články o těchto dvou zemích. A v porevolučním období v Tunisku také ne. V případě Sýrie se vyskytovali pravidelní autoři v rámci všech analyzovaných let. Ovšem v revolučním období byl výskyt článků zmíněných autorů nejvyšší. V následující tabulce č. 3 uvádíme jména autorů spolu s informací, pro jaký deník psali a to v rámci všech analyzovaných let. Jak již bylo uvedeno výše, články o Tunisku redakčních autorů vycházely pouze v revolučním období a informace o období, ve kterém vyšly články od autorů píšících o Sýrii jsou popsány v grafu č. 28¹³⁵.

Tabulka 3 Autoři článků o Tunisku a Sýrii a deníky, ve kterých jejich články vycházely

TUNISKO	Lucie Beranová	(nek)	Adam Černý	Pavel Černý	Adéla Dražanová	ČTK
MF Dnes						✓
Lidové noviny						✓
Hospodářské noviny	✓		✓			
Právo	✓	✓				✓
SÝRIE						
MF Dnes					✓	✓
Lidové noviny				✓		✓
Hospodářské noviny	✓		✓			✓
Právo						✓

Na základě analýzy můžeme říci, že pouze dvě redakce analyzovaných deníků měly své pravidelné přispěvovatele článků o Tunisku. S nejvíce autorskými zdroji pracoval deník Právo, do kterého přispívali dva pravidelní autoři a zároveň čerpal z ČTK. Na druhou stranu Hospodářské noviny v rámci všech tří analyzovaných období nevyužívaly ČTK jako autora svých článků. Nejvíce pravidelných přispěvovatelů v rámci článků o Sýrii měly zmíněné Hospodářské noviny, tentokrát již využívaly i ČTK.

Pravidelně přispívající autoři a autorky jsou jedním z ukazatelů pozornosti vybraných deníků k dění v Tunisku a Sýrii. Je patrné, že před revolucemi v Tunisku a Sýrii neměly redakce deníků potřebu zveřejňovat pravidelné články konkrétních autorů o událostech v těchto dvou zemích, změna byla zaznamenána pouze v průběhu arabského jara. Dle počtu autorů a autorek přispívajících články o revolucích v Tunisku a Sýrii musíme dále poznamenat, že v rámci revolučních období byla Sýrii věnována větší pozornost ze strany autorů než v případě Tuniska. V průběhu porevolučního období v Tunisku deníky opět

¹³⁵ Graf č. 28 je na straně č. 87

nepublikovaly články konkrétních autorů. Vnímáme to jako pochopitelný jev, jelikož se situace v této zemi oproti období na přelomu roku 2010/2011 zmírnila, avšak v případě článků o Sýrii vycházejících v konfliktním období dochází ke stejnému jevu jako v případě Tuniska. A to i přes zvýšenou četnost článků oproti revolučnímu období. Články byly přebírané především od ČTK a zahraničních agentur.

3.7 Zdroje

Problematikou se zabýváme, abychom zjistili, jestli revoluční nepokoje v Tunisku a v Sýrii ovlivnily návyky redakcí českých deníků při využívání zdrojů. Dalším bodem je role sociálních sítí. Jak již bylo zmíněno v kapitole Sociální sítě jako nový zdroj informací¹³⁶, zahraniční média ve velkém hovořila o roli sociálních sítí jako nástroji komunikace a novém zdroji informací. Z tohoto důvodu se zaměříme na výskyt sociálních sítí jako zdroje i hybatele revolucí.

3.7.1 Typy zdrojů

V rámci kvantitativní obsahové analýzy byly rozlišovány redakční zdroje, zpravodajské agentury, tuniské zdroje, syrské zdroje a sociální sítě. V článcích o Tunisku, jenž vyšly v předrevolučním období se vyskytovaly pouze redakční zdroje. V článcích o Sýrii se v předrevolučním období vyskytovaly převážně redakční zdroje. Syrské zdroje byly zaznamenány pouze v jednom článku a na agentury se redakce českých deníků odkazovaly jen ve třech případech.

Zdroje článků se začaly měnit u obou zemí v průběhu arabského jara. U článků o Tunisku se v revolučním období kromě redakčních zdrojů vyskytovaly i zpravodajské agentury, tuniské zdroje a v malém množství i sociální sítě. Ze zpravodajských agentur byla využívána hlavně ČTK, jenž se stala zdrojem informací pro MF Dnes, Lidové noviny a Právo. Redakce Hospodářských novin v tomto období dávala přednost stále svým redakčním zdrojům obohaceným tuniskými zdroji. To je zřejmé například v článku Adama Černého: *Lidé útočí na kádry státostřany. O slovo se hlásí také islamisté*¹³⁷. Autor zde cituje více zainteresovaných stran a to demonstranty, ministra nové tuniské vlády i předáka islamistické strany a tím prezentuje více pohledů na porevoluční situaci v Tunisku. Práce s více zdroji je pro autory Hospodářských novin v tomto období typická. Sociální sítě jako zdroje se objevily pouze ve dvou článcích, jednou v MF Dnes, podruhé v Hospodářských novinách. Autoři článků nepoužívají odkazy na sociální sítě, aby přinesli svědectví přímo od obyvatel Tuniska, jenž participují v revoluci, ale aby spíše poukázali na výskyt podobných online zdrojů: „*Jak se nepokoje šíří? Autokratické, policejní režimy byly zvyklé kontrolovat informace. Teď ale satelitní televize, včetně katarské Džazíry, vysílají "jasmínovou revoluci" v přímém přenosu a dávají návod ostatním, za hranicemi Tuniska. "Díky satelitu a internetu vidíme, že ti lidé*

¹³⁶ Problematika sociálních sítí je nastíněna v teoretické části na str. 19.

¹³⁷ Lidé útočí na kádry státostřany. O slovo se hlásí také islamisté. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 20.01.2011, str.9. Dostupné také z databáze Anopress.cz

mohou získat, co chtějí," vyjádřil se o tuniské revoluci jeden mladý Egyptan. Výzvy k protestům se šíří přes Facebook či YouTube. "Je jen otázka času, kdy ostatní režimy zažijí totéž," uvedl na internetu student z Libanonu.¹³⁸ V článcích referujících o Sýrii se v revolučním období objevují převážně redakční zdroje, stejně tak tomu bylo i v průběhu arabského jara v Tunisku. Tyto zdroje jsou v některých případech obohaceny o zdroje přímo ze Sýrie a dále zde byly zaznamenány zahraniční zpravodajské agentury (hlavně ČTK a DPA). Sociální sítě jako zdroj jsme zde zaznamenali pouze jednou. Při analýze zdrojů se jako lokální zdroj objevila syrské agentury SANA¹³⁹. Na zmíněnou agenturu, která je do velké míry ovlivňována syrským ministerstvem informací¹⁴⁰, odkazovaly dva deníky a to Lidové noviny a Právo. V případě Tuniska se podobný lokální zdroj nevyskytoval. Mezi lokální syrské zdroje v tomto období dále patří výpovědi očitých svědků, kteří nebyli redakcemi jmenováni: „„Jsou přerušeny dodávky elektřiny a je slyšet střelbu," popsal jeden ze svědků. Obklíčení demonstranti vytvořili lidský řetěz kolem místní Umarovy mešity a odpoledne tam začali, po vzoru káhirského náměstí Tahrír, stavět stany.*“¹⁴¹ i výpovědi konkrétních osob: „*„Požadavky lidí v Dará se zabýváme, studujeme je. Jsou oprávněné," řekla včera agentuře Reuters Busajna Šaabánová, poradkyně prezidenta Bašára Asada. "V nadcházejícím období budou přijata důležitá rozhodnutí na všech úrovních," ujistila bez dalších podrobností.*“¹⁴²*

V porevolučním období se v článcích o Tunisku objevují pouze redakční zdroje. V analyzovaných českých denících se při referování o Tunisku využívaly jiné než redakční zdroje pouze v revolučním období.

---

¹³⁸ Arabští vládcí se bojí tuniské "nákazy". O slovo se hlásí také islamisté. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 18.01.2011, str.7. Dostupné také z databáze Anopress.cz

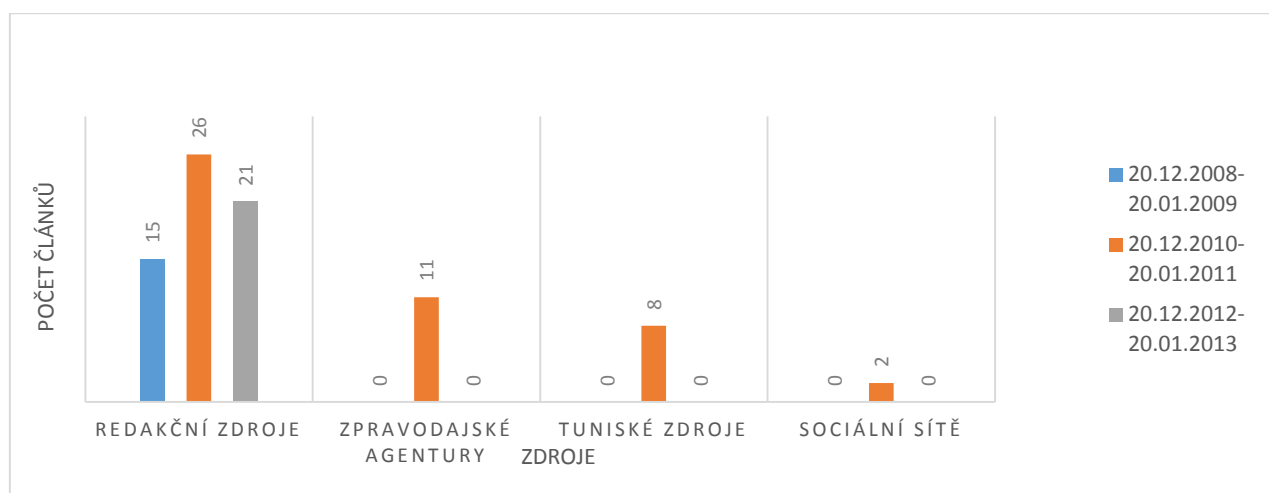
¹³⁹ Syrian Arab News Agency

¹⁴⁰ sana.sy. [online]. 29.1.2014 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: sana.sy/en/

¹⁴¹ Sýrii se šíří další arabské povstání. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 24.3.2011, str.8. Dostupné také z databáze Anopress.cz

¹⁴² Vláda slibuje změny, bojí se masových protestů. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 25.03.2011, str.7. Dostupné také z databáze Anopress.cz

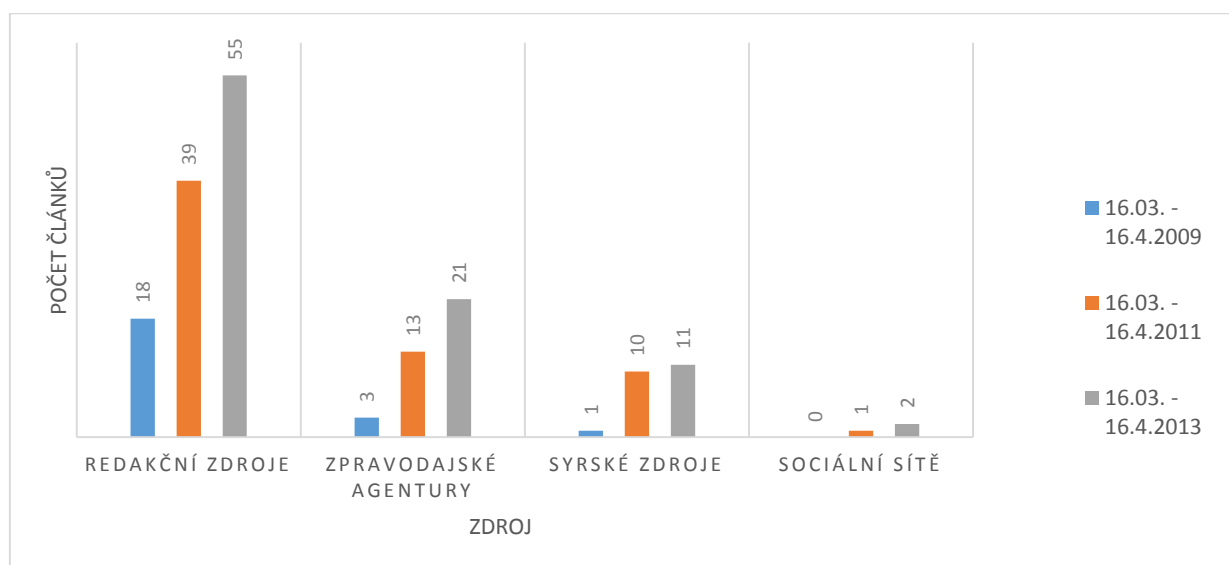
Graf 29 Tunisko: proměna zdrojů ve všech analyzovaných obdobích

V článcích referujících o Sýrii jsme v konfliktním období zaznamenali podobné zdroje jako v revolučním období, tedy redakční zdroje, syrské zdroje, zpravodajské agentury a v malé míře i sociální sítě. Je zde vidět rozdíl oproti využívání zdrojů v článcích o Tunisku, kde se v porevolučním období vyskytují pouze redakční zdroje. V rámci konfliktního období se články o Sýrii odkazovaly i na zpravodajské agentury, byla to především agentura ČTK a DPA, podobně tomu bylo i v revolučním období. V případě lokálních syrských zdrojů je třeba znovu zmínit zpravodajskou agenturu SANA, která se v tomto období vyskytuje pouze jednou. Pokud jde o jiné lokální zdroje, autoři článků v tomto období využívali především citace syrských lídrů: „*Nikdo, kdo na tom nemá zvláštní zájem, nemůže přijmout ideje tohoto režimu,*“ řekl televizi generál, po jehož boku na záběru sedí jeho syn, kapitán vládní armády. *Podle generála je morálka v armádě velmi špatná, což se projevuje častými dezercemi.*¹⁴³

¹⁴³ Syrský generál dezertoval. *Právo*. Praha: Právo, 18.03.2013, č.65 , str.10 . Dostupné také z databáze Anopress.cz

Graf 30 Sýrie: Proměna zdrojů ve všech analyzovaných obdobích

3.7.2 Shrnutí

Ve vedlejší výzkumné otázce č. 8¹⁴⁴ nás zajímá, jaké zdroje používala vybraná česká média při referování o Tunisku a Sýrii. V článcích o Tunisku se neredakční zdroje vyskytovaly pouze v porevolučním období, tedy v době, kdy v této arabské zemi probíhaly revoluční nepokoje. Z neredakčních zdrojů byly v článcích nejvíce uváděny zpravodajské agentury. Využívání různých zdrojů v kontextu zpráv o Tunisku do jisté míry vypovídá o atraktivitě této země pro média. V tomto případě vidíme, že MF Dnes, Lidové Noviny, Právo a Hospodářské noviny využívaly více zdrojů pouze v průběhu nepokojů na přelomu roku 2010/2011, tedy v době, kdy bylo Tunisko mediálně atraktivní. Zájem médií o události v Tunisku se projevoval hlavně zvýšeným mediálním pokrytím v tomto období. V článcích o Sýrii se neredakční zdroje vyskytovaly ve všech analyzovaných obdobích.

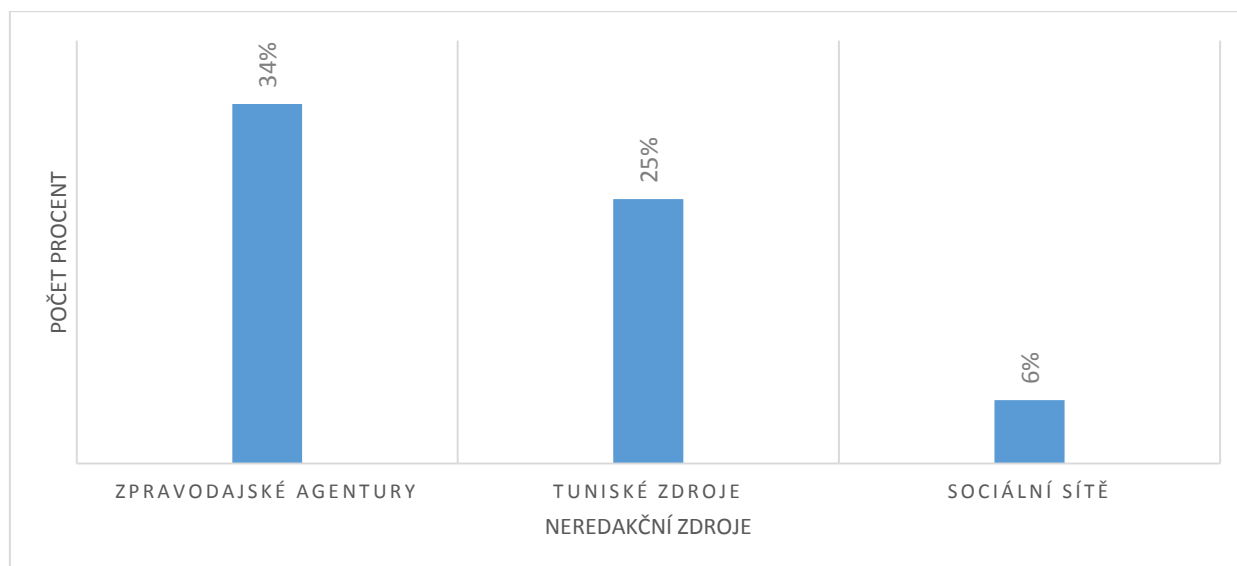
Ve vedlejší výzkumné otázce č. 9¹⁴⁵ se ptáme na frekvenci používání neredakčních zdrojů českými médii při referování o Sýrii a Tunisku. Převaha redakčních zdrojů ve válečném zpravodajství často značí upřednostňování názorů země, ve které se nachází cílová skupina příjemců média. (Boyd-Barett, 2004). Podobný názor má i Závodná ve své diplomové práci *Mediální obraz libyjského konfliktu ve zpravodajství ČT, AJE a CNN*, kde upozorňuje na jednostrannost médií v kontextu válečného zpravodajství. Dle autorky často dochází k tendenci pokrývat revoluční či válečné události z perspektivy země, ve které se nachází většina čtenářů nebo vlastníci daného média, důležitou roli zde hrají i názory politické elity. (Závodná, 2012). V době revoluce v Tunisku byly redakční zdroje zastoupeny

¹⁴⁴ VV8: Jaké zdroje používala vybraná česká média při referování o Sýrii a Tunisku?

¹⁴⁵ VV9: Jaká byla frekvence používání neredakčních zdrojů českými médii při referování o Sýrii a Tunisku?

v 35%. Z neredakčních zdrojů se nejvíce vyskytovaly zpravodajské agentury a to ve 34 %. Na základě analýzy můžeme tvrdit, že i český tisk referoval o nepokojích především skrze redakční zdroje a zpravodajské agentury (především ČTK), tudíž se přikláníme k názoru, že pohled na nepokoje v Tunisku byl převážně jednostranný.

Graf 31 Tunisko: zastoupení neredakčních zdrojů v období od 20.12.2010 do 20.01.2011

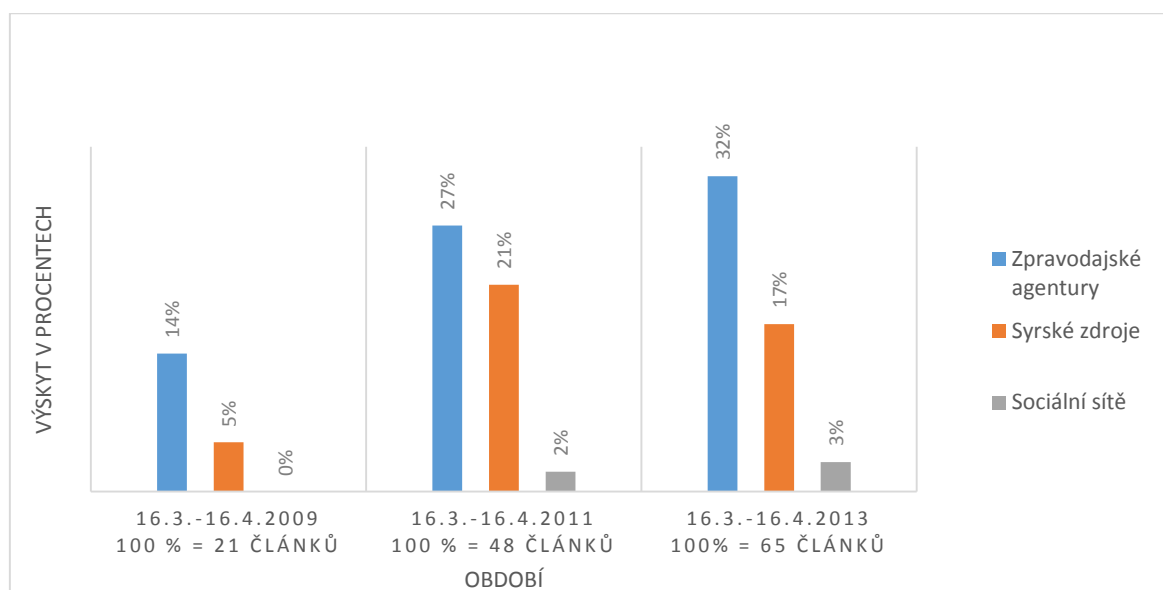
100% = 32 článků

Odkazy na neredakční zdroje byly zaznamenány ve všech třech analyzovaných obdobích, ve kterých se zaměřujeme na články o Sýrii. Důvodem je především neuklidňující se revoluční situace, jenž byla započata v březnu 2011 v průběhu arabského jara a která přetrvává až do současnosti.¹⁴⁶ Na základě sledovaných dat je evidentní využívání neredakčních zdrojů při referování o arabských zemích především v souvislosti s revolučními a válečnými nepokoji, to potvrzuje i analýza předrevolučního období, kde se v člancích referujících o Sýrii několikrát objevily zpravodajské agentury jako zdroje. Tyto články nereferovaly primárně o Sýrii, tato země zde byla zmíněna pouze okrajově a hlavním tématem byl izraelsko-palestinský konflikt: „*Izrael vyloučil stažení z Golanských výšin*“.¹⁴⁷

¹⁴⁶ Duben 2015

¹⁴⁷ Izrael vyloučil stažení z Golanských výšin. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 3.4.2009, str.9. Dostupné také z databáze Anopress.cz

Graf 32 Sýrie: zastoupení neredakčních zdrojů v období od 20.12.2010 do 20.01.2011

100% = 32 článků

Ve výzkumné otázce číslo 10¹⁴⁸ se ptáme, jestli se v článcích vyskytoval termín *facebooková revoluce* a jestli se celkově psalo o sociálních sítích ve spojitosti s Tuniskem a Sýrií. Zde musíme konstatovat, že termín *facebooková revoluce* nebyl v denících MF Dnes, Lidové noviny, Hospodářské noviny a Právo použit. Celkově se o sociálních sítích v analyzovaných článcích ve větší míře nepsalo. Při kódování bylo zaznamenáno pouze 8 článků, které referovaly o sociálních sítích v souvislosti s nepokoji v Tunisku a Sýrii, z toho 3 články referovaly o Tunisku a zbylých 5 o Sýrii.

¹⁴⁸ VV10: Jak často se psalo o facebookové revoluci a sociálních sítích?

4 Závěr

Cílem předložené diplomové práce bylo přinést zjištění o promítnutí arabského jara do mediální reprezentace muslimských států v českých tištěných médiích a popsat, jak se ve vybraných obdobích mediální reprezentace Tuniska a Sýrie proměňuje. Na základě výzkumného cíle byly stanoveny dvě hlavní výzkumné otázky:

HVO1: *Jak se proměňuje mediální reprezentace Tuniska a Sýrie v českém tisku v kontextu arabského jara?*

HVO2: *Jak se liší mediální reprezentace Tuniska od mediální reprezentace Sýrie ve vybraných médiích v kontextu arabského jara?*

Pro zodpovězení hlavních výzkumných otázek bylo nutné zvolit adekvátní výzkumné metody. Tím pro nás byla kvantitativní obsahová analýza doplněná o interpretativní sociologické čtení. Analyzovali jsme celkem 202 článků. Výběrový soubor tvořilo 134 článků o Sýrii a 68 článků o Tunisku.

V analytické části byly v rámci každé kapitoly zkoumány kategorie ovlivňující mediální obraz obou států. Díky tomu jsme ve shrnutí jednotlivých kapitol vždy disponovali výsledky referujícími o proměně dané kategorie, jenž vypovídá o mediální reprezentaci Tuniska v rámci analyzovaných let. Zároveň jsme tyto výsledky mohli hned komparovat s výsledky souvisejícími se Sýrií.

Míru významnosti článků jsme posuzovali na základě následujících ukazatelů: mediální pokrytí Tuniska a Sýrie, rozsah analyzovaných článků a umístění článků do rubrik. Již u prvního ukazatele jsme zjistili rozdíly v mediálním pokrytí Tuniska a Sýrie. V průběhu arabského jara získalo Tunisko pozornost médií, kterou v předrevolučním období v takovéto míře rozhodně nemělo. Avšak v porevolučním období se výskyt článků o Tunisku výrazně snížil. Tento fakt naznačuje ztrátu zájmu médií o Tunisko. Proměna mediálního pokrytí Sýrie byla odlišná. Sýrie sice také získala větší zájem médií až v průběhu arabského jara, nicméně se deníky o tuto zemi zajímaly i v konfliktním období. To bylo do velké míry dáno válečnou situací v Sýrii. Arabské jaro přerostlo do občanské války, která trvá i nadále¹⁴⁹.

Dále jsme přinesli zjištění o umístění článků do rubrik. Zde pro nás bylo klíčové, jestli deníky MF Dnes, Lidové Noviny, Hospodářské noviny a Právo budou referovat o analyzovaných zemích ve stále stejných rubrikách obvyklých pro předrevoluční období nebo

---

¹⁴⁹ Duben 2015

jestli se vliv arabského jara promítne i do této problematiky a vyvolá změnu redakčních postupů. Články o Tunisku byly před revolučním obdobím řazeny převážně do rubriky Sport. Pro média byla tedy tato země ve většině případů atraktivní, pouze když se jednalo o výsledky sportovních zápasů nebo sportovní zpravodajství. Situace se změnila v průběhu arabského jara, kdy články o Tunisku začaly vycházet i v rubrice Zprávy ze zahraničí, kde se čtenáři českých deníků mohli dozvědět o událostech v Tunisku a o politickém vývoji v zemi. Změna však netrvala dlouho. V porevolučním období byla v tomto směru nejvíce frekventovanou opět rubrika Sport. V malém množství se články o Tunisku objevovaly i v rubrikách, jež nebyly typické pro předrevoluční období. Články o Sýrii se oproti těm o Tunisku vyskytovaly již od předrevolučního období převážně v rubrice Zprávy ze zahraničí, to se jenom umocnilo v průběhu revoluce i v následujícím konfliktním období.

Shodu jsme v člancích o Tunisku a Sýrii našli částečně u rozsahu článků. Tunisku a Sýrii na svých stránkách sice věnovaly nejvíce prostoru rozdílná média, ale obecně nejvíce místa na stránkách deníku získávaly obě země v době revolučních krizí. Čím více vycházelo článků, tím více se objevovalo dlouhých analytických a krátkých informativních článků a to u obou zemí.

Další shodu jsme identifikovali ve výskytu publicistických a zpravodajských článků. Články o Tunisku a Sýrii byly převážně zpravodajské a to ve všech analyzovaných obdobích. Ve většině případu se čtenáři českých tištěných médií setkávali s neutrálně laděnými články, které informovaly o událostech v kontextu Tuniska a Sýrie. Názorová hodnocení se objevovala pouze výjimečně. Tento fakt svědčí o serióznosti vybraných deníků, které chtějí přinášet převážně faktické a informativní články.

V analyzovaných člancích jsme sledovali i poměr aktuálních vs. doplňujících informací. V tomto směru jsme identifikovali u Tuniska a Sýrie rozdílné typy zpráv. Články o Tunisku patřily převážně mezi soft news. Poskytovaly doplňující informace a nebyl zde tlak na okamžité zveřejnění. Arabské jaro se promítlo do rozložení soft news a hard news pouze v revolučním období. Jen zde deníky dávaly přednost hard news. V porevolučním období vycházely o Tunisku opět převážně články typu soft news. Články o Sýrii byly převážně aktuální, soft news se dokonce objevily pouze v předrevolučním období.

U problematiky zpravodajských hodnot jsme došli k závěru, že proměna této kategorie v člancích o Tunisku se odlišovala od proměny zpravodajských hodnot v člancích o Sýrii. V průběhu revolučního období se v souvislosti s Tuniskem objevovaly články, které již

získaly zájem publika, obsahovaly negativitu a velmi často referovaly o konkrétních elitních osobách či zemích. Články postrádaly zpravodajskou hodnotu emoční rovina, tedy autoři článků nesoucíli s tuniským lidem. Ačkoliv je Sýrie vnímána jako nepřítel Západu (Dam, 2011), zpravodajská hodnota emoční rovina se v revolučním období vyskytovala v 19 % , což je 3x více než v případě článků o Tunisku. Předpokládáme, že důvodem mohou být brutálnější boje s větším dopadem na běžné obyvatele Sýrie. Články o Sýrii v revolučním období obsahují stejné zpravodajské hodnoty jako články o Tunisku z průběhu arabského jara. Rozdíl je evidentní v dalších obdobích. V člancích o Sýrii se ve všech sledovaných obdobích stále objevují ve vysoké míře stejné zpravodajské hodnoty, jejich výskyt je jen umocněn událostmi odehrávajícími se v průběhu revolučního i konfliktního období. Oproti tomu míra výskytu stejných zpravodajských hodnot v člancích o Tunisku je v předrevolučním a porevolučním období výrazně nižší a je zde vyšší výskyt zpravodajské hodnoty blízkost. Právě to je specifikum článků o Tunisku. Tato země se vyskytuje v souvislosti se sportovními výsledky či událostmi, ve kterých figurují české týmy nebo také v souvislosti s turistikou českých cestovatelů. Mezi příjemcem média a událostí následně vzniká sociální a kulturní blízkost.

Rozdíly mezi články o Sýrii a Tuniskou jsou patrné i u kategorie téma. V předrevolučním období se v člancích o Tunisku vyskytovaly především následující témata: sport, bohatství muslimů a muslimských zemí a turistika. Oproti tomu v člancích o Sýrii jsme v předrevolučním období zaznamenali témata jako politika a kultura, násilí, náboženství nebo terorismus. V důsledku revolučních nepokojů se změnila skladba témat u obou zemí. Právě v tomto období jsme v člancích o Tunisku a Sýrii identifikovali nejvyšší shodu v rámci všech analyzovaných období. Po arabském jaru se tematická skladba článků o Tunisku a Sýrii opět rozchází. Zájem médií o události v Sýrii v konfliktním období stále trvá a objevují se zde téměř stejná témata jako v revolučním období. Což je do velké míry dáno válečnou situací v zemi. Oproti tomu zájem médií o události v Tunisku opadá a deníky opět referují převážně o sportu a sportovních výsledcích. A to i přes stále nevyřešené politické uspořádání v Tunisku. Výsledky naznačují, že události v arabských zemích mají zájem českých tištěných médií především pokud v nich probíhají konflikty a dochází k násilí. Události související s porevolučním uspořádáním země, demokracií a náboženstvím si v souvislosti s arabskými zeměmi nedokážou získat výrazný zájem českých tištěných médií.

Rozdíly byly identifikovány i v analýze autorů článků o Tunisku a Sýrii. V člancích o Tunisku se vyskytovali pravidelně přispívající autoři pouze v revolučním období.

V předrevolučním a porevolučním období deníky čerpaly ze zpravodajských agentur. Autoři článků o Sýrii referovali o této zemi v rámci všech tří analyzovaných období. Konkrétní autoři věnovaly Sýrii více pozornosti napříč všemi obdobími, ale i přímo v období revolučním. Jak již bylo zmíněno, v porevolučním období byly pro články o Tunisku využívány pouze neredakční zdroje. Revoluce dále nepokračovala a z toho důvodu je změna oproti revolučnímu období pochopitelná. Nicméně při analýze článků o Sýrii jsme objevili podobný odklon od konkrétních autorů, což je pozoruhodné, jelikož nepokoje v Sýrii stále probíhaly a četnost článků se oproti revolučnímu období zvýšila. Autorem článků o Sýrii byla především ČTK a zahraniční zpravodajské agentury.

Při analýze další kategorie byly identifikovány rozdíly mezi zdroji článků o Sýrii a zdroji článků o Tunisku. V člancích o Tunisku se odkazovalo na jiné než redakční zdroje pouze v revolučním období. V analytických jednotkách referujících o Sýrii se objevovaly různé zdroje v rámci všech analyzovaných let. Články odkazovaly na syrské i zpravodajské zdroje a v době nepokojů i na sociální sítě (pouze 3x). Obecně se dá poznamenat, že česká tištěná média využívají více zdrojů při referování o arabských zemích pokud informují o konfliktech a válkách. S tímto názorem koresponduje i analýza předrevolučního období v Sýrii. Zde články obsahující redakční i neredakční zdroje referovaly o Sýrii pouze okrajově, ale zaměřovaly se na izraelsko-palestinskou krizi. V této kapitole jsme došli i k přínosným výsledkům, jenž se týkají sociálních sítí. Tento zdroj se v českých tištěných médiích objevoval pouze minimálně. V několika člancích se sociální sítě objevily, aby přinesly svědectví samy o sobě. Nepřinášely informace přímo od zdroje, ale referovaly o existenci takovýchto zdrojů. Samotný pojem facebooková revoluce se v českých tištěných médiích nevyskytoval. I když se v zahraničních odborných studiích a médiích hovořilo o výrazné roli sociálních sítích, v českých tištěných médiích se tento fenomén příliš neobjevoval.

Na základě výsledků analýzy můžeme konstatovat, že se nám podařilo odpovědět na obě hlavní výzkumné otázky. Mediální reprezentace Tuniska a Sýrie se proměňovala v rámci všech analyzovaných období. Zatímco v předrevolučním období neměly tyto země výraznou pozornost médií, se začátkem arabského jara došlo ke změně a obě země se staly atraktivní pro vybraná tištěná média. Sýrie si kvůli politickým a válečným okolnostem udržela zájem médií, avšak pro porevoluční uspořádání Tuniska již místo na stránkách deníku nebylo.

Analyzované země byly kromě revolučního období reprezentovány odlišným způsobem. V člancích o Tunisku byla v předrevolučním a porevolučním období výrazná zpravodajská hodnota blízkost, která úzce souvisela s tématy, s kterými bylo Tunisko

spojováno. Jsou jimi turistika a sport. Všechny ukazatele nám naznačují, že arabské jaro se do reprezentace Tuniska promítlo, především však v revolučním období. V porevolučním období se mediální reprezentace této země proměnila opět do podoby před arabským jarem. Tento fakt potvrzují i sledované kategorie míra významnosti článků, autoři příspěvků a zdroje, ve který se objevily ukazatele upozorňující na ztrátu zájmu médií o události v Tunisku v rámci porevolučního období.

Mediální reprezentace Sýrie se od té tuniské lišila. V rámci všech analyzovaných let byla spojována spíše s konfliktními událostmi. V předrevolučním období to byl především izraelsko-palestinský konflikt a v revolučním a konfliktním období se články týkaly ve většině případů nepokojů v Sýrii. Na rozdíl od Tuniska nebyl v žádném z analyzovaných období identifikován výrazný výskyt zpravodajské hodnoty blízkost. Události v Sýrii se čtenářů českých médiích ve většině případů netýkaly.

Cíl diplomové práce měl ambice zjistit, jak se arabské jaro promítlo do mediální reprezentace muslimských států v českých tištěných médiích a jak se ve vybraných období mediální reprezentace Tuniska a Sýrie proměňuje. Cíl byl naplněn v rámci odpovědi na hlavní výzkumné otázky.

Diplomová práce poskytla pouze dílčí pohled na problematiku mediálního obrazu muslimských zemí v kontextu arabského jara. Rezervy předložené práce se nachází především v šířce tématu. Jednotlivé kapitoly by se daly rozpracovávat do daleko větších podrobností, pokud bychom zkoumali pouze jednu zemi v rámci delšího časového úseku. Zde narážíme především na analýzu článků o Tunisku, kde vzorek 68 článků byl dostatečný pro potřeby této diplomové práce, avšak nedovoloval podrobnější analýzu některých kategorií (např. zdroje nebo autoři příspěvků).

5 Diskuze

Diplomová práce byla inspirována dánským výzkumem *Changing Revolutions, Changing Attention? Comparing Danish Press Coverage of the Arab Spring in Tunisia and Syria*, ve kterém byla analyzována mediální reprezentace Tuniska a Sýrie v dánských tištěných médiích a to v obdobích, které přesně odpovídají našim stanoveným revolučním obdobím. (Eskjæra, 2012) Autor ve výsledcích své studie upozorňuje na změny v mediální reprezentaci Tuniska a Sýrie a zmiňuje, že v průběhu arabského jara získaly analyzované země stejnou pozornost jako elitní země v regionu (Izrael). Stejně tvrzení zastáváme i v naší diplomové práci a přinášíme identické zjištění v rámci českých tištěných médií. Výsledky našeho výzkumu korespondují s dánským výzkumem i v oblasti témat. Eskjæra zmiňuje témata, s kterými bylo Tunisko spojeno na začátku analyzovaného období, jsou jimi sport a turismus. Stejná témata jsme v článcích o Tunisku identifikovali v předrevolučním období. Autor se dále zmiňuje ve spojitosti s Tuniskem o karikatuře proroka Mohammeda, ale toto téma jsme v analyzovaných článcích nezaznamenali. Eskjæra zmiňuje i vyšší intenzitu výskytu článků v polovině revolučního období. Tento fakt můžeme potvrdit i v českých tištěných médiích. Dánský autor upozorňuje na vysokou frekvenci výskytu článků v souvislosti se Sýrií, která je intenzivnější než v případě Tuniska. Sýrie se vyskytovala i v článcích, kde nebyla primárním tématem (články o Bahrajnu a Libyi). Podobnou míru výskytu článků o Sýrii můžeme potvrdit i v českých tištěných médiích. Zde k tomu byly dva důvody. Nepokoje v Sýrii byly samy o sobě pro média atraktivnější než revoluce v Tunisku a stejně jako v dánském výzkumu i zde se Sýrie vyskytovala v článcích, které primárně referovaly o jiných zemích. Některé odlišnosti byly identifikovány u analýzy témat. Obě země byly v dánském tisku spojovány s demokracií. V českém tisku jsme kódovali téma politika, kam teoreticky demokracie spadala. Sice jsme nepracovali s totožnouází témat, ale srovnání je přesto bezproblémové. Nicméně téma demokracie se na stránkách tištěných médií v souvislosti s Tuniskem a Sýrií neobjevovalo. Autor dále hovoří o výrazné roli sociálních sítí jako nástroje revolucí a nového zdroje dánských médií. V kontextu českých médií nemůžeme významnou roli sociálních sítí potvrdit, jako zdroj se vyskytovaly v českých tištěných médiích minimálně. Problematikou zdrojů v kontextu arabského jara se v anglicky píšících tureckých médiích zabýval i Kaczorowski. Dle autora turecký deník *Today's Zaman* často referoval o událostech pouze na základě jednoho zdroje a deník *Hürriyet Daily News* využíval převážně zpravodajské agentury. (Kaczorowski, 2014) V článcích o Tunisku i Sýrii se v revolučním období objevovalo v souvislosti s arabským jarem více zdrojů. Jednalo se

především o zpravodajské zdroje, zahraniční agentury a lokální zdroje. Až v porevolučním období se v článkách o Sýrii a Tunisku vyskytovaly převážně zdroje v podobě zpravodajských agentur.

Výsledky našeho výzkumu můžeme porovnávat pouze v rámci revolučního období, jelikož studie jiných autorů se mediální reprezentací předrevolučního a porevolučního období nezabývají. Nabízí se tedy otázka, jakým směrem by se vyvíjela mediální reprezentace analyzovaných arabských zemí, pokud by autoři zkoumali i porevoluční vývoj. Korespondovaly by výsledky se zjištěními v našem výzkumu? Celkově bylo těžké najít podobně zaměřené studie a to hlavně v prostředí České republiky. Problematikou mediální reprezentace v souvislosti s arabským jarem se zabývá např. Michala Závodná v diplomové práci *Mediální obraz libyjského konfliktu ve zpravodajství ČT, AJE a CNN*, nicméně autorčina práce je zaměřená na televizní zpravodajství. (Závodná, 2012) Na tištěná média se zaměřuje Michaela Dočkalová v diplomové práci *Arabské revoluce v Egyptě a v Tunisku optikou vybraných tištěných médií: obsahová analýza*. Dočkalová přináší poznatky týkající se žánrového členění příspěvků, zpravodajských hodnot a využívání zdrojů. Autorka identifikovala u deníků MF Dnes a Právo převahu zpravodajského žánru nad publicistickým. (Dočkalová, 2013) Ke stejnému výsledku jsme došli i v rámci naší diplomové práce. V denících MF Dnes, Právo, Hospodářské noviny a Lidové noviny byla převaha zpravodajského žánru. Autorka dále neobjevila výrazné rozdíly u zpravodajských hodnot, kde MF Dnes i Právo využívaly nejvíce koncept negativity. (Dočkalová, 2013) V rámci revolučního období jsme v našem výzkumu také zaznamenali silné zastoupení zpravodajské hodnoty negativity. S autorkou musíme souhlasit i ohledně malých rozdílů ve výskytu zpravodajských hodnot ve všech analyzovaných denících. I diplomová práce Michaely Dočkalové měla široký záběr, což vnímáme jako největší úskalí u tohoto typu výzkumu. Právě z tohoto důvodu bychom ocenili, kdyby vznikaly i konkrétnější odborné studie na téma mediální reprezentace muslimských zemí v kontextu arabského jara.

6 Použitá literatura

ALKAZEMI, M. *Kuwaiti political cartoons during the Arab Spring: Agenda setting and self-censorship*. Sage Journals [Online] 2014, 1-10.

<http://jou.sagepub.com/content/early/2014/05/21/1464884914533072.abstract> (accessed April 15, 19).

ALKAZEMI, M. *Social Construction of Reality Television: An Analysis of Print Journalism Coverage of All- American Muslim*. Research Online [Online] 2012, 1-15.

<http://ro.uow.edu.au/cgi/viewcontent.cgi?article=1021&context=meme> (accessed April 15, 19).

BARTUŇKOVÁ, T.: *Pohled novinářů na změny ve zpravodajství českých seriózních deníků po roce 1989 a na pravidla chování s tím související: (výzkumná sonda)*. Brno: Masarykova univerzita 2006.

BERGER, P., LUCKMANN, T.: *Sociální konstrukce reality: pojednání o sociologii vědění*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury 1999. ISBN 80-859-5946-1.

BERGER, P, LUCKMANN, T.: *The Social Construction of Reality: A Treatise in the Sociology of Knowledge*. New York: Integrated Media 1966. ISBN 01-401-3548-0.

BOYD-BARET, O.: *Understanding: „The Second Casualty“* Pp.22-42 in *Reporting War: Journalism in war time*. New York : Routledge, 2004

BUŘÍNSKÁ, B.: *Tunisko opět láká turisty na krásné památky a nízké ceny*, 2011. Idnes.cz. cestovani.idnes.cz/tunisko-opet-laka-turisty-na-krasne-pamatky-a-nizke-ceny-pkt-/kolem-sveta.aspx?c=A110531_123118_igsvet_tom>. (accessed Oct 15, 17).

Čtenost deníků. Unie vydavatelů. [online]. [cit. 2015-02-15]. Dostupné z:

http://www.unievydavatelu.cz/cs/deniky/fakta_cisla_denicich/ctenost_deniku/239-deniky_celostatni

DAM, N.: *The Struggle for Power in Syria: Politics and Society under Asad and the Ba'th Party*. Getzville: Tauris 2011. ISBN 10.2307/20047881.

Definice pojmu terorismu, 2009. MVČR. <http://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx> .

- DEFLEUR M., DENNIS, D.: *Understanding mass communication: A Liberal Arts Perspective*. New York: Houghton Mifflin 1998. ISBN 03-957-4681-7.
- DEFLEUR, Melvin L a Sandra J BALL-ROKEACH. *Teorie masové komunikace*. Praha: Karolinum 1996. ISBN 80-717-8200-9.
- DOČKALOVÁ, M.: *Arabské revoluce v Egyptě a v Tunisku optikou vybraných tištěných médií*. Brno: Masarykova univerzita 2013.
- ESKAEJAR, M.: *Changing Revolutions, Changing Attention? Comparing Danish Press Coverage of the Arab Spring in Tunisia and Syria*, 2012. *Global Media Journal*.
http://www.db-thueringen.de/servlets/DerivateServlet/Derivate-25445/GMJ3_Fugl_final.pdf
- FILIU, J.: *The Arab Revolution: Ten Lessons from the Democratic Uprising (Comparative Politics and International Studies)*. Oxford: Oxford University Press 2011.
- GALAL, E.; et al. *Covering the Arab Spring: Middle East in the Media – the Media in the Middle East*, 2012. *Global Media Journal*. http://www.db-thueringen.de/servlets/DerivateServlet/Derivate-25487/GMJ3_Editorial_final.pdf (accessed April 15, 17).
- Global status report on violence prevention 2014*, 2014. World Health Organization.
http://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/en/ (accessed April 15, 18).
- HESOVÁ, E. *Arabské dny hněvu*, 2011. Ústav mezinárodní vztahů Praha.
<http://iir.cz/article/arabskednyhnevu> (accessed Feb 15, 17).
- HALL, S.: *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices (Culture, Media and Identities series)*. London: Sage Publications 1997. ISBN 9781849205474.
- JOFFÉ, G.: *North Africa's Arab Spring*. Cambridge: Routledge 2013. ISBN-13: 978-0415629836.
- KACZROWSKI .: *Arab Spring in Turkish Daily English Press, 2014.EDU.pl*.
http://sm.id.uw.edu.pl/Numery/2014_1_56/kaczorowski-en.pdf (accessed April 15, 17)
- KRONICK, J. *Alternativní metodologie pro analýzu kvalitativních dat*, 1997. Sociologický časopis.
http://sreview.soc.cas.cz/uploads/d9ea8b94ec58c839306f61835d149215d1a90b3f_276_057KRONI.pdf. (accessed April 15, 17).
- KUNCZIK, M.: *Základy masové komunikace*. Praha: Karolinum 1995. ISBN 80-718-4134-X.

Lidové noviny. Mafra. [online]. [cit. 2015-02-15]. Dostupné z:
http://www.mafra.cz/cs/?y=mafra_all\\cs_produkty-a-sluzby_lidove-noviny.htm&menu=

MCCOMBS, M.: *Setting the Agenda: The Mass Media and Public Opinion*. Cambridge: Cambridge 2004. ISBN 07-456-2312-3.

Mladá fronta Dnes. Mafra. [online]. [cit. 2015-02-15]. Dostupné z:
http://www.mafra.cz/cs/?y=mafra_all\\cs_produkty-a-sluzby_mlada-fronta-dnes.htm&menu=

NEUNDORF, K.: *The Content Analysis Guidebook*. London: Sage Publications 2002. ISBN 07-619-1978-3.

OSVALDOVÁ, B.: *Zpravodajství a publicistika*. Praha: Karolinum 2001. ISBN 978-80-246-2348-1.

OSVALDOVÁ, HALADA, J.: *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. Praha: Libri 2002. ISBN: 80-727-7108-6.

PATTERSON, T.: *Doing well and doing good: How Soft News and Critical Journalism Are Shrinking the News Audience and Weakening Democracy—And What News Outlets Can Do About It*. Harvard: 2000.

Pochválen buď Facebook. Respekt. Praha: Respekt. 28.2.2011, r. 12, č. 9, s. 9.

RADOŇOVÁ, Z.: *Naděje a obavy arabských muslimů v Česku*. Brno: Masarykova univerzita 2007.

REIFOVÁ, I.: *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál 2004. ISBN 80-717-8926-7.

RUB, M.: *Žurnalistika: komplexní průvodce praktickou žurnalistikou*. Praha: Grada 2005. ISBN 80-247-0158-8.

SEDLÁKOVÁ, R.: *Obraz Romů v televizním zpravodajství - příklad mediální konstrukce reality*. Brno: Masarykova univerzita 2007.

SEDLÁKOVÁ, R.: *Mediální reprezentace Druhých*. In *Výchova k evropskému občanství*, Ed.; Epocha: Praha 2009; pp 43–75. ISBN 978-80-7425-020-0.

SCHONEMANN, J.: *The Stereotyping of Muslims: An Analysis of The New York Times' and The Washington Times' Coverage of Veiling and the Muhammad Cartoon Controversy*. Oslo: Universitetet i Oslo 2013.

STARR, S.: *Revolt in Syria: Eye-Witness to the Uprising*. London: Hurst 2012. ISBN 10: 1849041970.

Tunisians vote for new parliament, hope for full democracy. [online]. 2014 [cit. 2015-02-04]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/2014/10/26/tunisia-election-idUSL6N0SK0OC20141026>

TRAMPOTA T., VOJTĚCHOVSKÁ M., .: *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál 2010. ISBN 978-807-3676-834.

TRAMPOTA T.: *Zpravodajství*. Praha: Portál 2006.

TUŠER A.: *Ako sa robia noviny*. Bratislava: Sofa 1999.

UHLÍŘOVÁ, L. *Ozbrojené skupiny na území Sýrie*, 2013. Ústav mezinárodních vztahů. <http://www.iir.cz/en/article/ozbrojene-skupiny-na-uzemi-syrie> (accessed April 15, 17).

VOLFOVÁ, G. *Úloha sociálních sítí a panarabských médií v občanských nepokojích v severní Africe a na Blízkém východě*. Ústav mezinárodních vztahů. <http://www.iir.cz/article/uloha-socialnich-siti-a-panarabskych-medii-v-obcanskych-nepokojich-v-severni-africe-a-na-blizkem-vychode>.

ZÁVODNÁ, M.: *Mediální obraz libyjského konfliktu ve zpravodajství ČT, AJE a CNN*. Brno: Masarykova univerzita 2012.

Příspěvky deníků Hospodářské noviny, Lidové noviny, MF Dnes a Právo

Hospodářské noviny

Arabští vládcí se bojí tuniské "nákazy". O slovo se hlásí také islamisté. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 18.01.2011, str.7. Dostupné také z databáze Anopress.cz

Armáda volí: minulost, nebo revolta? *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 14.4.2011, Dostupné také z databáze Anopress.cz.

Armáda v ulicích má zklidnit nepokoje. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 13.01.2011, str.6. Dostupné také z databáze Anopress.cz

Asad zkouší zastavit revoluci. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 31.3. 2011, str.7. Dostupné také z databáze Anopress.cz

Čína je velmoc, která si hraje na rozvojovou zemi, a naopak . *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 8.4.2009, str.8. Dostupné také z databáze Anopress.cz

Do Libye míří i Turci, chtějí ukončit válku. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 29.3.2011, r. , č. , str.7. Dostupné také z Anopress.cz

Eastwood a Jenkins zkouší vyvrátit předsudky. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 15.4.2009, str.11. Dostupné také z databáze Anopress.cz

Golany nedáme a Palestinci at' odzbrojí Hamás. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 3.4.2009, str.8. Dostupné také z databáze Anopress.cz

Kvůli násilí vláda uzavřela školy. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 12.01.2011, str.7. Dostupné také z databáze Anopress.cz

Lidé útočí na kádry státostrany. O slovo se hlásí také islamisté. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 20.01.2011, str.9. Dostupné také z databáze Anopress.cz

Méně jedu v britské debatě o Evropě, oslabený Putin a zkostnatělé vedení Číny. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 02.0.2013, str.6. Dostupné také z Anopress.cz

Nová vláda se drobí, nepokoje pokračují. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 19.01.2011, str.7. Dostupné také z Anopress.cz

Otřesy v Tunisku otrásají jistotami. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 18.21.2011, str. 10. Dostupné také z databáze Anopress.cz

Povstání v Sýrii má desítky obětí. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 28.3.2011, str.6. Dostupné také z databáze Anopress.cz

Revoluce jsou jen na začátku. Staré systémy je přežily. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 22.3.2011, str.4. Dostupné také z databáze Anopress.cz

Rozbouřená Sýrie čeká, co řekne prezident. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 30.03.2011, r. , č. , str.2. Dostupné také z Anopress.cz

Sýrie zažila chemický útok, tvrdí svědci. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 20.03.2013, r. , č. , str.7. Dostupné také z Anopress.cz

Sýrii se šíří další arabské povstání. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 24.3.2011, str.8. Dostupné také z databáze Anopress.cz

Vláda slibuje změny, bojí se masových protestů. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 25.03.2011, str.7. Dostupné také z databáze Anopress.cz

Záchrana Kypru změní Evropskou unii navždy. K horšímu. *Hospodářské noviny*. Praha: Hospodářské noviny, 25.03.2013, r. , č. , str.2. Dostupné také z Anopress.cz

Lidové noviny

Češi v zimě touží po horku. *Lidové noviny*. Praha: Lidové noviny, 11.1.2013, r.25 , č.9 , str.17. Dostupné také z Anopress.cz

Francie: Dejme rebelům zbraně. *Lidové noviny* Praha: Lidové noviny, 16.3.2013, č.64 , str.6. Dostupné také z Anopress.cz

Merkelová bude skládat účty. *Lidové noviny* Praha: Lidové noviny, 7.1.2013, r.25, č.5 , str.6. Dostupné také z Anopress.cz

Tunisko plné historie. *Lidové noviny*. Praha: Lidové noviny, 11.1.2013, r.25 , č.9 , str.18. Dostupné také z Anopress.cz

Tunisko vyhlásilo zákaz nočního vycházení. *Lidové noviny*. Praha: Lidové noviny, 13.1.2011, r.24 , č.10 , str.10. Dostupné také z Anopress.cz

1 Syrský prezident povolal armádu, slibuje ale reformy. *Lidové noviny*. Praha: Lidové noviny, 11.1.2013, r.24 , č.73 , str.7. Dostupné také z Anopress.cz

MF Dnes

Asadovi vojáci obsadili sunnitské oblasti. *MF Dnes*. Praha: MF Dnes, 11.4.2011, r.22 , č.85 , str. 8. Dostupné také z databáze Anopress.cz

Další protesty proti Asadovi. *MF Dnes*. Praha: MF Dnes, 2.4.2011, r.22 , č.78 , str.7. Dostupné také z Anopress.cz

Nezabiješ. To přikázání stále platí . *MF Dnes*. Praha: MF Dnes, 30.03.2009, r.20 , č.75 , str.8 . Dostupné také z databáze Anopress.cz

OSN schválila smlouvu o omezení prodeje zbraní. *MF Dnes*. Praha: MF Dnes, 3.4.2013, č.78 , str.8. Dostupné také z Anopress.cz

O střetu se stářím a cizí kulturou. *MF Dnes*, 10.04.2009, r.19 , č.85 , str.20 . Dostupné také z databáze Anopress.cz

Prezident už nechce být znovu zvolen. *MF Dnes*, 14.01.2011, r.22 , č.11 , str.7 . Dostupné také z databáze Anopress.cz

Senzace na mistrovství házenkářů. "Jícha z Tuniska" porazil Německo. *MF Dnes*. Praha: MF Dnes, 15.1.2013, r.23 , č.12 , str. 14. Dostupné také z databáze Anopress.cz

Ve výsledcích a telegraficky. *MF Dnes*. Praha: MF Dnes, 14.01.2013, r.23 , č.11 , str.9. Dostupné také z databáze Anopress.cz

Všichni jste koupení, nejvíc Češi. *MF Dnes*, 16.03.2009, r.20 , č.63 , str.8 . Dostupné také z databáze Anopress.cz

Všichni jste koupení, nejvíc Češi. *MF Dnes*, 16.03.2009, r.20 , č.63 , str.8 . Dostupné také z databáze Anopress.cz

1Zazní: Air Force One už letí! *MF Dnes*, 31.03.2009, r.20 , č.76 , str.6 . Dostupné také z databáze Anopress.cz

Právo

Češi přišli na chuť zájezdům First minute. *Právo*. Praha: Právo. 05.1.2009, r. 19, č.3, s. 5

Jemen: ministr opustil vládní křeslo po vražedné palbě do demonstrantů. *Právo*. Praha: Právo, 21.03.2011, r.19 , č.67 , str.11 . Dostupné také z databáze Anopress.cz

Merkelová a Putin se neshodli v názoru na Asada. *Právo*. Praha: Právo, 09.04.2013, r. , č.83, str. 9. Dostupné také z Anopress.cz

Obama slíbil pomoc rebelům. *Právo*. Praha: Právo, 11.04.2013, r.21 , č.85 , str.12 . Dostupné také z databáze Anopress.cz.

Prezident: Sýrie je obětí spiknutí. *Právo*. Praha: Právo, 31.03.2011, r.24 , č.76 , str.6 . Dostupné také z databáze Anopress.cz

Spojené státy trvají na vzniku palestinského státu. *Právo*. Praha: Právo, 3.4.2009, r.19 , č.10, str.12. Dostupné také z Anopress.cz

Sýrie: Asad obětoval vládu. *Právo*. Praha: Právo, 30.03.2011, r.19 , č.75 , str.8 . Dostupné také z databáze Anopress.cz

Sýrie: policie zabila 6 demonstrantů. *Právo*. Praha: Právo, 24.3.2011, , r.19 , č.70 , str.14. Dostupné také z databáze Anopress.cz

Syrská opozice chce podporu patriotů. *Právo*. Praha: Právo, 27.03.2013, r. , č. 73 , str.12. Dostupné také z Anopress.cz

Syrské síly prý nasadily chemické zbraně. *Právo*. Praha: Právo. 26.3.2013, č. 72, s. 13. Dostupné také z Anopress.cz

Syrský generál dezertoval. *Právo*. Praha: Právo, 18.03.2013, č.65 , str.10 . Dostupné také z databáze Anopress.cz

Švýcarská vláda zmrazila svrženému bin Alímu bankovní konta. *Právo*. Praha: Právo, 20.01.2011, r.19 , č.16, str.14 . Dostupné také z databáze Anopress.cz

Tunisko je blízko. *Právo*. Praha: Právo, 20.01.2011, r.19 , č.16 , str.6 . Dostupné také z databáze Anopress.cz

Události ve zkratce. *Právo*. Praha: Právo, 5.1.2013, r.20 , č.4 , str.23. Dostupné také z databáze Anopress.cz

Události ve zkratce. *Právo*. Praha: Právo, 14.01.2013, r.20 , č.11 , str.19. Dostupné také z Anopress.cz

Události ve zkratce. *Právo*. Praha: Právo, 16.01.2013, r.20 , č.13 , str.19 . Dostupné také z databáze Anopress.cz

V Tunisku vyhlášen výjimečný stav, prezident uprchl ze země. *Právo*. Praha: Právo, 15.1.2011, r.19 , č.12 , str.9 . Dostupné také z databáze Anopress.cz

V Tunisku zákaz vycházení. *Právo*. Praha: Právo, 13.01.2011, r.19 , č.10 , str.12. Dostupné také z Anopress.cz

Z domova i ciziny. *Právo*. Praha: Právo, 15.01.2009, r.19 , č.12 , str.23 . Dostupné také z databáze Anopress.cz

Z domova i ciziny. *Právo*. Praha: Právo, 20.01.2011, r.19 , č.16 , str.19 . Dostupné také z databáze Anopress.cz

7 Přílohy

7.1. Kódovací kniha

Stát

Tunisko (1); Sýrie (2)

Médium

MF Dnes (1); Lidové noviny (2); Právo (3); Hospodářské noviny (4);

Počet slov

1 - 199 slov (1); 200 - 399 slov (2); 400 - ... slov (3)

Rubrika

Cestování (MF)(1)	Domov/ svět (LN)(8)	Premiéry (LN)(15)
Sport (Právo), Sport (MF), Sport (HN), Sport (LN)(2)	Titulní strana(9)	Rozhovor (MF Dnes), Rozhovor (LN)(16)
Ze světa (MF), Svět (LN), Ze zahraničí (Právo), Svět (Hospodářské noviny)(3)	Publicistika (Právo) Publicistika {MF Dnes}(10)	Kultura (MF Dnes), Kultura (LN), Kultura (Právo), Kultura (HN)(17)
Zpravodajství (Právo)(4)	Téma (Právo), Svět t/Téma (LN), Téma/HN(11)	Obama a odzbrojení(18)
Firma (Právo)(5)	Názory (LN) , Názory (MF Dnes)(12)	Orientace/Zrcadlo, Orientace/Salon(19)
Ceny 2009 (MF)(6)	Servis(13)	Horizont (LN)(20)
Trhy a ekonomika (Právo)(7)	Dovolená v teple (LN)(14)	Nelze určit(99)

Žánr

zpravodajský (1); publicistický (2), nelze určit (99)

Typy zpráv

soft news (1); hard news (2); nelze určit (99)

Zdroj

redakční zdroje (1); zpravodajské agentury (2); tuniské zdroje (3); syrské zdroje (4); sociální sítě (5)

Autor

Martin Kézr (1); Adam Černý (2); Pavel Novotný (3); (kk) (4); ČTK (5); (jvl) (6); Jana Hanušková (7); Kateřina Koubová (8); (jn) (9); Jiří Novotný (10); Vojtěch Gibiš (11); Tereza Šupová (12); Ladislav Kryzánek (13); Miroslav Němý (14); (nek) (15); bez autora (99);

Tomáš Lébr (16); Lukáš Goga (17); ostatní agentury (18); (luc) (19); Lucie Beranová (20); Martin Hekrdla (21); Simone Radačičová (22); Vladimír Plesník (23); Michal Mocek (24); Zbyněk Petráček (25); Petr Janoušek (26); Ludmila Hamplová (27); Miroslav Homola (28); Magdalena Sodomková (29); JAN NEVYHOŠTĚNÝ (30); Ondřej Horák (31); TEODOR MARJANOVIČ (32); JAN WIRNITZER (33); Pavel Kohout (34); Marta Švagrová (35); Martin Ehl (36); (pur) (37); Pavel Černý (38); Zbyněk Vlasák (39); (ač) (40); Jiří Vavroň (41); Irena Hejdová (42); Daniel Anýž (43); Jiří Sládek (44); Thomas Friedman (45); Fouad Ajami (46); kro (47); Natteo Fagotto (48); aa (49); Jan Fingerland (50); Adéla Dražanová (51); Petr Zídek (52); Essam Hafoudh (53); Jiří Roškot (54); zah (55); tes (56); ipl (57); Iveta Polochová (58); vpl (59); jas (60); tomáš vlah (61); idnes.cz (62); Eva Turečková (63); Marek Hudema (64); Lenka Zlámalová (65); roš (66); Michal Brtnický (67); Irena Kalhousová (68); Petr Pešek (69); Matyáš Zrno (70); {kam] (71); los (72); Patrik Biskup (73); Jan Dražan (74); CNN (75)

Zpravodajské hodnoty jsou definovány v operacionalizaci na str. 41 – 42.

Témata jsou definovány v operacionalizaci na str. 43 – 44.

8 Seznam tabulek a grafů

Tabulka 1 Přehled vybraných období.....	31
Tabulka 2 Přehled analyzovaných období	47
Tabulka 3 Autoři článků o Tunisku a Sýrii a deníky, ve kterých jejich články vycházely	87
Graf 1 Frekvence pokrytí článků o Tunisku a Sýrii v českém tisku ve všech zkoumaných obdobích	49
Graf 2 Tunisko: frekvence výskytu článků o Tunisku ve vybraných médiích v rámci všech analyzovaných období	50
Graf 3 Sýrie: frekvence výskytu článků o Sýrii ve vybraných médiích.....	51
Graf 4 Tunisko: rozsah analyzovaných článků v období arabského jara	52
Graf 5 Sýrie: rozsah analyzovaných článků v revolučním období.....	53
Graf 6 Umístění článků o Tunisku v rubrikách všech analyzovaných deníků.....	54
Graf 7 Sýrie: umístění článků v rubrikách všech analyzovaných deníků	56
Graf 8 Sýrie: porovnání článků v rubrice Zprávy ze zahraničí s ostatními články v jiných rubrikách v rámci všech analyzovaných časových úseků	58
Graf 9 Zařazení analyzovaných článků o Tunisku a Sýrii do zpravodajského a publicistického žánru	59
Graf 10 Výskyt zpravodajských a publicistických článků a analyzovaných článků o Tunisku a Sýrii	62
Graf 11 Výskyt soft news a hard news v analyzovaných článcích o Tunisku	64
Graf 12 Analyzované články o Sýrii typu hard news a soft news.....	65
Graf 13 Zpravodajské hodnoty v článcích o Tunisku v období od 20.12.2008 do 20.01.2009.....	67
Graf 14 Výskyt zpravodajské hodnoty od 16.03. do 16.04. 2009.....	68
Graf 15 Zpravodajské hodnoty v článcích o Tunisku v období od 20.12.2010 do 20.01.2011.....	69
Graf 16 Zpravodajské hodnoty v článcích o Sýrii v období od 16. 03. do 16.04. 2013	71
Graf 17 Tunisko: nejvýraznější změny ve výskytu zpravodajských hodnot.....	73
Graf 18 Výskyt zpravodajských hodnot v revolučním a konfliktním období.....	74
Graf 19 Tunisko: výskyt témat v období od 20.12.2008 do 20.01.2009 v rámci všech analyzovaných deníků (jeden článek může obsahovat více témat).....	75
Graf 20 Sýrie: výskyt témat v předrevolučním období v rámci všech analyzovaných deníků	76
Graf 21 Tunisko: výskyt témat v revolučním období v rámci všech analyzovaných deníků ..	77
Graf 22 Sýrie: výskyt témat v revolučním období v rámci všech analyzovaných deníků	79

Graf 23 Tunisko: porovnání výskytu témat v předrevolučním a porevolučním období	80
Graf 24 Sýrie: výskyt témat v konfliktním období v rámci všech analyzovaných deníků	81
Graf 25 Tunisko: proměna analyzovaných dominantních témat ve všech sledovaných obdobích (zahrnuje všechny analyzovaná média).....	82
Graf 26 Sýrie: proměna analyzovaných dominantních témat ve všech sledovaných obdobích	83
Graf 27 Tunisko: výskyt článků vybraných autorů v průběhu analyzovaných let.....	84
Graf 28 Sýrie: výskyt článků vybraných autorů v průběhu analyzovaných let.....	86
Graf 29 Tunisko: proměna zdrojů ve všech analyzovaných obdobích	91
Graf 30 Sýrie: Proměna zdrojů ve všech analyzovaných obdobích.....	92
Graf 31 Tunisko: zastoupení neredakčních zdrojů v období od 20.12.2010 do 20.01.2011....	93
Graf 32 Sýrie: zastoupení neredakčních zdrojů v období od 20.12.2010 do 20.01.2011	94